GREG. THEOD. BARTHOLDI,
MED. DOCTORIS, ET PROFESSORIS QUONDAM GIESSENI

OPERUM MEDICORUM PARS TERTIA

COMPLECTENS

I. Praxin clinicam chirurgicam generalem hiſtoriam morborum externorum, curationem & cautelas exhibentem.

II. Obſervationum & curationum chirurgicarum decades quinque.

INDEX CAPITUM.

LIBER I.

De Vulneribus.

SECTIO I.

De Vulnerum curatione.

[Library stamp, illegible]

Digitized by Google

CAP. I. De vulneribus in genere.
II. De vulneribus capitis.
III. De vulneribus colli & thoracis.
IV. De vulneribus abdominis.

SECTIO II.

De
Vulnerum inſpectione.

LIBER II.

De
Fracturis.

CAP. I. De illis in genere.
II. De fracturis cranii.

LIBER III.

De
Contuſionibus.

LIBER IV.

De
Luxationibus.

LIBER V.

De
Tumoribus.

SE-

Digitized by Google

SECTIO I.

De

Illis in genere.

SECTIO II.

De

Tumoribus ex motu & circulatione ſanguinis inæquali & impedita ortis.

CAP. I. De Varicibus & Aneuriſmate.
II. De Inflammatione & abſceſſu.
III. De Bubone & Anthrace.
IV. De Phygetlo, phymate & furunculo.
V. De Gangræna & Sphacelo.

SECTIO III.

De

Tumoribus ex vitio & motu lymphæ impedito ortis.

CAP. I. De Eryſipelate & Herpete.
II. De Cancro.
III. De Oedemate & Scirrho.
IV. De Tumoribus cyſticis.
V. De ſtrumis ſeu ſcrophulis.

LIBER VI.

De

Vlceribus.

PROOEMIUM.

QUemadmodum ex parte medicinæ phyſiologica notum eſt, *vitam & ſanitatem* corporis humani in *perenni & decenti motu partium fluidarum per ſolidas* conſiſtere: ita etiam vi oppoſitorum ex parte pathologica conſtat *morbum & mortem* huic *motui deſtructo* & *ablato* ſuam debere originem, vitiaque hujus motus tam in *partibus fluidis*, quam *ſolidis* hærere.

Partium fluidarum vitia, ſeu *morbos internos* hactenus conſideravimus, quibus abſolutis partium ſolidarum ſub examen nunc vocamus, *morbosque externos* in praxi clinica chirurgica explicamus.

Referuntur illi quidem utplurimum ab auctoribus ad quinque claſſes *tumores* nimirum, *ulcera, fracturas, luxationes*, & *vulnera*, ſed nos illis ſextam adhuc nempe *contuſiones* adjicimus, illasque ordine naturæ horum morborum magis conveniente perluſtramus. Miſſo itaque priori ordine morbos externos in partium ſolidarum *mollium*, & *durarum* dividimus, & vulnera primo loco in ſcenam producimus cum illis oppoſitis fracturis. His *contuſiones* ſuccedunt, illisque oppoſitæ *luxationes*; agmen autem *tumores*, & *ulcera* claudent.

Aget itaque liber primus de vulnerum curatione & inſpectione, ſecundus de fracturis, tertius de contuſionibus, quartus de luxationibus, quintus de tumoribus, & ſextus de ulceribus. Porro in illis explicandis, ut ſupra factum eſt, breves erimus hiſtoriam illorum primo loco in medium proferendo, ſecundo curationem, & tertio denique monita, & cautelas.

Faxit autem Deus T. O. M. ut hæc omnia cedant in nominis ſui gloriam, proximique commodum & emolumentum.

LIBER

Digitized by Google

LIBER PRIMUS.
De
Vulneribus.

SECTIO I.
De
Vulnerum curatione.

CAPUT I.
De
Vulneribus in genere.

§. I.

INter affectus externos *vulnus* primum locum occupat, quod a chirurgis definitur quod ſit *ſoluta unitas recens, atque cruenta in partibus mollibus a flexione fibrarum compagem ſuperante facta.*

§. 2. *Subjectum* vulnerum partes fluidæ molliores conſtituunt, compoſitæ ex fibris carneis, nerveis, ac tendineis, quæ una cum vaſis extenſæ, & ramificatæ non ſolum integumenta & muſculoſas partes conſtituunt; ſed in interioribus etiam viſcera ſanguinem & humores tam publici, quam privati uſus gratia transcolantia.

§. 3. *Forma* vulnerum in flexione fibrarum compagem partium mollium excedente conſiſtit ab objectis violentis tangibilibus acutis, & in æqualibus a cauſa externa in motum, & actum deductis proveniens: in ſpecie autem inſtrumenta ſecantia, pungentia, nec non obtuſa a violentia externa adacta, & alia inæqualia tam externa, quam interna huc pertinent.

§. 4. Magna eſt vulnerum *diverſitas* & differunt tam rationo *partis affectæ,* quam *figura, & cauſa.*

Vulnus ratione partis affectæ 1. in vulnus *capitis* dividitur *thoracis* aut *abdominis.* 2. In *externum* & *internum.* Vulnus externum eſt, quod in partibus externis contingit: internum autem quod ad interiora penetrat. 3. In *ſimplex* & *compoſitum.* Vulnus ſimplex

 dicitur

Digitized by Google

dicitur quando partes ſolidæ molliores tantum ſunt laceratæ: compoſitum autem quod cum alio morbo fractura ſcilicet, aut contuſione conjungitur. 2.) Vulnus ratione figuræ *rectum* eſt *obliquum* aut *transverſum*. Vulnus rectum dicitur ubi fibræ ſecundum longitudinem ſunt diſſectæ: obliquum autem, & transverſum ſi læſio oblique, aut transverſim contingit. 3.) Vulnus ratione cauſæ in *caſim, punctim*, aut alio modo factum dividitur. Vulnus priori modo contingens dicitur a Germanis eine Hieb-Wunde / poſteriori autem eine Stich oder Schuß-Wunde.

§. 5. *Diagnoſis* vulnerum non eſt difficilis, cum cuivis in ſenſus & oculos incurrant, & ſequentia conjuncta habeant ſymptomata. Quam primum enim partes externæ, aut internæ diſſecantur, aut lacerantur ſtatim ſanguinem fundunt, aut ſerum plorant contentum, fibræ conſtringuntur & criſpantur unde hiatus, aut apertura ſatis patula in vulneribus partium carnoſarum oritur. His factis omnis intercipitur humorum circulatio in parte affecta, & per continuum ſanguinis appulſum ſyſtole cordis factum tumores naſcuntur jam ſimplices, jam vero inflammatorii qui inſigniter augentur ſi labia vulnerum non tuentur ab aeris liberioris acceſſu. Porro humor p. n. in fibris criſpatis ſtagnans vapeſcit, & corrumpitur: unde dolores oriuntur lancinantes, tenſivi, aut ardentes. Accedunt interdum a motu ſanguinis inæquali febris vulneraria, convulſiones & alia ſymptomata.

§. 6. Quod *prognoſin* concernit variat illa pro diverſa vulnerum conditione, partis affectæ, ſymptomatum concurrentium, & medicationis. Ita ex vulnerum magnitudine, profunditate, & ſymptomatum atrocia periculoſum omnino vulnus erit pronunciandum, inprimis quando præſidia nobiliſſima, juxta leges artis adhibita nihil proſunt, aut omnino adhiberi nequeunt, & contra.

§. 7. *Cura* vulnerum ſequentibus perficitur indicationibus ut 1. *removeantur cauſæ externæ* 2. *partes ſolidæ conjungantur, & conjunctæ ſerventur.* 3. *fluidarum motus, & temperies corrigatur &* 4. *ſymptomatum ratio habeatur.*

§. 8.

Digitized by Google

§. 8. *Prima indicatio* juſtum diætæ regimen requirit. Ut huic ſatisfiat *aeris* vitetur acceſſus inprimis frigidi, nimis calidi, eligaturque temperatus. *Victus* ſit tenuis & euchymus, vitentur acida, ⊖ſa, ſacharata, & eligantur hordeata, & juſcula cum ſucco chærefolii, Veronicæ, beccabungæ, portulacæ aliisque parata, nec non aromatica & dentur calide. *Potus* non ſit liberalior ſed moderatus ex cereviſia tenui, & probe defecata conſtans, & herbis vulnerariis maritata. Convenit etiam vinum dulce, non acidum, & ♀eum infuſum Theæ, Veronicæ &c. *Somnus & vigiliæ* moderate ſe habeant: ille autem ſit liberalior, nec æger decumbat in latus affectum. Vitentur porro animi paſſiones ira, mœror, Venus, riſus, & excreta aſſumtorum reſpondeant quantitati, alvusque adſtricta enemate ſolvatur.

§. 9. Ut *ſecunda indicatio* obtineatur 1. res peregrinæ, ſi adſunt, extrahantur modo & inſtrumentis convenientibus, pili circa vulnus deradantur, ſordesque vino calido dulci eluantur, & detergantur. 2. Hoc facto vulnerum labia conjungantur per ligaturam ſuturam ſpuriam, aut veram. Et ut conſolidatio promoveatur (1.) *digeſtiva* conveniunt cujus generis ſunt *Therebint.*, *°o roſ. farin. trit.*, *croc.*, *vitell. ov.* ex quibus unguentum parari poteſt. Nec non *mel roſ.*, *ſyr. de roſ. ſiccis*, vel *farina fabar. cum thur. fœn. Græc. & colophon.* ſubact. Compoſita ſunt *ungt. digeſt. Hildani*, *Baſil. aur. &c.* (2.) *Sarcotica* quo pertinent (*a* balſama naturalia & artificialia v. g. *balſ. peruv. de Copaiv. balſ. Minder.*, *Vigonis*, *Arc. Hildani Croll. &c.* Interne dari poſſunt gum. minus acria ex vegetabilibus *ſtrobili pin. ſalic. fl. til. rad. Chin. Bardan. liquir. Alth. Malv. petroſel.* ſub potionis forma uſurpanda (*b*) mundificantia: de quibus *Jacobus Dondi* in ſuis remediis chirurgicis, & *Uffenbachius* in theſauro chirurgico. (3.) Carnem exſuperantem abſumentia. Mitiora ſunt *Hb. ſabin. cort. thur. granat. Galla*, *Aloe*, *ſpong. uſta. CC. uſt.* ▽♆ ☿ *ruber.* Ad fortiora *Euphorbium* pertinet ⊕℞, *ungt. Ægypt. lap. medicam. Croll.* & fortiſſima denique *cauteria actualia & potentialia.* Et (4.) Cutim generantia exſiccantia ſc. & conſtringentia, v. g.

v. g. *Bol. Armen. ſangu. Dracon. cret. cort. granat. balauſt. fl. roſ. rubr. Galla* ♆ *lota, plumbum uſtum ceruſſ. litharg. tut.* ♀ *uſt.* ℞ *Roman. ſquama ferri.* Et ex his comp. *Empl. de lap. Calamin. diapalm. ungt. diapomph.*

§. 10. *Tertia indicatio* diaphoretica requirit vitiis humorum in qualitate, & motu conſiſtentibus debita. Conveniunt itaque hunc in finem *lap.* ♋, ♄ *diaph. ſimpl.*, ♂*tiale, &* ♃*viale* ſeu *antihect. Poterii*, ♄*na*, & alia cum acidis ſaturata, & aquis diaphoreticis propinata.

§. 11. Ut *quartæ indicationi* ſatisfiat ſymptomatum ratio habeatur: cujus generis ſunt *hæmorrhagia, ſpaſmus, inflammatio, dolor, febris &c.*

§. 12. Fluxus ſanguinis ſiſtitur remediis ex fonte chirurgico & pharmaceutico deſumtis: ex fonte *chirurgico V. S.* deſumitur, *vaſorum compreſſio per torcular recentium*, & *conſtrictio*, nec non *cauteria tam actualia* quam *potentialia*, aut in caſu graviori *vaſorum diſſectio*, vel etiam *partis amputatio*. Fons pharmaceuticus triplicia nobis exhibet remedia Iſchæma: primum locum inter illa glutinantia occupant v. g. *farina volatica, gluten vulgare* in aqua ſolutum, ♀ *rad. ſymph. maj. cum album ov., ſanguis calidus aut exſiccatus*, ♀ *Aloes. ſanguis Draconis, colophonium, maſtiche &c.* quæ glutinoſitate ſua vulneribus adhærent, & exitum ſanguinis impediunt. His ſuccedunt obdurantia ſeu obſtruentia ſpongioſa, & lanuginoſa tam naturalia quam artefacta. Talia ſunt *ſpongia marina* aqua aliquoties cocta, *fungus coriaceus quernus, lanugo ſalicis, fructuum cydoniorum, caſtanearum, pili leporis, tela aranearum, muſcus arboreus, lintea uſta*, aut illorum *lanugo raſilis goſſipium* & *charta bibula*. Agmen denique claudunt adſtringentia aut ſtyptica v. g. *fruſtum* ○, *creta* ☉ ℞, ℞ *cypr. argilla fornacum* ✢ *mixta, crepitus lupi, liquores ſtyptici,* ∘∘ *caryoph.* 🜄 *rectificatus, &* ∘∘ *Terebint.*

§. 13. Secundum inter ſymptomata locum *ſpaſmus* occupat, cui per antiſpaſmodica tam interna, quam externa obviam eatur. Ad externa 🜄 *ſimplex* pertinet aut *theriac. chamadr. chamæpyt.*

Ma-

Digitized by Google

Majoran, puleg. baſilicum, menth. ruth. ſalv. fl. ſpic. lavend. ſtachad. beton. bacc. laur. junip. in vino cocta, vel lacte, It. *axung. cati ſylveſtris,* aut *caſtor. cum* °° 8 *angel. aniſ. ſuccin. terebinth. junip. petroſ.* in linimenti formam redacta: quibus denique pondus addit *præſervatio a frigore* cujus acceſſus arceatur per adhibitum vas carbones △itos continens, aut linteamina calefacta vulneri circumpoſita.

§. 14. Spaſmo *tumor* ſuccedit tam ſimplex, quam inflammatorius. Simplex linteaminibus adhibitis facile cedit inprimis ſi faſciæ non adeo ſtrictæ ſint. In inflammatorio reſolventia conveniunt v. g. *Hb. Scord. roriſmar. ſalv. cent. min. Agrimon. Sabin. ſummitat. abſinth. rut. Abrot. menth. Bryon. ſem. Cumin. Leviſt. Fænic. Carv. bacc. laur. junip. cort. citr. Myrrh. Aloe Cinnamom. macer.* vel cum vino decocta, aut 🜈 extracta. Addi poſſunt ♈⊖✱, *camph. ſperm. cet.* 🜈 ſolutum.

§. 15. Quartum locum inter ſymptomata *dolores* occupant: quibus obviam iri poteſt reſolventibus modo recenſitis & anodynis v. g. *rad. Alth. lil. alb. malv. fl. melilot. chamom. ſamb. ſummit. aneth. farina fabar., lini, croco fl. papav. hyoſc. bacc. herb. par. mandragora,* quibus olea addi poſſunt v. g. *Roſmar. lumbr.* 🜃*ſtr. chamæm. Aneth. Lini, Samb. Amygd. dulc. Nymph. papav. Hyoſc. &c.*

§. 16. Quinto loco *febris vulneraria* ſuccedit, in cujus cura *lap.* ♋ *cum* + conveniunt *Antihect. Poter. ſuccin. fl.* 🜍 cum ⦶*oſis plantag. Portulac. Tuſſilag.* Conducunt etiam ⊖*ia volatilia,* & alia diaphoretica acria, ſi febris ex ſanguinis ſtagnatione oritur.

§. 17. Ubi *convulſiones* adſunt *Balſ. peruv. rut. verben. imperat. Valerian. unicorn. ver. raſur. ungul. alcis liqu. CC. ſucc. Eſſ. caſtor.* cum *opiatis* aut etiam ſine illis.

§. 18. Non nimium properandum eſt in ſanguine ſiſtendo quando æger ebrius eſt, aut ira enormiter commotus.

§. 19. Ne fluxus ſanguinis ſemel inhibitus denuo ſuperveniat æger ſibi caveat ab omni tam corporis, quam animi commotione, alimentis ♈tuoſis & aromaticis, vulnusque non niſi uno aut altero die elapſo religetur, nec ſtyptica importuna manu auferantur.

Digitized by Google

§. 20. Rerum peregrinarum extractionis contra indicans eſt ſummus ægrotantium languor & hæmorrhagia inſignis ſuperveniens.

§. 21. Labia vulnerum tumefacta ab aeris admiſſione fotu decocti reſolventis & nervini, vino vel lacte facti ad priſtinum ſtatum reducantur.

§. 22. Si vulnerum labia non amplius ſunt cruenta talia reddantur ablatis forfice oris calloſis, ut natura ſuo balſamo illa uniri poſſit.

§. 23. Adductio labiorum fit ſutura ligatione aut glutine vel inſtrumento comprimente.

§. 24. Sutura locum habet in vulneribus transverſim factis ubi faſciatio locum non invenit, aut particula a ſuo contento non dum eſt ſeparata.

§. 25. Interdum ſufficit deligatura, idque in vulneribus artuum per longitudinem factis, & fit faſcia ſimplici adhibitis ſpleniis labia vulnerum undique comprimentibus.

§. 26. Sutura ſicca in vulneribus faciei adhibetur ad evitandam deformitatem quam puncturæ acuum alias afferre ſolent. Sufficit hodie emplaſtrum digiti minimi latitudinem habens, cutique pertinaciter adhærens.

§. 27. Læſiones profundiores non nimis cito ſunt conſolidandæ uſque dum omnis ſanies e locis profundis ſit educta.

§. 28. In cura vulnerum a ſclopetis inflictorum vulnus ſi non ſatis apertum amplietur cultro inciſorio, patiens in ſtatum locetur in quo vulnus accepit, & globulus ſi fieri poteſt digito eximatur aut facta inciſione forcipe extrahatur, imponatur unguentum Baſilicum & more ſolito conſolidetur.

§. 29. Si globuli vel tela ſint venenata aut vulnus morſu animalis rabidi inflictum, tunc conveniunt Bezoardica, diaphoretica, camphora, & theriacalia per longum tempus continuata.

§. 30. In tendinum vulneribus ſequens remedium commode adhibetur.

℞. ☉ *Terebinth.* ℥j.
🜄 ʒj.
camph. ʒß.
inſtilletur calide ſuper impoſito ſimul linteo 🜄 camphorato imbuto.

CAPUT II.

De
Vulneribus capitis, & nervorum.

§. 1.

HActenus de vulneribus in genere egimus nunc ad ſpecies illorum accedimus & *vulnera capitis* primo loco in medium proferimus. Ictus itaque capiti illati *partes extra*, aut *intra cranium* contentas afficiunt. Extra cranium cutis occurrit cum muſculis, & vaſibus ſubſtratis pericranium & perioſtium. Intra cranium *dura & pia mater* continentur, quæ tam quoad membranam vulnerantur, quam vaſa his volucris intertexta. Meningibus *cerebrum* ſuccedit *cerebellum*, & *medulla oblongata* quæ variis modis læduntur, & concutiuntur.

§. 2. Medulla oblongata e capite egreſſa *medulla ſpinalis* dicitur, nec in ſpina dorſi ab inſtrumentorum vulnerantium tyrannide immunis eſt. Nervi denique in capite ex cerebro prodeunt, & extra hoc ex medulla ſpinali variis injuriis externis ſunt expoſiti.

§. 3. Vulnera capitis cognitu ſunt facilia, præſertim externa: difficilius autem cerebri, & nervorum læſiones patent, cognoſci tamen poſſunt ex ſymptomatibus, actionibus animalibus, & vitalibus in hoc caſu familiaribus. Ita cerebrum commotum judicatur ſi juxta *Hippocratem Sect. VI. aph.* 58. vulnerati obmuteſcant, ſine ſenſu, & motu concidant, oculis non videant apertis & fere, ſeu utplurimum moriantur. Surculi, & radices nervorum in cerebro læſi non facile cognoſcuntur a priori; ſed a poſteriori probabiliter. Singultus cerebri vulneribus ſuperveniens radices nervi phrenici, palpitatio cordis, ſyncope & diſpnœa tractus cerebri nervis carcardiacis &

 pneu-

Digitized by Google

pneumoniacis dicatos læſos teſtantur. Vulnera medullæ ſpinalis reſolutiones ſequuntur, ſpaſmi, convulſiones cum vomitu, urinæ & fecum citra voluntatem excretiones, aut illarum omnimoda ſuppreſſio. Nervus vulneratus cognoſcitur 1. ex loci vulnerati conditione & ex anatomia. 2. ex dolore vehemente quem pulſatio, inflammatio, convulſio, delirium, &c. ſequuntur niſi totus nervus transverſim ſit diſſectus.

§. 4. Quod *prognoſin* attinet de illa notanda erunt ſequentia *poryſmata.*

1. Vulnera capitis graviora interdum ſanantur, ex levioribus vero moriuntur percuſſi.

2. Integumentorum externorum vulnera haud ſunt lethalia, nec muſculi temporalis, ut hactenus fuit creditum.

3. Duræ ac piæ matris vulnera ſunt ambigua; ſinus autem duræ matris, ac vaſa cerebri penetrantia lethalia.

4. Non omnis cerebri commotio eſt lethalis ſed illa tantum ubi hinc emergentia pathemata non ſolum facultatem animalem; ſed ſimul vitalem enormius turbant, & remedia alias congrua illis ſolvendis non ſufficiunt.

5. Vulnera cerebri quatenus cerebrum lædunt non ſunt lethalia; ſed quatenus cordi, & facultati vitali vim inferunt.

6. Medullæ ſpinalis vulnera quæ ejus principium paulo profundius afficiunt per ſe ſunt lethalia, nec non alia inferiori, aut ſuperiori ejus parti inflicta.

7. Læſiones truncorum nerveorum, qui organis vitalibus motum ac ſenſum præſtant inprimis octavi paris, intercoſtalis, ac diaphragmatis, per ſe ſunt lethales.

8. Idem ſit judicium de ramorum ac plexuum nervoſorum profundioribus, atque interiora corporis perreptantibus.

§. 5. Vulnera capiti inflicta eandem quam reliqua admittunt *curam*. Hinc I. *removeantur cauſæ externæ* II. *partes diviſæ uniantur* III. *motus humorum promoveatur* & IV. *ſymptomatum ratio habeatur.*

§. 6.

§. 6. *Prima indicatio* diætam requirit convenientem. Ut hæc obtineatur frigus, & calor *aëris* ambientis arceatur, & vulnus inter ligandum linteamine calefacto ſedulo tegatur. *Victus* ſit tenuis & boni ſucci; potus autem calidus, & purus, cereviſia herbis cephalicis imprægnata, decoctum cephalicum & traumaticum, nec non vinum bonæ notæ. *Somnus* ſit largior, & *quies* cordi habeatur. *Animi affectus* ſint pacati, ira proſcribatur, terror & triſtitia nec non Venus & riſus. *Excernenda* promoveantur, illaque excedentia in ordinem redigantur.

§. 7. Ut *ſecunda indicatio* obtineatur impedimenta removeantur, ut natura partes disjunctas iterum uniri poſſit. Hinc locus affectus ante omnia radatur, vulnerisque conditio per ſpecillum obtuſum aut candelam ceream exploretur. Si vulnus non eſt apertum aperiatur, ut per ampliatum vulnus introſpici poſſit, fragmentaque libera eximantur, aut adhuc cum toto cohærentia naturæ ſeparanda relinquantur. His factis membranarum & cerebri vulneribus *ſyrupus* vel *mel roſarum* inſtilletur, vel *balſamus peruvianus* ſolus aut cum *Mirrha, Aloe, Camphora* mixtus vel etiam *Tinctura ſuccini.* In vulnerum deligatione ♀ Aloes illa exſiccentur, & ſuperponatur Empl. Vigonis, de betonica, dia-chylon, de matre ſylv. vel etiam hoc

℞. *Empl. de beton.* ℥ij
Camph. ℈j
ol. laur. ʒij m. f. l. a. Emplaſtrum.

his emplaſtris ſuper imponantur ſacculi ex reſolventibus vel etiam hoc cataplaſma

℞. *Hb. beton.*
ſcord.
ruth.
abſinth. a a m ij
far. ſem. lin.
fabar.
fl. chamom. aa ℥jß

coquantur in vino & applicentur tepide, tandemque ſudarium commune

mune concinne applicetur. Hæc ſingulis diebus ita repetenda ſunt donec nulla fragmenta, aut alia ſymptomata amplius deprehendantur: quo obſervato balſamica adhibeantur, ac tandem ſarcotica.

§. 8. *Tertia indicationi* cephalica, & nervina ſatisfaciunt tam *volatilia*, & ex illis parata v. g.

℞. ♌ *Apopl.* ʒß.
⊕ ✱ ʒij.
⁂ ♌ *lavend. gtt.* vj.

quam *fixa* v. g.

℞. ♀ *epilept. March.* ʒj.
ſpecif. ceph. Mich. ʒß.
laud. opiat. gr. iij.
Div. in IV. *part. æquales.*

§ 9. *Quarta* denique *indicationi* ut ſatisfiat ſymptomatum ratio habeatur uti ſunt *hæmorrhagia*, *vertigo*, *vomitus* & alia ſupra jam recenſita. Fluxum ſanguinis vulneribus capitis conjunctum *oleum Terebinthinæ* ſedat optime. In vomitu ſimul conjuncto *ſyrupus granatorum acidus* convenit. Vertigo tollitur cavendo ab aere frigido, factamque criſpaturam reſolvendo per decocta ex emollientibus nervinis, & cephalicis parata.

§. 10. Præſtat in omnibus capitis vulneribus ſollicitum eſſe, quam nimis ſecurum.

§. 11. Ne ſanguis ſtagnatione obſit V. S. adhibeatur, clyſmata blanda, & decocta vulneraria.

§. 12. Cavendum eſt in cura vulnerum capitis ab omnibus pinguibus particulis ſuis ramoſis poros cranii obſtruentibus cariem inducentibus.

§. 13. Adſtringentia porro proſcribantur quæ humorum circulationem impediunt.

§. 14. Capitis vulnera non nimis cito ſunt conſolidanda niſi ſanguis prius ex illis ſit exhauſtus.

§. 15.

Digitized by Google

§. 15. Cùm vulnus capitis religetur vas carbonibus ignitis impletum adhibeatur ad frigus aëris ambientis infringendum.

§. 16. Non applicanda ſunt acria volatilia detergentia aut mundificantia, quæ nutrimentum abſumunt, & dolores magnos inferunt.

CAPUT III.
De Vulneribus colli & thoracis.

§. 1.

CApur excipit collum & thorax, quæ partes variis injuriis externis ſunt expoſitæ.

§. 2. Collum ex partibus externis, & internis conſtat. Ad illas *integumenta communia* pertinent *muſculi*, *& vertebræ*; ad has autem *vaſa ſanguinea*, *nervi*, *aſpera arteria*, *& œſophagus*: quæ partes conjunctim vulnerantur aut ſeparatim.

§. 3. Simili modo *partes thoracis* in *externas* & *internas* commode dividi poſſunt. Ad externas præter *integumenta* communia anterius *ſternum* pertinet, utrinque ad latera *coſta* cum *muſculis intercoſtalibus externis & internis*, & a tergo *vertebræ*, quarum VI. ab anatomicis numerantur. In thorace variæ continentur partes, quæ ſimul cum externis vulneari poſſunt: cujus generis ſunt *cor cum vaſis*, *arteria*, *& vena mammaria*, *azygos*, *pulmones*, *ductus thoracicus*, *diaphragma*, *& nervi intercoſtales*, *phrenici*, & VIII. paris.

§. 4. *Diagnoſis* horum vulnerum non eſt difficilis præſertim in partibus externis contingentium, nec partium internarum læſiones poterunt eſſe occultæ, cum ex anatomia, actionibus læſis, & excretis facile innoteſcant. Ita vaſorum diæreſes ex impetuoſis & lethalibus hæmorrhagiis cognoſcuntur.

Vulnus aſperæ arteriæ ex turbata reſpiratione, & aere externo ad pectoris cavitatem depoſito, & œſophagi vulnera penetrantia illius functionem turbant, & interpellant alimentis tranſitum ad ſtomachum denegando, vel ad cavitatem pectoris aſſumta tranſponendo

nendo

Digitized by Google

nendo in qua tanquam loco ſibi alieno computreſcendo ſymptomata lethalia producunt.

§. 5. Si ſanguis cum tuſſi rejicitur, & aer e vulnere progreditur vulnus ad thoracem uſque penetraſſe indicatur. Spirandi præterea difficultas adeſt, ſanguis ex ore effluit ſpumans, ex plaga ruber & ∽ cum ſono fertur. Si ſpatioſa, & ampla laxitas eſt, paucus ſanguis ſpumans ex plaga prodit, & ex ore per vomitum redditur, cervicis vaſa attolluntur, lingua alium colorem ſumit, ægri multum ∽ attrahunt, frigida appetunt, & ſi diuturnus morbus ſit febris, & marcor homines conſumit, aut ſuffocati intereunt.

§. 6. Quod *prognoſin* attinet eventus horum vulnerum ex ſequentibus poriſmatibus colligi poterit.

1. Vulnera levia, & externa colli, & thoracis omni carent periculo: ad interiora autem penetrantia viſcera nobilia, & organa vitalia lædentia, & deſtruentia lethalibus utique ſunt annumeranda.

2. Arteriarum carotidum, ac cervicalium, venarum jugularium internarum, & vertebralium diæreſes impetuoſas, ac lethales excitant hæmorrhagias. De jugularibus externis mitius ferendum judicium cum remedia chirurgica illis obdurandis ſufficiant.

3. Bronchi externi inciſiones difficile quidem curantur ſed non ſunt inſanabiles; tracheæ a. interioris lethales.

4. Vulnera gulæ intra collum adhuc conſtitutæ non ſunt lethalia, in thorace autem deliteſcens portio vulnere paulo majore pertuſa lethalia producit ſymptomata.

5. Cordis vulnera ſunt lethalia, ſive ventriculis inferantur, ſive vaſibus coronariis, aut illius ſubſtantiæ, dubia autem pericardii.

6. Idem ferendum judicium de vaſibus cordis majoribus, nec non ſubclaviis, mammariiis, intercoſtalibus, & vena Azygos.

7. Vulnera pulmonum propter vaſa ſanguifera lacerata, & propter ramos tracheæ læſos ſunt lethalia extra hos caſus autem minus.

8. Ductus thoracici læſiones mortem inferunt, ut & diaphragmatis, ſepti, & nervorum thoracis.

§. 7. In

Digitized by Google

§. 7. In *cura* horum vulnerum quæ illam admittunt I. *removeantur cauſa externa* II. *partes disjuncta uniantur* III. *motus humorum corrigatur* & IV. *ſymptomatum ſupervenientum ratio habeatur.*

§. 8. *Primam indicationem* obtinemus diætam legitimam imperando. Ad hanc rite inſtituendam *aer* vitetur frigidus ac nimis calidus ac eligatur temperatus, aerisque qualitas excedens omni modo ab his vulneribus arceatur. *Victus* ſit tenuiſſimus ex avenaceis conſtans, jure carnium, pullorum gallinaceorum decocto caricarum, viteturque omnia acria & acida. In potum cedat cereviſia tenuis cum raſ. CC. vel decoctum hordei cum paſſulis, liquirizia & herbis vulnerariis paratum. Vinum acidum, aſperum, & omnia pectori inimica fugiat. *Motus* proſcribatur, ejusque locum *quies* occupet. Relegentur etiam *animi pathemata* graviora inprimis mœror & triſtitia.

§. 9. *Secunda indicatio* chirurgi operam requirit vulnus explorantis, res peregrinas removentis, & modo convenienti deligantis.

§. 10. *Tertiam indicationem* medicus implet humores ſtagnantes reſolvendo, & in motum agendo *abſorbentibus*, *diaphoreticis*, & *ſpecificis antipleuriticis.*

§. 11. *Quarta indicatio* ſymptomatum rationem habere jubet: cujus generis ſunt *hæmorrhagia, paralyſis gulæ*, & hinc *denegata deglutitio, Pleuritis*, *Empyema*, & alia ſupra jam recenſita. Hæmorrhagiam vulneribus bronchi, & œſophagi conjunctam 🜖 ſiſtit externe applicatus quo nihil ſecurius eſt, & ad reliqua duo mala evitanda °o *Terebinth. vulneri* inſtilletur ∼ *lumbr.* & *camphora.* Pleuritis ſpecifica requirit antipleuritica ♁ *diaph. lap.* ♋. *mand. luc. piſc. ſperm. cet. ſem. card. bened. Mar. papav. errat.* non omiſſis expectorantibus, & ſanguinem coagulatum reſolventibus. Empyemate facto pus e cavitate thoracis educatur adhibito cauterio, aut facta paracentheſi.

§. 12. In bronchi vulneribus pulveres reſolventes conveniunt *ex lap.* ♋. ♁ *diaph.* 🜨 *ſigill. Myrrh. &c.* parati nec non ſuffi-

tus ex *olibano oppopanace, aſa fœtida, caſtoreo & camphora,* nec non epithema calidum ex ♁ *lumbr. & vini camphorat.*

§. 13. Vulnera bronchi absque ſutura, & glutine coaleſcunt modo impedimenta removeantur remediis convenientibus, adhibito emplaſtro ſtypt. Croll.

§. 14. In cura vulnerum œſophagi fumus ex ſuccinno, Maſt. &c. convenit, qui etiam linteo complicato excipi, & parti affectæ imponi poteſt.

§. 15. Conſolidationem vulnerum bronchi, & œſophagi balſamus peruvianus promovet cum ℅ Hyperici.

§. 16. Chirurgus ſtatim ad vulneratum in thorace vocatus inquirat num vas magnum læſum ſit, tum ſanguinem eliciat jubendo ægrum parti vulneratæ incumbere, os & nares conſtringere ut ſanguis expellatur.

§. 17. V. S. in thoracis vulneribus nullius eſt uſus cum æger illa facta adhuc reddatur debilior.

§. 18. Si vulnus thoracis non ſatis pro puris exitu pateat, imponi poteſt turanda ex ſpongia parata cum filo.

§. 19. Si foramen ſatis amplum ſit plumaceolum ex linteis carptis formatum, ac idoneo digeſtivo oblitum cum emplaſtro acidum temperante imponatur bona adjecta ligatura.

§. 20. Turundis applicandis non nimis diu inſiſtendum eſt, ne fiſtula pectoris producatur incurabilis, nec exſpiratio fiat fortis, &fre quens.

§. 21. Chirurgus in pectoris vulneribus inquirat num in thoracis cavitatem penetraverit vulnus motu tremulo flammæ candelæ accenſæ, & plumæ vulneri admotæ.

§. 22. Pus [ſuper diaphragmate contentum], quod ob ſitum nimis altum nec per vulnus, nec tuſſim, aut urinam poteſt expelli paracenthesin indicat.

§. 23. Paracentheſi facta pus non una ſed repetis vicibus emittatur.

Digitized by Google

CAPUT IV.

De Vulneribus abdominis.

§. I.

THoraci abdomen ſuccedit in quo plura, quam in thorace contingunt vulnera lethalia.

§. 2. Abdomen ut reliquæ humani corporis regiones in partes *continentes*, & *contentas* poteſt dividi. Inter partes continentes præter integumenta communia & muſculos in anteriore & laterali ejus parte peritonæum, & omentum cum coſtis ſpuriis, & in tergo vertebræ occurrunt.

§. 3. Partes abdominis contentæ *chylificationi* inſerviunt, *ſanguinis depurationi*, aut *generationi*. Organa chyloſeos ventriculus conſtituit, & inteſtina, cum meſenterio, vaſibus lacteis & receptaculo lumbari. Sanguinis depurationi hepar inſervit cum annexa veſica fellea, lien, renes, veſica urinaria, cum vaſibus ſanguiferis majoribus trunco Aortæ deſcendentis. & venæ cavæ, cum inſignioribus horum propaginibus cæliaca, utraque meſeraica, vena portæ, vena ſplenica cum utriſque emulgentibus, Iliacis, vaſibus lymphaticis & nervis. Organa generationi dicata virilia ſunt aut muliebria. Ad illa vaſa ſpermatica pertinent, & veſiculæ ſeminales; ad hæc autem ovarium cum tubis Fallopianis, & utero.

§. 4. In abdominis vulneribus *dignoſcendis* ſitus partium in illo contentarum cognitus & perſpectus eſſe debet, ut ex ſymptomatibus conjunctis, & excretis pars affecta ſtatim innoteſcat. Vulnera ventriculi viſu dijudicantur cum alimenta & potulenta ingeſta e vulnere effluant. Adſunt præterea vomitus pituitoſi, & bilioſi, tormina, ſingultus ſudores erumpunt frigidi, & extrema frigeſcunt cum appetitu proſtrato, & convulſionibus. Nec minus vulnera inteſtinorum oculis uſurpari poſſunt ſi illa magna ſunt & aperta. Si inteſtina tenuia læſa ſunt chylus aut cibus

Digitized by Google

& potus per vulnus effluit, dolor adeſt inſignis accedit febris, & nauſea. Inteſtina craſſa vulnerata deprehenduntur ſi feces per vulnus exeunt, & fœtor ſtercoreus ſe exhibet cum alvo adſtricta. Vulnus inteſtinis punctim illatum difficulter cognoſcitur a priori, facilius autem a poſteriori ex ſymptomatibus & excretis. Si enim vulneratus animi deliquio corripiatur, ſuperveniant anxietates, inquietudines, convulſiones, & febris, ſanguis per os aut anum excernatur, & clyſtere injecto cruor eliciatur, de inteſtinis vulneratis non amplius erit dubitandum.

§. 5. Vulnus hepatis ex vulneris ſitu quantitate, & ſymptomatibus conjunctis cognoſcitur. Si enim vulnus eſt in dextro latere tribus unciis ab umbilico diſtans, eoque ſuperius, & verſus ſpurias coſtas oblique procedens, eſtque profundum ſi ſpecillum chirurgi ultra digiti cum dimidio longitudinem intruditur hepar læſum eſſe facile cognoſci poteſt, ſi multum ſanguinis ex vulnere manat, ſi dolor intenſus eſt, evomunt bilem, & in ventrem melius decumbunt ſauciati. Vulnus ad lienem pertingens cognoſcitur ſi in ſiniſtro latere infra ventriculum circa lienis ſitum eſt inflictum, & ſanguis ater effluit.

In renibus vulneratis urina vel ſupprimitur, vel difficulter redditur, & cruenta excernitur, dolorque ad inguina extenditur. De plaga veſicæ illata conſtat ſi vulnus per Hypogaſtrium prope oſſium pubis commiſſuram in abdomen penetrat, vulneratus hæmorrhagia inſigni, vomitibus, atque dolore ejusdem regionis ad lypothimias frangitur, & per vulnus omnis urina, nulla vero, aut parva in quantitate per urethram excerntiur.

§. 6. Vulnus veſiculis ſeminalibus, vaſibusque ſpermaticis illatum generandi quandam poſt ſe relinquit impotentiam: vulnus uteri autem cognoſcitur ex antecedente cauſa violenta, dolore, & effluxu ſanguinis cum animi deliquio.

§. 7. Ut eventus horum vulnerum conſtet ſequentia poriſmata notanda erunt.

1. Ventriculi vulnera tam ratione vaſorum, quam propriæ

ſub-

Digitized by Google

ſubſtantiæ ſunt lethalia: interdum autem plagæ in antica & laterali ejus parte coaleſcunt.

2. Ictus inteſtina penetrantes majores, & graviora ſymptomata conjuncta habentes per ſe mortales ſunt.

3. Meſenterii rupturæ non facile interficiunt niſi hujus vaſa majora cum glandulis pluribus, & majoribus lacerentur.

4. Vulnera vaſorum lacteorum primi generis non ſunt lethalia niſi illa in pluribus, aut majoribus contingant; plus periculi autem metuendum eſt a vulneribus vaſorum lacteorum ſecundi generis, & receptaculi lumbaris.

5. Plagæ pancreatis niſi ob vaſa ſanguifera lacerata non ſunt lethales. Idem de omento erit judicandum.

6. Hepatis vulnera ſunt lethalia nec non folliculi fellei, pori hepatici, & ductus cholodochi: mitius autem de vulneribus hepatis ſuperficialibus eſt judicandum.

7. Ligamenti umbilicalis vulnera dubia ſunt: lienis autem lethalia.

8. Renum vulnera mortem inducunt, quæ vaſorum emulgentium ramos, & pelvis poros penetrant, illorumque ſubſtantiam profundius, ac latius incidunt. Idem de ureterum præciſionibus, & veſciæ plagis ferendum judicium.

9. Uteri vulnera lethalia ſunt, nec non vaſorum ſanguiferorum abdominis.

§. 8. In *cura* vulnerum abdominis, quæ illam admittunt I. *removeantur cauſa externa* II. *partium disjunctarum conſolidatio promoveatur* III. *humorum &* IV. *ſymptomatum ſupervenientium ratio habeatur.*

§. 9. *Primam indicationem* diæta implet correcta, & emendata. Præſcribatur itaque vulnere abdominis laboranti conveniens, ut vitet *aerem* calidum aut frigidum, & eligat temperatum. *Cibus* ſit tenuis, & euchymus, & *potus* moderatus, purus, & defecatus virtute herbarum traumaticarum impraegnatus. *Motus* fugiatur, *quies* promoveatur, & amplectatur ambabus manibus. Proſcribantur

animi motus graviores, ira, mœror, triſtitia, Venus & riſus.

§. 10. *Secundam indicationem* medicus & chirurgus implebunt decenti vulnĕris exploratione; rerum peregrinarum remotione, partium prolapſarum repoſitione, labiorum vulneris conveniente conjunctione, uſuque remediorum digeſtivorum, ſarcoticorum, & cicatriſantium.

§. 11. *Tertiam indicationem* medicus obtinet abſorbentia, diaphoretica, & blanda diuretica cum ſpecificis maritata exhibendo: cujus generis ſunt *lap.* ♋, ♁ *diaph. Antihect. Poter. Mumia ſpermaceti &c.*

§ 12. *Quarta indicatio* ſymptŏmatum rationem habere medicum jubet, de qua ſupra jam actum eſt.

§. 13. In vulneribus fibroſis & glanduloſis liquida [illegible]tuoſa digeſtiva conveniunt.

§. 14. Nocent in hujusmodi vulneribus frigida repellentia, nec non V.S. & purgantia.

§. 15. In ventriculi vulneribus omnia remedia calide adhibenda ſunt.

§. 16. Si vulnera ſunt ampliora, pars ventriculi vulnerata ad ventris muſculos trahatur & cum illis conſuatur.

§. 17. Vulnera abdominis non ſunt amplianda niſi inteſtina prolapſa ob nimiam diſtenſionem reponi nequeant.

§, 18. Pori inteſtinorum obſtructi aperiendi ſunt flatusque diſcutiendi *lacte calido in quo flores chamom. vel linum nendo recens contortum & coctione non dum purgatum coctum eſt*, quo facto reponantur, vulnus conſuatur relicto foramine pro turundis.

§. 19. Vulnera abdominis ſpecillo ferreo non ſunt exploranda, convenit potius candela cerea, vel ſpecillum plumbeum flexile.

§. 20. Omentum prolapſum, & ob moram ſphacelatum non poteſt reponi niſi filum inter partem ſanam, & corruptam ducatur, hæcque abſcindatur, vulnus conſuatur filum extra abdomen pendulum relinquendo donec decidat.

§. 21.

§. 21. Omentum frigidum ſequenti epithemate foveatur, & more ſolito reponatur v. g.

℞. ♎ *matrical.* ℥iij.
▽ *menth.*
Regin. Hung.
phyſagon. aa ℥ij.
camph. ʒiij.

§. 22. Si inteſtina fuerunt læſa vulnus conſuatur, & balſama vulneraria apponantur *Myrrhaque* aſpergatur, *Aloe, camphora.*

§. 23. Si vulnus abdominis nimis amplum fuerit, conſui poſſunt labia vulneris cum vaſibus peritonæi.

§. 24. Si inteſtina prolapſa gangrænoſa fiant, & feces exeant non ſunt conſuenda, ſed adhibeatur ▽ ♆ & ⅋ *camph.* ut conſolidatio ſponte ſequatur.

§. 25. In vulneribus hepatis ſemper ad hæmorrhagiam reſpiciendum erit, & adhibeantur abſorbentia cum *Eſſ. traumatica.* Injectiones inſtituantur ex traumaticis paratæ impoſito *Empl. Opodeldoch.*

§. 26. Eodem modo vulnera lienis erunt curanda quæ illam admittunt.

§. 27. Sauciatis renibus hæmorrhagia ſiſtatur, ◫ ſuppreſſio præcaveatur & tandem abſtergentia mundificantia, & conſolidantia adhibeantur.

§. 28. Convenit in renum vulneribus *balſ. de Copaiv.* cum *Tr. Hyper.*, & *Alkekeng.*

§. 29. In vulneribus renum externa non ſunt negligenda injectiones ſc., linimenta, balſama & Empl. ſtict. Croll.

§. 30. In veſicæ vulneribus interne dentur *Eſſ. Hyper.* & *ſalv. cum liqu. CC. ſuccin.* & ⚹ *terebinth.* Vulneri inſtilletur *balſ. de peru.* & *Copaiv. cum* ⚹ *terebinth.* ♎ *lumbr.* & ⅋ *camph.* Conſolidatio promoveatur interne potionibus traumaticis, & externe balſamis vulnerariis, ſacculis reſolventibus, & empl. ſanantibus.

§. 31.

Digitized by Google

§. 31. In partibus membranoſis medicamenta applicentur calidiſſime, & interne dentur *antiſpaſmodica, ☿ina, caſtorina, camphorata & ☿iata.*

LIB. I.
SECTIO II.
De Vulnerum inſpectione.

Theſis I,

Inter actiones medico - legales omnium frequentiſſima eſt vulnerum inſpectio.

Ἔκθεσις.

AMbitum medicinæ conſideranti facile occurret nimis arctis cancellis illius fines a ſcholis hactenus eſſe incluſos. Nam ut omittam Theologos, & fora eccleſiaſtica certis in caſibus medicina carere non poſſe, leges publicæ medicinæ opera uti coguntur, illarumque multas ſine illa nec legislator condit, nec explicare audet interpres. Cognatæ enim ſunt medicina, & legum peritia diſciplinæ, & ex utriusque connubio prodit medicina forenſis. His penſitatis non injuſte mihi agere videntur, qui præter finem illum medicinæ ultimum, quem ſcholæ hactenus ſolitarium admiſerunt, ſc. ſanitatis conſervationem & reſtitutionem, alterum adhuc adjiciunt *juſtitiæ* nempe quibusdam in caſibus *adminiſtrationem curatiorem*, & medicinam forenſem definiunt quod ſit *ars caſus forenſes ad medicinam pertinentes ex principiis artis medicæ decidendi, ut judex inde informatus ſententiam curatiorem ferre poſſit.*

Multi autem ſunt caſus medicis cum legis peritis communes, ideoque *medico legales dicendi*, in quibus decernendis judex medica implorat oracula. Rogant enim ut plurimum Jureconſulti caſus ambiguos diſquirere in homine, aut in *aliis rebus*. Hinc etiam medici hominem viſitant *vivum*, aut ejus *cadaver*. Vivus homo me-

medicorum judicio exponitur, ſi de ejus *ætate*, *pubertate*, *coeundi impotentia*, *morbis illorumque eventu*, *aptitudine ad tormenta ſuſtinenda*, *& de plagis ſuſceptis controvertitur*. Idem fatum fœminas manet ſi illarum perforatio, virginitas, ſtupratio, impragnatio, & partus in dubium vocatur. Nec fœtus inde excluditur ſi diſcernendus, num fœtus fuerit maturus & vitalis, num monſtrum hermaphrotides &c. Ad cadaveris inſpectionem vocantur frequentius tam adulti, quam recens nati, fœminæ prius ſtupratæ, aut maris vulnere aut veneno interfecti, vel etiam ſuſpenſi, ſubmerſi, mortui reperti, vel mortem ſimulantis. Alias res præterea etiam medici perluſtrant alimenta & loca ſalubria & inſalubria, carcerem, inſtrumenta captivis deſtinata & alia magis extraordinaria.

Cum itaque uti ex hactenus dictis patet medici frequentius ad vulnerum inſpectionem vocentur, ut in læſionis cauſam, condiciones, & effectus accuratius inquirant nos miſſis reliquis illam hac vice accuratius perluſtrabimus. Fit autem illa *duobus modis vulnerato* ſc. adhuc *ſuperſtite*, aut *illo mortuo*. Ultimum hunc actum nos hoc loco intelligimus, vulnerumque inſpectionem definimus, quod ſit *actio medici corpus humanum ex vulnere defunctum diſſecantis, cauſamque lethalitatis in illo indagantis, ut judex hac cognita ſententiam accuratiorem de homicidio ferre poſſit.*

Theſis II.

In vulnerum inſpectione magiſtratus primam perſonam gerit & medicus ſecundam.

Ἔκθεσις.

Ita res plurimis quidem eſſe videtur; ſed nos miſſa hac diſtinctione perſonas in hoc actu occurrentes in *ſpectantes, & agentes* dividimus. Ad illas *magiſtratus* pertinet, quo nomine judex venit, ſcabini & actuarius, nec non *reliqui ſpectatores*: ad has autem *medicus & chirurgus.*

Duo in medico in hoc actu requirantur *peritia*, ſc. & *fides*. Illa intimiorem anatomiæ, phyſiologiæ, & pathologiæ notitiam comprehendit: ad hanc autem juramentum præſtitum requiritur. Utraque in promotis reperiuntur: hincque Licentiati, & Doctores medici ad hunc actum requiri poſſunt, niſi poliatris, & phyſicis provincialibus ejusmodi munus publica auctoritate ſit demandatum.

Chirurgi ſoli ad hujusmodi actus ſuſcipiendos ſunt inidonei, cum ſufficienti rerum anatomicarum peritia non ſint inſtructi, phyſiologumque præterea, & pathologiam omnino non calleant. Non quivis præterea ad hunc actum ſunt admittendi ſed prudentiores tum *propter conſuetudinem*, tum quia chirurgiam tanquam partem medicinæ *exercent*.

Theſis III.

Caute & circumſpecte in vulnerum luſtratione medicus & chirurgus agere debent.

Ἔκθεσις.

Ut vulneris luſtratio rite inſtituatur cautione omnino opus eſt, certaque *requiſita* circa hunc actum obſervanda veniunt in *antecedentia*, *concomitantia*, & *conſequentia* dividenda.

Quam primum itaque de homicidio conſtat magiſtratus protinus inquiſitionem inſtituat, medicum & chirurgum requirat, nec cadaver ante debite peractam ſectionem ſepeliri permittat. Ut medicus hanc luſtrationem legitime perficiat.

I. *Locum ſibi eligat lucidum, & ſi talis haberi non poſſit candelis commode, & ſufficienter illuminetur.*

II. *Vitet nimiam ſpectatorum frequentiam profectori inter operandum moleſtam accuratiorem inveſtigiationem turbantem, & ad impatientiam urgentem.*

III. *Dum cadaver a ſordibus per chirurgi diſcipulos liberatur, & ad ſecundum accommodatur, medicus ex adſtantibus, & qui curam ægri habuerunt, & percuſſioni interfuerunt in conſtitutionem ægroti natura-*

turalem & p. n. præcedaneam inquirat, in armorum genus, ictus vehementiam, ſitum corporis dum percutiebatur, ſymptomata, medendi methodum, diætam, mortis tempus & alia, omniaque probe notet. His cognitis & ordinatis

I. *Partes externas probe luſtret, læſionis occurrentis locum, ſitum longitudinem, latitudinem, & ſi fieri poteſt profunditatem demonſtret, ac notet.*

II. *Caveat ſibi proſector a ſtyli, aliorumque inſtrumentorum intruſione antequam interiora vulneris detecta ſint, & ab ipſo medico, ſi opus eſt, ſectio adminiſtretur.*

III. *Partibus externis artificialiter remotis cadaveris apertio provida, & ſuſpenſa manu fiat, & veſtigium vulneris accurate perluſtretur, ſanguis extravaſatus abſtergatur, & vulnus intimius perluſtretur.*

IV. *Non tantum in partem læſam, ejusque condiciones ſedulo inquiratur ſed totum ſimul corpus apertum intimius conſideretur.*

V. *Vulnera obſervata detergantur, ſpongiis abſtergantur, eorum locus, ſitus longitudo, latitudo, & profunditas præſentibus demonſtretur, & accurate in relationis notula conſignetur.*

VI. *Maxima circumſpectione opus eſt in vulneribus punctim illatis, & a ſclopetis inflictis ob tortuoſas illorum ductus.*

Abſoluto actu inſpectionis *notata probe invicem conferantur*, & juxta dictamen non tantum rectæ rationis, ſed conſcientiæ inprimis, & ſecundum genuina vulnerum lethalitatis cognoſcendæ principia *relatio, & judicium ſincere, ſcite, & legitime feratur* nullo habito reſpectu pretii, amoris, odii, aut alterius affectus.

Theſis IV.

Vulnus per ſe, aut per accidens lethale eſt, & contingit in capite, thorace, abdomine & reliquis membris.

Ἔκθεσις.

Finis hujus actus eſt *vulnerum lethalium dijudicatio.* Ut itaque hæc rite inſtitui queat ante omnia ſciendum eſt, quid ſit vulnus, &

Digitized by Google

quæ ejus lethalitas? quæ omnia præſens theſis uberius explicabit.

Nomen vulneris eſt homonymum, & ſumitur duobus modis *ſtricte & late.* Vulnus ſtricte ſic dictum eſt *ſoluta unitas partium ſolidarum mollium*; late autem ut hoc loco pro *quavis læſione ab ictu violento externo partibus ſolidis mollioribus aut duris illata* ſive illa *vulnus* proprie *ſic dictum* ſit, ſive *contuſio, luxatio*, aut *fractura.* Lethalitas porro idem eſt *quod cauſa mortis, & vulnus lethale* per conſequens dicitur *quod plus tendit ad mortem, quam ſalutem.* Vulnus dividitur in *per ſe* & *per accidens lethale.* Illud dicitur, quod *ſine alterius cauſa interventu immediate mortem producit:* hoc autem quod *indifferens* eſt, & *ex quo vulnerati modo reconvaleſcunt modo pereunt ob alterius cauſa interventum.*

Cauſa lethalitatis in *partibus fluidis quærenda eſt.* Quemadmodum enim vita corporis in perenni ac decente motu partium fluidarum per ſolidas verſatur: ita mors nihil niſi deſtructus, inproportionatus & inæqualis partium fluidarum motus eſt: & quæcunque læſio ab ictu externo illata *motum humorum per partes ſolidas tollit, improportionatum, & in æqualem reddit*, mortem inferre ſolet.

Ut vulnerum lethalitas clarius innoteſcat ex præcedente ſectione ſpecies illorum hic repertanur.

Theſis V.

A ſenſatis teſtimonii rationem medicus deprómit.

Ἔκθεσις.

Effectus vulnerum inſpectionum *relationum, renunciationum ac depoſitionum* nomine veniunt: in quibus condendis medicus neceſſaria obſervet requiſita ſequentibus poriſmatibus incluſa.

I. *In renunciationis contextu obſervata recenſeat, nec temere aliquid fingat.*

II. *Talia ex ſenſatis concludat quæ inde probabiliter ſequi intelligit.*

III. *Quæſtionis ſtatum accurate attendat, nec aliquid negligat, nec aliena immiſceat.*

IV.

IV. *Terminis ſimplicibus & ſuccinctis ſententiam ſuam exponat, & argumentis conſpicuis confirmet.*

V. *Ab hypotheſi ad theſin non facile tranſeat, nec ſtatum quæſtionis confundat, ſuum interdum ſuſpendat judicium, & peritioribus cedat.*

VI. *Cautus ſit in futuris prædicendis, nec facile admittat hypotheſes dubias. Perſpicuus denique ſit, nec unquam in favorem deponat.*

LIBER II.

De Fracturis,

CAPUT I.

De Illis in genere.

§. I.

QUod vulnus eſt in partibus ſolidis mollioribus, id fracturam in duris conſtituit: unde etiam fractura definiri poteſt *per ſolutam unitatem partium durarum in momento factam a flexione fibrarum illarum compagem ſuperantium.*

§. 2. *Subjectum* fracturarum ſeu pars affecta ſunt partes corporis ſolidæ duriores ſeu oſſa varii generis, hinc inde in corpore humano occurrentia.

§. 3. *Cauſa* fracturarum *proxima formalis* eſt ſoluta oſſium unitas facta a flexione particularum compagem illorum ſuperante. *Cauſa inſtrumentalis* nomine quævis violentia tangibilis externa, & interna acuta & inæqualis ſecans, pungens, & conquaſſans venit.

§. 4. Fracturæ non ſunt unius generis; ſed differunt ratione *partis affectæ, numeri, & modi.*

Fractura ratione partis affectæ 1. in fracturam *cranii, oſſium colli, thoracis, abdominis & artuum* dividitur, & a parte affecta ſuam accipit denominationem. 2. Fractura ratione partis affectæ porro

Digitized by Google

ſimplex eſt, aut *compoſita*. Fractura ſimplex dicitur quando os quoddam ſolum eſt diffractum citra partium mollium læſione. Fractura compoſita eſt quæ cum alio morbo vulnere ſc. aut contuſione eſt conjuncta, & Germanis dicitur ein Schlitz Bruch, oder Bruch mit einer Wunde. Fractura ratione numeri *unica* eſt aut *gemina* ſeu *multiplex*. Illa dicitur quando unicum os uno in loco diffractum eſt; hæc autem quando oſſa gemina, aut unicum diverſis in locis tamen eſt diffractum. Fractura ratione modi *ſextuplex* eſt 1. fractura oſſis *in totum per transverſum æqualiter aut inæqualiter*, ſeu *oblique facta*. 2. Fractura oſſis in *longum* ſeu fiſſura eſt qnando partes oſſium ab invicem non ſeparantur, ſed per longitudinem finduntur. 3. *Comminutio* ſ. fractura oſſis in multas minores partes. 4. Oſſium *diſciſſio* inſtrumeotis acutis facta, & cum vulnere conjuncta. 5. Eſt *exciſſio* quando pars oſſis exſcinditur & plane a toto aufertur. 6. Eſt *contra fiſſura* ſeu fractura oſſium cranii alio, quam in ictus loco contingens.

§. 5. *Diagnoſis* fracturarum non eſt difficilis. Per transverſum enim facta facile cognoſcitur, dum tactu oſſis fractæ extremitates ſeparatæ deprehenduntur, & membrum fractum debile moveri non poteſt. Dolor acerbus præterea adeſt, & membrum brevius redditur. Fractura femoris & tibiæ omnem inceſſum tollit. Fiſſuræ cognoſcuntur difficilius, deprehenduntur tamen ex membri p. n. craſſitie, in æqualitate, atque dolore. Comminutio tactu facile explorari poteſt cum variis in locis digitos os facile excedat valde exaſperatum.

§. 7. Quod *prognoſin* attinet notandum erit fracturam per transverſum factam facilius curari, quam per obliquum, & quæ inæqualitatibus prædita eſt. Eadem fracturæ unius oſſis eſt ratio: faciliorem etiam curam admittit, quæ in oſſis medio contingit quamquæ ejus capiti propior eſt, nec non ſimplex quam compoſita. Fracturæ vertebrarum lethales ſunt ſi hinc ſecedentia fragmenta medullam couſque ſubeunt, ac penetrant ut eximi nequeant. Idem de coſtis judicandum ſi plures ſimul laceratæ ſint cum reponi nequeant, nec repoſitæ contineri.

§. 7.

Digitized by Google

§. 7. Ut vulnerum ita etiam fracturarum *curatio* ſequentibus abſolvitur indicationibus, ut I. *removeantur cauſæ externæ* II. *partes oſſis fracti uniantur* III. *partium fluidarum & IV. ſymptomatum ratio habeatur.*

§. 8. *Prima indicatio* diætam convenientem requirit in legitimo ſex rerum n.n. uſu conſiſtentem. Primum locum inter illas *aer* occupat qui temperatus eſſe debet, vel ſi talis non ſit arte corrigatur quantum fieri poteſt. Frigidus enim poros conſtipat nimis calidus autem vires imminuit & putredini velificatur. Huic ſuccedunt *cibi* qui concoctu faciles, & optime nutrientes eſſe debent, quales ſunt brodia carnium, juſcula amygdalina, avenacea, & alia, carnes itidem molliores nec non ova ſorbilia. Quam maxime autem vitentur alimenta acria & acida valde idem ſalita & fumo indurata. Pro *potu* inſerviat cerevisia probe defecata, & in aſuetis in prandio, & cœna hauſtus vini bonæ notæ. *Quieti* ſi ullo in morbo certe in hoc erit ſtudendum, ne corpus inconcinne commovendo partes oſſium unitæ facile disjungantur. Hinc excrementa alvi linteo groſſiori multiplici excipiantur: nec æger nimis cito membro laboranti utatur, ac callum nondum ſatis firmatam diſſolvat: quod ſi vero debitum robur iterum nactum ſit blanda motione priſtini officii admoneatur. *Somnus* denique & *vigiliæ*, ut & *animi pathemata* modum non excedant. Alvus expediatur *cereviſia laxante, pilulis & crem.* ♀ *pilis ſacharinis, & aliis.*

§. 9. *Secunda indicationi* quatuor ſpecialiores inſerviunt operationes nempe 1. *ἀντίτασις ſeu membri diffracti extenſio* 2. *διόρθωσις conformatio ſeu coaptatio* 3. *deligatio per emplaſtra, ſplenia, & ferulas. & 4. commoda repoſitio.* Membri fracti extenſio vel ſolis chirurgi eidemque ſervientium manibus vel ſimul habenis, linteis, faſciis vel machinis aut trachæis quibus pars læſa ita trahitur ut lineam rectam & tractum muſculorum ſervet. Dum membrum extrahitur chirurgus apta & expedita manuali operatione partes oſſium ſejunctas iterum coaptet & ad priſtinum naturalem ſtatum reducat. Debita oſſium fractorum conformatione facta in illa ita ſervanda

ſuam

Digitized by Google

ſuam ponat operam. Imponat itaque emplaſtrum catagmaticum, & concinne deliget per faſciam tam ſimplicem, quam duplicem. Faſciis adjungat ſplenia ſicca aut medicamentis convenientibus imbuta, & ex corticibus tiliæ vel alia materia parata: quæ omnia denique vinculis firmanda, & debito modo conſtringenda ſunt. Poſt deligationem membrum debito modo reponatur, & in decente quiete detineatur.

§. 10. Tandem ut *tertiæ & quartæ indicationi* ſatisfiat partium fluidarum, & ſpirituoſarum ratio habeatur, gravia ſymptomata alias excitantium uti ſunt *febris, ſpaſmus, inflammatio, tumor, gangrana & ſphacelus:* quibus tam internis, quam externis remediis obviam eundum. Ad illa pertinent bezoardica tam media, quam fixiora v. g. *Tr. Bez. M.S. Diaſcord. Fracaſt.* nec non fixa reſolventia, atque abſorbentia ut ♀ *Bez. VVed. Ludov. Sennerti, pannonicus ruber, corall. lap.* ♋. *CC. uſt. & ſine △e, mater perl.* ♁ *diaphor.* ♀ *pleurit., & ad caſum Auguſt.* 🜍 *nat & factitia* ♁ ij. (2.) nervina, balſamica, traumatica & anodyna v. g. ♀ *Epilept. March, ſpecif. cephal. Mich. liqu. CC. ſuccin. Eſſ. Myrrh. mum. balſ. Hoffm. Hyper. lign. decoct., & infuſa traumatica & balſamica* ſeu coutina ſ. pugillaria *Eſſ. anod. extr. op. theriac. cæleſt.* nec non *emulſiones* temperatæ. Ad externa pertinent 🜈 *camphoratus Eſſ matr. vinum cum* 🜊 *mixtum, decoctum* cum vino ex *balſamicis & nervinis paratum.* v. g. *Rad. Angel. Tr. flor. Hb. abrotan. roſmar. chamædr. ſcord. chamæpit., rut. ſalv. fl. hyper. ſtæchad. Arab. Lavend. Myrrh. Maſtich. &c.*

§. 11. Antequam chirurgus ad operationes peragendas ſe accingat præparet inſtrumenta quæ ad extenſionem, deligationem, ac repoſitionem ſunt neceſſaria.

§. 12. Extenſio membri diffracti eum in finem neceſſaria eſt ut muſculi oſſis robore deſtituti in ſemet contracti, & abbreviati per vim iterum cum oſſe fracto elongentur ne oſſa in recedendo ſe invicem tangant, eorum prominentia frangatur, ac repoſitionem impediant.

§. 13. Repoſitione opus eſt ſi oſſa a ſe invicem receſſerint, minus

minus autem ſi illorum extremitates extra ſitum ſuum non fuerint.

§. 14. Oſſa recte iterum conformata eſſe conjici poteſt, ſi nulla amplius extuberantia aut inæqualitas oſſium admotis manibus percipitur, dolores pungitivi ceſſant, ipſumque membrum ejusdem longitudinis, & figuræ ſit cum altero.

§. 15. Si fractura cum vulnere, & contuſione oſſium ſit conjuncta ipſa fruſtula ſeparata provide prius eximenda ſunt; ſin vero ſub carne adhuc deliteſcant, & cum reliquis cohæreant naturæ illorum ſeparatio committenda eſt.

§. 16. Si os prominens per hiatum intro adigi nequit portio oſſis prominentis forcipe acuta aut ſerra ſuppoſito ligno auferenda eſt.

§. 17. Ante impoſitionem emplaſtri catagmatici membrum fractura læſum 🜄 camph. Eſſ. matric. fl. ſamb., ac vino calido eſt illinendum abraſis prius pilis. Idem cum faſciis & ſpleniis faciendum.

§. 18. Emplaſtrum catagmaticum ita imponatur ut inter illius margines digiti, vel pollicis transverſi ſpatium remaneat ne tranſpiratio in parte affecta impedita dolores, inflammationem & tumores producat.

§. 19. Si fracturæ vulnus ſimul jungatur in emplaſtro, & ferula foramen relinquendum eſt ad vulnus citra religationem rite tractandum.

§. 20. Faſciæ prius mixtura e *vino & ✠ facta* vel decocto e nervinis cum vino parato calide ſunt imbuendæ ut exactius partem ambiant, & a ſymptomatibus præſervent.

§. 21. Ut chirurgus de faſciationis habitudine certus ſit quærat de ægro an illa membrum ſatis arcte amplectatur, aut fortiter nimis & dolenter conſtringat. Signum præterea ligaturæ legitimæ tumor conſtituit circa membri finem oriens.

§. 22. Ferulæ ut faſciæ prius madefaciendæ & ita imponendæ ſunt, ut ad digiti transverſi latitudinem a ſe invicem diſtent, ne poſtea conſtrictæ ſibi invicem incumbant, & membrum nimis comprimant.

Digitized by Google

§. 23. Inflammatio, dolor, pruritus, gangræna, & alia ſymptomata ſecundo, tertio aut quarto die ſupervenientia vel deligationis aliqualem, vel plenariam expoſcunt relaxationem.

§. 24. Vulnus ſimul conjunctum, niſi metus de oſſium fragmentis adhuc ſuperſit, partium disjunctarum unionem indicat. Hunc igitur in finem cruore ex illo expreſſo, & abſterſo chirurgus labia illius leniter adducat, illisque unguentum digeſtivum ex *terebinth. vitell. ov.* ♀ *rad. ir. flor. Ariſtol. rot. & myrrh.* confectum imponat. Per reliquum curationis tempus *balſama traumatica,* ꝏ ♀ *fœtidum, balſ. de copaiv., vel peruvianum,* aut hæc inter ſe mixta, vel ſi caro luxurians generetur *ungt. fuſc. VVurzii ægyptiacum,* aut alia abſumentia adhibeat.

§. 25. Separatio fruſtulorum oſſium ſuccedit ſi *major puris copia,* quam tale vulnus capere poteſt *generetur:* Idem etiam *fœtor, labia* eo in loco *inflammata, caro laxa,* & *fungoſa,* vel ipſorum *fruſtulorum mobilitas* aut *dolor pungitivus* ab illis excitatus teſtatur.

§. 26. Ad fragmentorum ſeparationem promovendam *Elix. propr. ſine acido, Eſſ. matric. aut myrrh.* calida per ſyphonem in cavitatem injicienda ſunt, vel etiam *balſamus de copaiva* turundis applicandus, vel etiam *ungt. fuſc. VVurz.* ad duritiem coctum cum fructu applicatur.

§. 27. Accidit etiam interdum ut callus vel tardius vel parcius gignatur, vel in mole nimia, ac indecora. Illud *oſteocolla* ad ʒj. quotidie ſumta promovet; hoc autem callum attenuantia diſſolvunt, ligatura ſtrictior, *Empl. de ranis cum ☿io,* de minio, & ꝏ *petra album.*

§. 28. Fractura cruris male curata emendatur oſſa denuo frangendo, & legitime reſtituendo.

§. 29. Antequam crus denuo frangitur imponatur ſtercus columbinum in lacte caprillo coctum per VIII. dies.

CA-

CAPUT II.

De

De Fracturis cranii.

§. 1.

CRanii *fracturæ* peculiare quid habent: unde etiam ſeorſim hoc loco exponendæ erunt. Referuntur illarum ab auctoribus quinque ſpecies, uti ſunt *contuſia cranii*, *rima*, *ſedes teli*, *depreſſio* & *contra fiſſura.* Contuſio cranii eſt *ſolutio continui oſſium cranium conſtituentium in minimas particulas ſolutorum, per compreſſionem oſſeæ ſubſtantiæ a rebus externis facta.* Reperitur illa in *ſuperficie per unam aut utramque tabulam tranſiens*: porro etiam contingit *in oſſe frontis, occipitis parietalibus, atque petroſis,* nec non in *oſſis planitie aut ſutura.*

§. 2. Rima eſt cum *os cranii percutitur, illudque non cedit & ita rimam contrahit.* Rimæ *rectæ* ſunt, *curvæ, latæ, anguſtæ, ſtellaris figuræ, longæ breves* in uno *oſſe* vel *ab hoc in aliud tranſeuntes.* Finit denique in *una vel utraque lamella* eaque vel *exteriore vel interiore.*

§. 3. Sedes teli eſt *læſio cranii in longum latum & profundum facta, inſtrumenti lædentis formam referens.* Si os ita ſucciſum eſt, ut adhuc cum altero cohæreat dicitur *ſucciſio*; ſed cum oſſis fragmentum decidit *reciſio* audit.

§ 4. Depreſſio eſt *quando cranium verſus inferiora deprimitur, illudque intus cedit, & cavitatem relinquit.* In junioribus ſine fiſſura fit: in ſenioribus autem ſemper cum illa eſt conjuncta.

§. 5. Contrafiſſura dicitur *cum cranium in altera parte rumpitur quam ubi plagam accepit.* Auctores tres contra fiſſuræ ſtatuunt ſpecies 1. quando *fit in oppoſita parte* 2. quando *dextra percutitur & in ſiniſtra fit ruptura* 3. cum *ſuperior lamina percutitur,* & *inferior rimas agit.*

§. 6. *Diagnoſis* fracturarum cranii eſt admodum difficilis: patet tamen ex phænomenis *antecedentibus, concomitantibus, & conſequen-*

ſequentibus. Ad antecedentia inſtrumenta lædentia pertinent, modus læſionis & alia. Concomitantibus accenſentur ſi æger ictu accepto, aut caſu ab alto in durum deciderit, ſine voce, viſu, & auditu permanſerit, in capite capilli videantur reciſi, os conſpicatur, ſpecillo oſſis durities, & ſonus percipiatur, tandemque ſub cute digito compreſſa inæqualitas occurrat. Ad conſequentia ſymptomata referuntur ſimul conjuncta, uti ſunt oculorum obſcuritas, vomitus, ſanguinis effluxus per os, nares, aures, obmuteſcentia, caſus ſubitaneus in terram, delirium febris, convulſio, paralyſis vertigo &c. Huc pertinent etiam *arte facta* v. g. ponatur aliquid ſub utraque maxilla, & ſi ægrotus illud maſticando dolorem, & ſonum percipit, fracturam adeſſe manifeſtum eſt. 11. Jubent alii clavum, nucem aut alia duriora dentibus ſupponere, aut chordam illis apprehendere. Si objecta dura dentibus arrodere, putamina avellanæ frangere, aut ſonum chordæ pulſatæ perferre poteſt, tunc cranium adhuc integrum eſſe ſibi perſuadent, ſin minus admiſiſſe contrafiſſuram; ſed quo in loco nondum conſtat. Ut hoc cognoſcatur capiti ex toto raſo circumjiciunt maſſam quandam farinaceam, vel unguentum ex albumine ovorum cum maſtiche factum, applicatisque linteaminibus calidis humida linea in maſſa exſiccata relicta fracturam manifeſtabit.

§. 8. Quod *prognoſin* harum fracturarum attinet, de illa ut in ſuperioribus ſequentia notentur poriſmata.

§. 9. Calvariæ fracturæ per ſe non ſunt lethales ſed propter adjuncta, vel quod non cognoſcuntur.

§. 10. Cœca ſeu capillaris cerebri fiſſio periculoſior eſt evidente.

§. 11. Cranii contuſio aliquando non lethalis eſt, interdum autem talis ob dignoſcendi difficultatem.

§. 12. Inciſio, aut punctura minus lethalis eſt cum ut plurimum ob vulnus ſatis evidens ſit, & in oculos incurrat.

§. 13. Cranii fractura per ſe non eſt lethalis niſi forſan heterogenea educi nequeant, aut fragmenta enormius læſerint; contra

fiſſura

Digitized by Google

fiſſura autem non immediate ſed mediate demum lethalis exiſtit.

§. 14. In *cura* fracturarum cranii I. *removeantur cauſa externa* II. *partium ſolidarum* III. *fluidarum & IV. ſymptomatum ratio habeatur.*

§. 15. *Prima indicatio* diætam legitimam requirit in legitimo ſex rerum n. n. uſu conſiſtentem. *Aer* itaque ſit bene temperatus, ſi non natura fiat arte talis, & dum vulnus religatur aeris frigidioris acceſſus præcaveatur per oſtium, aut feneſtras tranſeuntis: deinde etiam cavendum ne lumen radiis ſuis recto tramite in ægroti oculos incurrere poſſit. Quod *cibum* attinet victus primis diebus ſit tenuis poſtea lautior, & liberalior. Porro æger *quietus* eſſe debet, & *ſomno* liberalius indulgere. *Tranquillo eſſe animo*, & ſanationem exoptare patientis erit, triſtitia abſit, mœror aliique animi affectus vehementiores, ira inprimis & excandeſcentia. *Alvus* denique *quotidie* ſemel aut bis *ſolvatur.*

§. 16. Ut *ſecunda indicationi* ſatisfiat partes ſolidæ duræ ſecedentes auferendæ ſunt, illarumque inæqualitates tollendæ, nec non feſtucæ & res peregrinæ intra cranium hærentes trepanatione mediante removendæ, ſimulque adhibitis digeſtivis, & ſarcoticis partes molliores diſjunctæ iterum uniendæ.

§. 17. *Tertiam indicationem* reſolventia implent tam interne quam externe adhibita ſupra in capite de vulneribus tradita.

§. 18. Tandem etiam ut *quarta indicationi* ſatisfiat huc referantur quæ ſupra de vulnerum ſymptomatibus protulimus.

§. 19. In capitis contuſione ſimplici ſanguis congrumatus reſolvatur, & ſi hoc fieri nequeat ſuppuretur, & abſceſſus apertus conſolidetur perinde, ac inflammatio.

§. 20. In contuſione capitis cum vulnere ſanguis ex vulnere detergatur, Empl. de Betonica aut Opodeldoch imponatur, & ſacculi ex emollientibus & cephalicis reſolventibus in vino cocti ſingulis horis alternatim imponantur. tandemque digeſtiva, & ſarcotica.

§. 21. In contuſione cum fiſſura humoribus ſtagnantibus diſ-

diſcuſſis cutis incidatur, fiſſura atramento notetur, ſedataque hæmorrhagia ſcalpro raſorio cranium tam diu radatur, donec fiſſura cum atramento ſublata ſit osque ſanguinolentum appareat: quo viſo ſequens pulvis inſpergatur

℞. *Myrrh.*
Aloes
Maſtich.
ſangu. Dracon. aa ℥j.
croc. ℈ß.
ſarcoroll. ʒß.

linteis carptis impleatur labiisque vulernum unguenta & emplaſtra applicentur convenientia.

§. 22. Si fiſſura fuerit ſuperficiaria remotis externis integumentis locus atramento notetur & tam diu deinde radatur donec nullum horum amplius ſuperſit veſtigium.

§ 23. Si atramenti veſtigia in ſecunda lamina adhuc apparent tunc illa perforanda eſt.

§. 24. Si fiſſura cranii ampla & dehiſcens apparet & materia purulenta &c. in quantitate effluit trepanatione opus non eſt.

§. 25. Si rima non ſit patens, nec ſanguini, aut puri exitus detur, os perforandum eſt niſi ſiphone exſugi poſſit.

§. 26. Si ſedes adeo ampla eſt ut materia in dura meninge collecta, aut aliæ res commode expurgari poſſint, non opus eſt perforatione, oræ tamen abradantur, ut fiſſuræ latentes in conſpectum veniant, & ſimul tolli poſſint.

§. 27. Fiſſura cum ſede conjuncta abradatur, & cum ſede curetur.

§. 28. Cranium depreſſum emplaſtro aut inſtrumento elevatorio in ſitum naturalem eſt redigendum.

§. 29. Cranio elevato & naribus excitantibus ſubditis ſi ſopor non imminuitur de fiſſura inferioris laminæ, & collecta in meninge materia ſuſpicamur, eamque contra fracturæ ſpeciem adeſſe judi-

Digitized by Google

judicamus, de qua Hippocrates teſtatur quod illa nulla re curari poſſit.

§. 30. In depreſſione cum fiſſura & ſede conjuncta fragmenta pungentia operæ naturæ ſi non lædunt relinquenda ſunt, aut trepanatione mediante eximenda ſi membranas pungunt, oræ ſolutionis abradendæ, & ſi cerebrum læditur inſtrumento elevatorio elevandæ.

LIBER III.

De Contuſionibus.

§. I.

FRacturas excipit *contuſio*, quæ definiri poteſt quod ſit *ſoluta unitas citra partium externarum manifeſtam aperturam in partibus mollibus, & duris facta, a flexione particularum compagem ſuperante oborta.*

§. 2. *Subjectum* contuſionis *adæquatum*, *& primarium* ſunt partes corporis molliores, illarumque fibræ, vaſcula, & pori quæ primum impetum ſuſtinere coguntur: interdum autem & hæc læſio ad oſſa penetrat illaque in fruſtula comminuit, & contundit: unde illa etiam *inadæquatum ſeu ſecundarium contuſionum ſubjectum* conſtituunt.

§. 3. *Cauſa* contuſionum *proxima* eſt flexio fibrarum compagem partium ſolidarum mollium & durarum excedens. Ad *cauſas inſtrumentales* autem objecta dura externa obtuſa & inæqualia pertinent.

§. 4. Magna eſt contuſionum *diverſitas* & differunt 1. ratione *partis affecta*, & 2. ratione *graduum*. Contuſionum ratione partis affectæ quædam contingunt in *capite, cranio. & aliis partibus externis*; porro etiam quædam ſimplex eſt, alia vero cum vulnere fractura, luxatione,&c. conjuncta, indeque compoſita dicenda. Ratione graduum contuſio quædam *ſuperficialis* eſt, & plures ſpecies comprehendit; alia vero *profundior* magis, & ad oſſa penetrans, quæ

Digitized by Google

quæ comminutio oſſium in plures partes minores dici poteſt. Ad ſuperficialem *Ecchymoma* pertinet ſeu *ſuffuſio & ſugillatio* ejusque ſpecies *Hypopion* & *Hypoſphagma* nec non *plaga*. Hypopion & Hypoſphagma ſanguinis concurſus ad ungues ex plaga factus dicitur. Huc pertinent etiam *vibices, ſtigmata, peliomata* a fuſtigatione aut plaga exorta.

§. 5. *Diagnoſis* contuſionum non eſt difficilis cum in partibus externis facile in ſenſus incurrant. Non adeſt quidem ſenſibus obvia diſcontinuatio partium, attamen divulſio interior quoad fibras vaſcula & poros: unde etiam humores nimia in quantitate e vaſibus effluentes, & ſtagnantes livorem dolorem, tumorem & inflammationem efficiunt. Idem contingit in partibus duris quæ externe integræ quidem videntur, interius autem comminutæ ſunt, & ab invicem ſeparatæ.

§. 6. Quod *prognoſin* attinet notandum erit contuſiones capitis omnium graviſſimas eſſe, & eo pejores quo majorem concuſſionem in corpore efficiunt. Quo profundior eſt contuſio, eo gravior deprehenditur. Sanguis ſub pelle extravaſatus inſenſibiliter diſcutitur, ſuppuratur, aut in gangrænam, & ſphacelum abit. In pedibus & tibiis difficilius curatur quam in aliis partibus.

§. 7. In *cura* contuſionum I. *cauſa externa removeantur* II. *humores ſubſiſtentes reſolvantur & diſſipentur* III. *ſi hoc fieri nequit ſuppurentur, abſceſſus aperiatur, & conſolidetur &* IV. *ſymptomatum ratio habeatur.*

§. 8. *Primam indicationem* obtinemus diætam legitimam inſtituendo. Eligat itaque ægrotus hunc in finem *aerem* calidum, & temperatum, frigidumque fugiat, ac pluvioſum. Conveniunt porro *cibi* eupepti fluidi, partibus aromaticis & volatilibus turgidi, vitentur ſedulo frigida, ⊖ita, muriatica, ac acida. *Potus* ſit calidus infuſum Theæ, Caffæ vel alius herbæ volatilis, cereviſia variis herbis ac radicibus aromaticis maritata concedi poteſt, vel vinum Rhenanum cum lap. ♋ aut ⊖e volatili. *Somnus vigilia, motus & quies excreta ac retenta animique paſſiones* in decenti moderamine teneantur, rationique ſanæ ſubjiciantur.

§. 9.

§. 9. *Secunda indicatio* reſolventia requirit tam interna quam externa. Ad illa diaphoretica pertinent cum abſorbentibus maritata e. g. ♀ *contra caſ. Aug. ſperm. cet.* ♁ *diaph., lap.* ♋, *mandib. luc. piſc. cinnabaris* & alia. De reſolventibus externis ſupra jam actum eſt.

§. 10. *Tertiam indicationem* maturantia implent abſceſſum rumpentia, mundificantia, & conſolidantia. Primi generis ſunt *gummata minus acria* & alia plurimum ætheris transmittentia, & cutis poros occludentia. Abſceſſus aperitur benignioribus velut *Empl. diachyl. cum ſinapi &* ⊖e vel *ferro & cauterio potentiali* vel etiam *ſcalpello.* Pure evacuato vulnus mundificandum eſt V/ *camph.* ▽ *reg. Hung.* ♆ *balſ.* 🜍 *terebinth.* vel etiam *aniſato, balſamo peruv. &c.* tandemque ut vulnus tractandum.

§. 11. Ut *quarta* denique *indicationi* ſatisfiat ſymptomatum graviorum ratio habeatur, inter quæ *gangræna* potiſſimum locum habet. Ut hæc avertatur in gravioribus contuſionibus ſcarrificatione profunda ſuffuſio erit vulneranda, & ſanguis grumoſus eliciendus, poſtmodum *digeſtivum cum ungt. ægypt.* applicandum, factaque ſuppuratione *balſ.* 🜍 *ſ. peruviano* cicatrix obducenda erit.

§. 12. In contuſione parti internæ læſæ conjuncta blanda diſſolventia & diuretica conveniunt; ſanguinem grumoſum per dictas vias evacuantia.

§. 13. Si contuſio in partibus externis hæret ſufficiunt diaphoretica, & factam contuſionem corrigentia.

§. 14. Ne febris accendatur vel foveatur *ſuccinata acidula Φſa, & temperata* conveniunt.

§. 15. Explorata ſuffuſione, & capillis abraſis V. S caute inſtituatur.

§. 16. Ut ſanguis ſtagnans reſolvatur externis *emollientibus, nervinis, & cephalicis* utendum eſt.

§. 17. ♌ ⊖✳ *cum* ⊖♀ paratus diſcutit humores ſtagnantes, & in membranoſarum, & nervoſarum partium contuſionibus egregius eſt.

Digitized by Google

§. 18. *Balſamus peruvianus in vitello ovi & 🜄 ſolutus* in partium nervoſarum contuſionibus egregiam navat operam.

§. 19. Si contuſio his remediis diſſolvi nequit ſuppuratio maturantibus promoveatur, abſceſſus aperiatur mundificetur, & conſolidetur.

§. 20. Eadem cura eſt Ecchymomatis, & plagæ.

§. 21. In quacunque ſugillatione ſequentia duo proderunt cataplaſmate v.g.

℞. *Rad. ſigill. Salom.*
Ir. flor.
ſem. cumin.
fœnic.
Hb. ſalv. aa ℥ß.
caryoph.
Mac. aa ʒiij.

Inciſ. & contuſ. coqu. in vino gallico & addatur panis biſcoctus ut fiat cataplaſma.

℞. *ſummit. abſinth.*
ſcord.
Marub.
Abrotan. aa m. ß.
fl. chamom.
melilot.
ſamb. aa p. ij.

Inciſ. & contuſ. coqu. in ſ. q. ▽ ſimplicis addatur

farin. hord.
lini q. ſ.
⊖✱ *depur.* ℥ß.
🜄 *camphor.* ʒij.

§. 22. Sunt qui ſanguinem extravaſatum ſcarrificatione mediante eximunt & cutim fœdatam ♀ talci illinunt.

LIBER

Digitized by Google

LIBER IV.

De Luxationibus.

§. I.

COntuſionibus *luxatio* ſuccedit quæ nihil aliud eſt niſi *ſoluta contiguitas oſſium quorum textura ad motum manifeſtum eſt comparata.*

§. 2. *Subjectum* luxationum *primarium* ſunt omnes articuli per diarthroſin conjuncti; *ſecundarium* autem & minus adæquatum per ſynarthroſin ſibi invicem cohærentes.

§. 3. *Cauſa proxima* luxationum eſt remotio oſſium ex ſede conſueta. *Remota interna* ſunt aut *externa.* Ad illas naturalis laxitas ligamentorum pertinet, vel tumor in cavitate excreſcens, & caput oſſis ex ſua ſede protrudens. Externa cauſa caſus eſt, ictus, ſaltus extenſio & motus partis violentior.

§. 4. Magna eſt luxationum *latitudo*, & differunt illæ quoad *gradus cauſam & partem affectam.* Luxatio ratione gradus in *exarthrema* ſeu luxationem proprie ſic dictam dividitur, & in *pararthrema* ſeu ſubluxationem. Ratione cauſarum luxationes differunt tum quædam a *cauſa interna* aliæ vero ab *externa* oriuntur. Luxationes ratione partis affectæ in luxationem maxillæ humeri, vertebrarum &c. dividuntur: de quibus *Barbette* & alii chirurgi.

§. 5. *Diagnoſis* luxationum non eſt difficilis cum ſigna manifeſta potiſſimum in corpore macilento ſeſe exhibeant. *Tumor* enim in parte affecta apparet quem os ex ſede ſua recedens producit, & *cavitas* in loco ex quo prolapſum eſt. Jungitur præterea dolor, & movendi impotentia, membrique elongatio, aut abbreviatio. In ſubluxatione hæc ſymptomata remiſſiora ſunt, aut quædam illorum deficiunt.

§. 6. *Prognoſis* non adeo triſtis erit inſtituenda niſi illa in capite aut vertebris contingat. Vetuſta difficile ſanatur nec non ab

Digitized by Google

interna cauſa producta quæ facile recurrit. In corpore puerili, & tenero oſſa luxata facile reſtituuntur, repoſita autem difficulter retinentur. Corpora robuſta, & adulta contrario modo ſe habent.

§. 7. Ut in fracturis, ita etiam in luxationibus *cura* ſequentibus indicationibus abſolvitur. I. *Removeantur cauſæ externæ* II. *partes luxatæ reſtituantur & reſtitutæ ſerventur* III. *humorum &* IV. *ſymptomatum ratio habeatur.*

§. 8. *Prima indicatio* diætam convenientem requirit ita inſtituendam ut humoribus ſtagnantibus motus concedatur, pars luxata repoſita in ſitu conveniente ſervetur nec denuo prolabatur. *Aer* itaque hunc in finem ſit purus, ſubtilis, & benigno æthere præditus non pluvioſus nivoſus, aut ventis exagitatus. *Cibus* conſtet ex juſculis, & carnibus juniorum animalium cum vegetabilibus convenientibus paratis & mace, ſem. aniſ. fœnic. roriſmarini, ſalv. ſaturej. &c. decoctis. *Potus* ſit cerevifia tenuis. bene defecata & rad. Angel. caryophill. tr. herb. cap. ♀ ſcolopendr. Veron. & cort. tamariſ. medicata, vel vinum enulatum modice adhibitum. *Motus* non ſit violentus, neque nimis diuturnus ſed debito tempore ſubveniente *quiete* mitigetur. Somnus largior concedendus. *Alvus* cito exoneretur, *animusque* ſit *pacatus* nulla anxietate maceratus, gaudio, amore & lætitia tanquam ſatellitibus ſtipatus.

§. 9. Ut *ſecundæ indicationi* ſatisfiat quatuor ſpeciales operationes ad partes luxatas reſtituendas requiruntur nempe 1. *extenſio*, 2. *conformatio* ſ. coaptatio, 3. *deligatio* per emplaſtra ſplenia, & ferulas & 4. denique *commoda repoſitio*. Membri luxati extenſio 1. *ſolis manibus* fit qui modus palæſtricus dicitur 2. *laqueis* aut *faſciis* & 3. *organis* ſeu machinis majoribus. Extenſionem repoſitio excipit, ſeu articuli in naturalem cavitatem compulſio, quæ ut prior manibus fit, vel pedis calcaneo, vel ſcalarum ope, piſtillorum, inſtrumento Hippocratis ἄμβη, qui modus methodicus dicitur ad differentiam tertii qui per organa majora & machinas fit & *organicus* dicitur. Tertia operatio eſt deligatio & fit membrum ſedi priſtinæ reſtitutum emplaſtris, ſpleniis, & ferulis deligando. Supplementum

tum denique reliquis addit commoda repoſitio collocando ſc. membrum in ſitu conveniente donec ligamenta debitum robur, & adſtrictionem acquiſiverint.

§. 10. *Tertiam & quartam indicationem* obtinemus ſympto matum, & humorum rationem habendo per remedia 1. diaphoretica & reſolventia tam media *Tr. Bez. M.S. theriac. Diaſcord.* quam fixiora terrea ♁ *diaph. lap.* ♋, *Bez. minerale*, ♁*nat* & ♁. 2. antiſpaſmodica, & nervina ſupra recenſita & 3. tonum partium roborantia &c.

§. 11. Qui ἀθρέμβολον cum fructu exercere deſiderat omnium articulationum naturam noſcere debet.

§. 12. Membrum per illam viam per quam exſiliit in ſuum locum reducendum eſt os ſede ſua emotum.

§. 13. Membrum luxatum tum ob tendinum contractionem tum quoque ut oſſis caput ſedi ſuæ e directo opponatur eſt extendum.

§. 14. Extenſio eo uſque fieri debet ut inter oſſa liberum ſpatium relinquatur ne in illorum repoſitione attritio fiat gravia & incurabilia ſymptomata producens.

§. 15. Membrum rite repoſitum eſſe ex ſono qui exaudiri ſolet, vel etiam ex membri reducti munere colligitur.

§. 16. In repoſitione nec oſſis, nec muſculorum fiat contorſio ſed omnibus concedatur figura naturalis.

§. 17. Antequam deligatio accedat medicamenta parti adhibeantur nervina & roborantia.

§. 18. Si adeſt inflammatio nec extenſio, nec alia operatio fieri poteſt niſi illa prius fuerit ſedata.

§. 19. Adſtringentia in luxationibus nocent cum obſtructiones augeant, quæ potius minuendæ.

§. 20. Male influxus humorum prohibetur cum ille naturalis ſit: Conveniunt potius obſtructiones tollentia, & acidum temperantia.

§. 21. In luxatione ab interna cauſa proveniente conve-

Digitized by Google

niunt medicamenta multo ⊖c volatili conſtantia nec non interne decoctum lignorum.

§. 32. In luxatione cum vulnere os prominens 🜄 tepido abluatur, vulneri imponatur digeſtivum & emplaſtrum cum ligatura conveniente.

§. 33. Si tali luxati repoſitionem convulſio ſequitur articulatio ſecundum Scultetum denuo non eſt relaxanda.

§. 34. Maxilla cito repoſita firmetur impoſitis blande reſolventibus Empl. ſc. nervino, ad rupturam &c.

§. 35. Paralyſis brachii ex luxatione vertebrarum, cervicis, femoris, & lumborum oritur. In Gibbo ſi thoracis conformitas lædatur reſpiratio difficilis ſequitur, cum metu ſuffocationis.

§. 36. In Gibbo erecti ægri incedant non incurvati verſus anteriora. Si verſus interiora vertebræ ſunt prolapſæ incurvatio fiat verſus poſteriora.

§ 37. Sicut in luxatione artuum nulla ſperanda ſalus niſi præmiſſa illius reſtitutione: ita de luxatione vertebrarum eadem eſt ratio. Ut repoſitio melius fiat conveniunt ſacculi ex nervinis & reſolventibus parati in lacte cocti, & parti affectæ calide impoſiti nec non linimenta ex talibus parata. Interne conveniunt ⊖ia volatilia & fixa, factaque repoſitione diſſolventia & traumatica.

§. 38 Gibbi curatio conſiſtit in repoſitione laxatarum vertebrarum reſtitutione, & decenti retentione per thoraces varii generis.

§. 39. In coſtarum luxatione ante omnia illæ reſtituendæ, reſolventiaque, & parum adſtringentia adhibenda ſunt.

LIBER V.

De Tumoribus.

SECTIO I.

De Illis in genere.

§. 1.

§. 1.

CONſideratis hactenus morbis ſolutæ unitatis, nunc ad reliquos externos accedimus, & in hoc libro de *tumoribus* agimus. Definitur autem tumor quod ſit *magnitudo in hac vel illa corporis parte aucta a ſanguine aut lympha in vaſibus, & glandulis ſtagnante aborta.*

§. 2. *Subjectum* tumorum ſeu pars affecta ſunt partes corporis humani ſolidæ molliores membranæ ſc. arteriæ, venæ, tubuli lymphatici carnei ſeu fibræ & ex his compoſitæ glandulæ.

§. 3. *Cauſa* tumorum *proxima formalis* eſt motus humorum in his partibus inæqualis, & impeditus: *cauſa materialis* autem ſanguis, & lympha ſtagnans, partesque ſubjectas corrumpens.

§. 4. *Cauſa* tumorum *remota interna* ſunt aut *externa*. Internas obſtructio conſtituit partium ſolidarum, & fluidarum vitio contracta. Ad externas, contuſiones referuntur, fracturæ, puncturæ nec non varii errores in ſex rebus non naturalibus commiſſi.

§. 5. *Differentiæ* tumorum *eſſentiales* ſunt aut *accidentales*. Differentiæ eſſentiales a *parte affecta* deſumuntur, *cauſa materia, & forma.* Tumores, ratione partis affectæ differunt cum quidam membranas alii fibras, vaſa aut glandulas occupant. 2. Ratione cauſæ cum quidam ab interna, alii ab externa ortum ducant. Tumores 3. differunt ratione materiæ contentæ quæ in his ſanguis in aliis vero lympha, ſeu ſerum eſt, & 4. denique ratione formæ: unde alii proprio folliculo includuntur, alii vero illo carent. Accidentales differentiæ ab illorum *ſitu quantitate, qualitate & figura* deſumuntur. Ratione ſitus tumores differunt, dum modo partes internas modo externas easque ſuperiores, medias inferiores, & extremas occupant. A quantitate tumores magni dicuntur & parvi, a qualitate rubri, albi, nigri, & denique a figura lati, anguſti, rotundi aut acuminati ſunt.

§. 6. *Diagnoſis* tumorum non eſt difficilis præſertim in partibus externis occurrentium, cum magnitudo aucta rubor calor aut alia phænomena facile in oculos incurrant. Partium internarum tumor ex dolore, calore & aliis ſymptomatibus difficulter admodum deprehenditur.

§. 7. Quod *prognoſin* concernit variat illa pro tumorum diverſitate. Perículoſiores ſunt, qui partes internas nobiliores quam qui externas occupant; citius etiam curantur qui a ſanguine, quam qui a ſero oriuntur. Terminantur omnes tumores ut plurimum quatuor modis 1. diſcuſſione 2. ſuppuratione 3. induratione & 4. degeneratione in gangrænam & ſphacelum.

§. 8. In *cura* tumorum ſequentes indicationes probe erunt obſervandæ, ut I. *removeantur cauſa externa* II. *humores impacti reſolvantur, & diſcutiantur* III. ſi hoc non ſuccedit *ſuppurentur, factaque puris excretione conſolidentur, &* IV. *ſymptomatum ratio habeatur.*

§. 9. *Prima indicatio* diætam convenientem requirit, qua inſtituta reliqua præſidia facilius operantur. Eligatur itaque hunc in finem *aer* temperatus, vitenturque omnes illius exceſſus. *Cibi* conveniunt ♃e blando, ramoſo, & ſero dulci roſcido præditi, fugiantur quævis indurata ⊖ita, acida, nimis pinguia, & leguminoſa chylum minus laudabilem producentia. In *potum* cereviſia cedat temperata, & probe defæcata, aut potus vini generoſi. Æquilibrium ut in omnibus rebus non-naturalibus, ſic quoque in *motu & quiete, ſomno & vigiliis* ſervandum eſt. Tranſpiratio, alvus libera, & urinæ ſecretio ſemper procuretur, vitenturque omnes animi motus graviores.

§. 10. *Secunda indicatio* abſorbentia requirit & lenia diaphoretica, nec non externa reſolventia. Ad illa *lapides* ♋. *pertinent* ♁ *diaphor.*, ♁*nat &* ♁, *ſperma ceti* nec non ⊖*ia volatilia & diaphoretica* acriora *M. S. Tr. Bez.*, ♌⊖✱, *&c.* Ad hæc autem radices *galang. irid. flor. Aneth. Abrotan.*, *ruta*, *ſabina*, *Flor. chamomeli, ſambuci, meliloti, ſemina aniſi carvi, cumini, Gum. Ammoniacum Bdellium, Sagapen. Tacamahaca*, ♀o *aneth. nard. rut. laurin. Ungt. Aprip. Martiatum. Empl. de Beton. oxycroceum diachylum, ſtercora animalium*, ♉ *camphoratus fex vini &c.*

§. 11. *Tertia indicatio* maturantium uſum ſuadet mundificantium, & conſolidantium. Suppurantia ſunt *rad. Alth. Hb. Malv. fl. cha-*

ſſ. chamomillæ, ficus, Galbanum, Bdellium, Sagapenum, ✱, *adeps porci, anſeris, anatis, Galina*, ☉ *lil. alb. ungt. Alth. ſimplex, & compoſitum, Baſilicum, Empl. diachylon, de mucilaginibus, meliloti.* Ad mundificantia ☿ *camphoratus pertinet*, ▽ *regin. Hungar. Balſ.* [illegible] ♀ *terebinth. aniſat. balſ. peruv.* ♌ *matric. &c.* Colophonem tandem conſolidantia imponunt, cujus generis digeſtiva ſunt & ſarcotica ſupra deſcripta. Si his mediis non cedunt ad △em & ferrum recurratur tanquam ad ſacram anchoram.

§. 12. *Quarta indicatio* ſymptomatum rationem habere docet, uti ſunt *induratio, gangræna, & ſphacelus*: de quibus alibi agemus.

§. 13. Qui ſanguinis circulationem norunt, abſtineat a repellentibus, adſtringentibus, & incraſſantibus.

§. 14. Cura tumorum inſenſibiliter peragitur per attenuantia, & reſolventia fortiora; ſenſibiliter autem magis per maturantia, ſeptica, & ſectionem.

§. 15. Emplaſtrum de ranis cum ☿io, de Galbano Mynſichti cum camphora, & ♀ rad. pyrethri egregia ſunt in quibusvis tumoribus reſolvendis.

§. 16. Cum maturantibus caute mercandum eſt, ne a potentioribus exſiccantibus durities ſcyrrhoſa inducatur, & a fortioribus maturantibus malignitas cancroſa.

§. 17. In tumoribus tunicatis cauſtica cum fructu adhibentur. Hinc etiam cauſtico prius adurendi ſunt, & cultro reliquiæ exſcindendæ.

LIBRI V.
SECTIO II.
De Tumoribus ex circulatione ſanguinis inæquali & impedita ortis.

CAPUT I.
De Varicibus, & Aneuryſmate.

§. I.

INter tumores a ſanguinis circulatione inæquali provenientes *Varices & Aneuriſmata* merito primum locum occupant, cum in ipſis vaſis ſanguineis oriantur: & illi quidem in venoſis, hæc autem in arterioſis.

§. 2. *Subjectum* itaque horum tumorum vaſa venoſa, & arteriola conſtituunt. Varices in partibus inferioribus frequentius viſuntur, rarius in ſuperioribus & internis: hæc autem in internis potius circa vaſa cordis majora, Aortam ipſam, arteriam pulmonalem & extra corpus hinc inde.

§. 3. Præcedit vulnus vel fortuitum, vel incuria factum pertingens ad venas & arterias ab ictu, contuſione vel alia læſionis ſpecie. Varices frequentius in gravidis negotium faceſſant a partu ſponte diſparentes: interdum autem a partu difficili conſurgunt, & permanent, interdum etiam ulcera conjunguntur.

§. 4. *Cauſa* horum tumorum in ſanguine, & vaſibus ſeorſim, vel in utriſque conjunctim quærenda eſt. Sanguis enim peccat lentore & viſciditate, unde in vaſibus ſtagnans dilatationem cauſat, nodum, & ſinum p. n. Vas continens labem contrahit a violentia externa ruptionem, tenſionem & dilatationem inæqualem incurrens, & inde non facto debito coalitu ἀναστόμωσις, διαίρεσις, διαπήδησις ſequitur & humores in poros vicinos, & integumenta communia effunduntur.

§. 5. *Diagnoſis* horum tumorum, ſi in partibus externis occurrunt, non eſt difficilis. Varices enim externi in conſpectum veniunt, & facile cognoſcuntur ex illorum livore & tumore molli in cruribus, & prope malleolos, nec non in gravidis circa femur, abdomen & crura. Varices interni vix a medico oculatiſſimo cognoſci poſſunt. Simili modo Aneuriſma in externis partibus in ſenſus incurrit. Tumor enim eſt arteriarum mollis, & laxus ut digitorum compreſſioni quodammodo cedat mox tamen redeat; cum tempore autem tumor ſatis durus, & magnus evadit. Porro in Aneuriſmate pulſus deprehenditur pulſui arteriarum reſpondens, & li-

Digitized by Google

& livor ſeu ſugillatio circa illud obſervatur cum cutis denſitate.

§ 6. *Prognoſin* horum tumorum quod concernit, minus quidem moleſtus eſt varix, ſed in Maniacis cum levamine emergit. Sponte ruptus hæmorrhagiam periculoſam & funeſtam producit niſi mature ſiſtatur & conſtringatur. Aneuryſma apertum ſenſim & exigua in quantitate ſanguinem excernit, interdum autem confeſtim & cum impetu, & interius quidem cum ſubitanea, & præſentanea ſæpe internecione per os foras præcipitato cruore, exterius extenuata cute cum ſyncope ſed minore metu.

§. 7. In *cura* horum tumorum I. *removeantur cauſæ externæ*. II. *ſanguis &* III. *tumorum ratio habeatur*.

§. 8. *Primam indicationem* diæta correcta & emendata implet. Muniatur itaque corpus ab externis injuriis, vitetur *aer* frigidus, & eligatur temperatus tranſpirationi velificans, & humores a partibus excrementitiis liberans. *Cibus* ſit concoctu facilis, & vitentur omnia chylum acidum, & viſcidum præbentia. In *potum* cedat cereviſia probe defecata vel etiam aſuetis hauſtus vini bonæ notæ. Corpus *moveatur* ſæpius de die, nec æger ſomno adeo indulgeat. *A minus ſit liber*, & a gravioribus commotionibus remotus, excrementa rite ſuccedant, illorumque defectus reſtituatur remediis convenientibus.

§. 9. *Secundam indicationem* reſolventia, aperientia, ♂tialia, ☿ina & alia implent, aliunde huc trahenda.

§. 10. Ut *tertia indicatio* obtineatur tumori emollientia adhibeantur, & diſſipando motum humorum promoventia, nec non ſtringendo comprimentia.

§. 11. In varicibus præ aliis conducit Empl. ex gumm. ✱ & Galbano.

§. 12. Sectio varicum caute eſt inſtituenda, inprimis in gravidis & minoribus, in majoribus vero fieri poteſt.

§. 13. Si varices majores ſunt præter ſectionem aut uſtionem nihil reſtare videtur auxilii.

§. 14. In ulceribus varicoſis interne abſorbentia conveniunt,

Digitized by Google

nec non externe formando ex illis placentulam duram & craſſam ulceri majorem, illique imponendo, & ſtrictam ſatis ligaturam ſimul adhibendo.

§. 15. Singulis annis varix aliquoties aperiatur, & ſufficiens ſanguinis quantitas extrahatur, & tumor nunquam diſrumpet.

§. 16. Eryſipelas ulceri varicoſo utplurimum conjungitur cui 🜄 ▽ fl. ſamb. camph. & ſach. ♄ opponatur.

§. 17. Caute mercandum eſt cum ſectione arteriæ inprimis majoris. In minore felicius negotium ſuccedit ſi locus ligaturam concedit.

§. 18. Idem de ligaturis judicandum ne necroſis partis ſubſequatur. Poſſunt tamen laminæ metallicæ firmiter reprimentes, imo ſi loci condicio fert etiam plures ſibi invicem ſuper imponi cum plumaceolis inſtrui, & vinculis firmari.

§. 19. Si aneuriſma a cauſa externa, & hæmorrhagia ſequatur ſanguinis effluxus impediatur ſtipticis convenientibus, & V. S. in latere oppoſito inſtituatur.

§. 20. Aneuriſma in fieri adſtringendo, & comprimendo ſanari poteſt: factum autem curationem difficulter admittit.

CAPUT II.

De Inflammatione & abſceſſu.

§. I.

SEcundum locum inter tumores a motu ſanguinis inæquali orientibus *inflammatio* occupat, huncque conſequens *abſceſſus*. Definitur autem inflammatio quod ſit *tumor partis a ſanguine ſtagnante obortus*: & abſceſſus nihil aliud eſt niſi *purulenta materia ex humore ſtagnante & tumorem excitante in partis cujuſdam cavitate collectio.*

§. 2. Omnes fere corporis partes hi affectus occupant, potiſſimum autem muſculoſas ex fibris carneis conflatas. Contingunt etiam interdum inflammationes in glandulis tam conglobatis, quam conglomeratis, & in viſceribus ex membranis conflatis.

§. 3. *Cauſa* inflammationum *proxima* & *formalis* eſt motus humorum per minima vaſa impeditus: *materialis* autem humores in porulis, & minutis vaſculis ſubſiſtentes, & ſtagnantes, qui dum in pus abeunt abſceſſum conſtituunt.

§. 4. *Cauſæ* inflammationum *remotæ* internæ ſunt aut externæ. Ad internas plethora refertur, nimia ſanguinis craſſities, vel etiam ſpaſmodica partium contractio. Externas contuſiones graviores conſtituunt, arctæ partium compreſſiones, fracturæ, luxationes, nimiæ ligaturæ, & atroces dolores.

§. 5. Veteres pro loci varietate inflammationibus peculiaria nomina impoſuerunt. Ubi inflammatio adnatam oculorum tunicam defœdarat *ophtalmiam* huncapabant, ſi palpebræ cilium *Epiphoram*, ſi ſolum angulum interiorem verſus radicem naſi *Ægylopam*, & hinc exortam e roſionem *Rhiaden*. Ita in auribus *Otalgia*, in glandulis pone aures *Parotis*, in gigiuis *Parulis* & in faucibus *Angina* occurrit. Si tumor renitens cum pulſatione dolorifica in externa cute apparet inflammatio & phlegmone ſimpliciter dicitur. Si hæc mitior eſt *Oedematodes* appellatur, & cum ardore, dolore, & rubore latius ſe extendente *Eryſipelas* eſt, & ſi ardor per vices intenditur *Phlogoſis* ſeu ignis ſacer erit. In glandulis emergens inflammatio *Phygeton* ſeu Panus, *Phyma*, *Bubo*, *Anthrax* ſeu *carbunculus* vocatur: ſub cute *Ecchymoſis* eſt, ſub unguibus *Paronychia* ſeu *Reduvia*, & in pede *Pernio*. Huc pertinent etiam *Furunculi*, *Epinyctides*, & omne ulcerum, & Apoſtematum genus: quæ non tam re ipſa quam loco, gradu, nomine, colore, & ſimilibus accidentibus differunt, & nihil aliud ſunt quam inflammatio, ejusque effectus.

§. 6. *Diagnoſis* inflammationum non eſt difficilis, cum calor, dolor, febris, rubor, renitentia & pulſatio in ſenſus & oculos facile incurrant. Abſceſſus ſigna alia fientem, alia factum deſignant. Abſceſſum fientem calor, dolor, & palpitatio cum febre in parte denotant: factum autem calor imminutus, dolor ſedatus, tumor in mucronem elevatus molleſcens, & albeſcens, ac pus ſub digito fluctuans, niſi admodum craſſum ſit, vel profunde nimis hæreat.

Digitized by Google

§. 7. *Prognoſis* inflammationum variat tam ratione eventus, quam temporis & modi eventus. Quod eventum illarum attinet partium internarum, & nobilium funeſtus eſſe ſolet, minus autem externarum & ignobilium. Porro etiam inflammatio partium carnoſarum citius terminatur, quam quæ in tendinoſis, & membranoſis contingit. Tandem etiam ut modus eventus innoteſcat, notandum erit, omnem inflammationem, quæ per inſenſibilem tranſpirationem non diſcutitur, aut ſuppuratur in gangrænam & mortem degenerare. Prognoſis abſceſſuum variat tam ratione cauſæ, quam partis affectæ. Ratione cauſarum criticus erit, aut non criticus: Uterque periculo caret, cum pure evacuato facile curetur. Abſceſſus in parte nobiliori factus plus periculi alit, quam in ignobiliore. Abſceſſus apertio quo longius protrahitur eo pejus eſt, cum febres ſuccedant, ſinus, oſſium caries aut gangræna.

§. 8. In *cura* inflammationum ſequentes indicationes obſervandæ erunt I. *removeantur cauſa externa.* II. *Staſis humorum diſcutiatur.* III. *Si hoc fieri nequit ſuppuretur, abſceſſus aperiatur mundificetur, & conſolidetur &* IV. *ſymptomatum ratio habeatur.*

§. 9. Quod *primam indicationem* attinet, obtinemus illam diætam convenientem inſtituendo. *Aer* itaque fugiatur nimis calidus, & frigidus, & ſit temperatus. Nimis calidus humores nimis exagitat, frigidus autem illos coagulat. *Alimenta* ſint optima ægerque abſtineat a nimis calidis accidis, ⊖itis, & ſacharatis. In inflammationibus *potus* calidus Theæ, aut Coffeæ convenit, vinum bonæ notæ, nec non cereviſia pura & probe defecata. *Motus* nimius, & vigiliæ inmoderatæ non conveniunt, cum motum humorum augeant, dolorem & ruborem partis efficiant. *Excreta, & retenta* ſibi reſpondeant, nec modum excedant. *Animi paſſiones* fugiantur ira inprimis, & mœror, animusque ſit tranquillus, & Deo confidat.

§. 10. *Secunda indicationi* reſolventia ſatisfaciunt tam interna quam externa. Ad illa abſorbentia, & diaphoretica fixa pertinent, cum acidis ſaturata nec non alia cum temperato Alexipharma-

macorum uſu ſimul diuretica. Ad hæc autem camphora refertur, nec non radices, ſemina, herbæ & flores tenuum partium, ex quibus ſequentia eligimus. *Rad. irid. flor. ſigill. Salomon. Bryon. Vincetox. Bardan. Hb. apii chærefolii, Hyſſopi. fl. chamom. ſamb. ſem. aniſ. fœniculi, dauci, fœnu Græc. &c.*

§. 11. *Tertia indicatio* maturantia requirit, quæ poros quadantenus obſtruendo humeſcentiam materiæ intus incluſæ inducunt, fibraſque nerveas ſubtili acrimonia roborant: cujus generis ſunt gummi reſinæ, cataplaſmata e mucilaginoſis cum acriuſculis. Pure confecto abſceſſus aperiatur vel benignioribus *Empl. diach. cum ſem. ſinapi & ⊖e* vel etiam ſequenti.

℞. *Mell.* ℥ß.
ferment. ʒij.
lap. ♋. ʒß.
⊖ *ſuccin. gr.* VI
Axung. lepor. ℥iij. *M.*

vel *ferro* etiam aperiatur, aut *cauterio potentiali* eoque evacuato vulnus conſolidetur.

§. 12. *Quarta indicatio* ſymptomatum rationem habendam eſſe requirit, inter quæ *gangræna* potiſſima ſunt; ſed de his in alio loco agendum erit.

§. 13. In diffuſioribus inflammationibus V. S. adhibeatur.

§. 14. In inflammationibus ſtagnatio ſucceſſive facta tali modo etiam tollatur. Regimen ſudoriferum placidiſſimum adhibeatur, ſed diu & per multas horas continuandum.

§. 15. Inter externa non conveniunt repellentia, & adſtringentia ab antiquis commendata.

§. 16. Dolor inflammationibus conjunctus ſiſtitur antiſpaſmodicis & anodynis ſupra recenſitis.

CA-

Digitized by Google

CAPUT III.

De

Bubone, & Anthrace ſeu carbunculo.

§. 1.

SPecies inflammationum ſunt *Bubones & Anthraces.* Bubones ſunt *tumores in locis corporis glanduloſis erumpentes, a ſanguine ſtagnante & corrupto producti:* & carbunculus *tumor a ſuccis acribus in tendinibus depoſitis proveniens.*

§. 2. *Subjectum* horum affectuum ſunt partes externæ, & internæ corporis. Ut plurimum autem carbunculi tendinoſas corporis partes afficiunt, & Bubones glandulosas in ignibus ſub axillis &c.

§. 3. *Cauſa proxima* horum tumorum eſt inflammatio in corporis humani glanduloſis, & tendinoſis partibus facta a ſanguine & humoribus acribus in illas depoſitis. *Cauſæ remotæ* autem internæ ſunt aut externæ. Ad illas ſanguis acris, & craſſus pertinet; ad has autem contagium, & errores in rebus n. n. commiſſi.

§. 4. Bubones non ſunt unius, ejusdemque generis, ſed dividuntur in benignos & malignos. Benigni pueris ſunt communes, & juvenibus: unde etiam a Germanis die Wachs-Drüſen nuncupantur. Maligni peſtilentiales ſunt & Venerei. Bubones & anthraces differunt 1. ratione ſitus, Bubones definitos locos occupant, hi autem indefinite magis hinc inde per corpus divagantur. 2. Ratione partis affectæ illi in glandulis reperiuntur, hi autem in partibus tendinoſis.

§. 5. *Diagnoſis* horum affectuum ut innoteſcat ſignis opus habemus illos manifeſtantibus. Benignus Bubo dignoſcitur ex tumore cum renitentia, rubore, dolore, & febri non adeo vehemente. Sympromaticus patet ſi per ſe, & nullo prægreſſo morbo oritur: Criticus autem morbum ſequitur, ægerque ab ejus eruptione levatur. Bubo malignus & peſtilens percipitur ſi febri malignæ & peſti con-

Digitized by Google

conjungitur, & ſub axillis utplurimum raro in inguine apparet. *Bubo venereus* inguina utplurimum affligit, & ex impuro coitu proficiſcitur. Porro bubones in principio ex albo rubicundi apparent, fiuntque ſenſim rubicundiores & ſplendidiores, interdum etiam fuſci ac ex nigro rubicundi ſunt ardore ac æſtu ſummo præditi. Plerumque altius ſub cute latent in glandulis, & ab initio hinc inde moveri poſſunt, ſucceſſu temporis autem intumeſcunt, & immobiles redduntur cum tenſione ac duritie. Signa Anthracis ſunt ſequentia. Manifeſtat ſe carbunculus interdum minori puſtula albicante, interdum numeroſis, iisque acerrimis, & acutiſſimis doloribus ægros infeſtantibus, quibus mox ulcus cruſtoſum ſuccedit, iis non diſſimile, quæ a ferro candente excitantur. Nonnunquam ulcus erumpit ſine puſtulis cruſta modo nigra, modo cinerea obductum, qua ſublata ulcus profundum apparet putridum carnem undique depaſcens. Caro circumpoſita cum intenſa phlogoſi, & ardore efferveſcit, circulo rubicundo, livido aut cæruleo illam ambiente: quibus ſimul febris conjungitur vomitus, inappetentia, plapitatio cordis, animi deliquia & deliria.

§. 6. *Prognoſin* quod attinet, dubius omnino eventus horum affectuum eſt. Bubones qui ex offenſionibus, aut aliis ulceribus, aut doloribus veniunt extra periculum ſunt, qui vero ex febribus oriuntur peſſimi exiſtunt, ſive juxta femur, ſive ſub alis aut ad collum enati ſint. In peſtilentibus ſpes promittenda erit, ſi vires conſtant, & medicamenta ægri non revomunt, ſed per ſudorem eliminantur, & ad ſua emunctoria tendunt. Hinc etiam quo citius Bubones apparent, conſtanter permanent, & perfectam acquirunt maturitatem, eo minus mortis periculum ægroti incurrunt. Periculoſiores etiam ſunt qui ſub axillis & collo apparent quam in inguine, Bubones terminantur utplurimum per ſudorem, & diſcuſſionem paulatinam, noc ſemper in ulcus degenerant, vel per ſuppurationem indurationem necroſin, aut corruptionem.

§. 7. Carbunculi cura nulla eſt expectanda ſi mox evaneſcat, difficillima ſi poſt febrem peſtilentem erumpit ac prope

Digitized by Google

membra nobiliora niger prodit. Facilius curari poterit, ſi ante febrem apparet, & rubicundus, ſolus, & parvus oritur.

§. 8. *Cura* horum affectuum ſequentibus abſolvitur indicationibus I. *removeantur cauſæ externæ.* II. *Humorum & III. tumorum habeatur ratio.*

§. 9. *Primam indicationem* diæta conveniens implet: ad quam rite inſtituendam *aer* eligatur temperatus purus, vitetur frigidus, fœtidus, ſqualore & contagio infectus. *Cibus* ſit euchymus & eupeptus: *potus* calidus Theæ, aut infuſorum aliorum potui conſueto interponendus. *Vigiliæ*, *ac ſomnus* modum ſervent ſanis conſuetum. *Quies* nimia nocet, & loco *motus* corpus linteis calidis fricetur. Venus inprimis illicita ac cum ſcortis & lue ♀ea infectis inſtituta exulet: nec converſatio tuta eſt cum illis qui peſte correpti ſunt. Excernendorum ſedula habeatur ratio, illorumque defectus convenientibus reſtituatur remediis. *Animus* ſit quietus exulent timor, terror, triſtitia horumque loco gaudium ſuccedat, ſpes, & lætitia.

§. 10. *Secundæ indicationi* remedia ſatisfaciunt morbo primario debita. Hinc in Bubone ♀eo conveniunt medicamenta in lue ♀ca alias uſualia, ☿ialia, decocta lignorum, ſalivantia, & alia. In Bubone peſtilentiali & anthrace diaphoretica tam media, quam fixa, & alia quæ in peſte alias adhiberi ſolent.

§. 11. *Tertia indicatio* topica requirit his tumoribus convenientia. Ita in bubone ſimplici externe conveniunt fotus ac cataplaſmata ex volatilibus aromaticis parata adjectis Theriacalibus, *Diaſcord. Empl. de Ladano* ∽ *matrical. vini campb.* ▽ Ψ *ſucc. Hyper.* cicut. In Bubone ♀eo externe ☿ialia conveniunt *Empl. Vigonis cum quadr. ☿io diach. c.* °° ♀ *malax. diaph. cum ☿io.* Conſolidatio promoveatur *balſamicis*, *balſ. peruv.*, °° *Hyper.* ∽ *matrical. ungt. de apio* ex quibus mixturæ poſſunt parari, & Bubonibus apertis cum linteis calidis imponi. Bubones peſtilentiales diaphoreticis coducendi ſunt, ut boni moris fiant maturatioque illorum emollientibus promovenda erit, cæpis ſub cineribus coctis, & contuſis addi-

ditoque vitello ovorum & ℅ *lil. alb.* in cataplaſmatis formam redactis, aut Empl. diachyl. ſimpl. vel comp. *cum Galban. &* ✱ in Empl. formam redactum, vel etiam ſequens

℞. *Rad. Alth.*
lil. alb. aa. ℥ß.
phu. ʒij.
farin. fœn. Grae.
ſem. lin. aa. ℥j.
ſinap. ʒjß.
Hb. Dictamn.
fl. chamom. aa. ʒv.
fic. no. j.
℅ *chamom.*
lil. alb. aa. ℥iij.

pure confecto vomica cum ſcalpello aut lanceola ſi ſponte non rumpit, aperiatur, educto pure balſ. ♀, ungt. Baſil. mell., Terebinth. mundificetur, vel etiam ſequens unguentum adhibeatur

℞. *Mell. roſ.* ℥ij.
Balſ. peruv. ℥ß.
♀ ℈i.
marg. ſaxat ʒj.
croci gr. xv.

Carbunculi alio modo tractandi ſunt circulo ducto butyro ♄ ſeparentur vel ſcarrificentur ut carbunculi excidant caverna relicta conſolidantibus, & nova carne impleatur.

§. 12. Sudorifera & abſorbentia in cura bubonum ſimplicium interna omnem abſolvunt paginam.

§. 13. In cura bubonis ♀ei reſpectus hujus luis habeatur hinc æger utatur ſequentibus pilulis v. g.

℞. ☿ *d. rit. pp.*
Extr. panchym. Croll. aa. ℈ß.
troch. Alh. *gr.* j.
℅ ♌ *macer.* gr. iij.

f. pil. no. ix, nec non (h) 2 ſe-

ſequenti decocto ex lignis parato v. g.

℞. *lign. Guajac.* ℔ j ß.
cort. ejusd. ℥ ij,
ſarſaparill. ℥ i ß.
chin. moll. ℥ iij.
ſaſſafr. ℥ j.

infund. per noctem & coquatur in ▽ com. ad ℔ xxv. S.

Schvvitz-Tranck, darvon alle Morgen, Mittag und Abend einen halben Schoppen vvarm zu trincken.

Maſſæ reſiduæ paſſul. ℥ ij. addantur & paretur inde decoctum ſecundarium loco potus ordinarii uſurpandum.

§. 14. Rariſſime ſuppuratio ſuccedit in bubone ♀co, hac tamen facta cultro aperiatur.

§. 15. Cavenda eſt bubonis apertio ante ſuppurationem & *πέπανσιν* ne ſcirrhum relinquat.

§. 16. Bubo peſtilens ut ſimplex non eſt diſcutiendus & maturandus.

§. 17. Bubo maturatus lancetta aperiendus eſt, non cauterio propter longam eſcharæ moram.

§. 18. Non opus eſt cucurbitam cum flamma, neque cantharides, ranunculum acrem neque Empl. arſenicale bubonibus imponere.

§. 19. Sanies omnis ſine mora emittenda, ulcusque probe mundandum eſt ne ulcus depaſcens, aut gangræna ſequatur.

§. 20. In cura Carbunculi totius rei cardo in eo vertitur ut pars ſiderata a ſana ſeparetur. Quem in finem butyro ♁ utendum eſt aut Empl. Magnetico. A. S.

§. 21. Butyro ♁ circa carbunculos circulus ducitur, & pars corrupta a ſana ſecedit: quo facto ulcus mundificatur, & ut vulnus curatur.

Digitized by Google

CAPUT VI.

De
Phygetlo, Phymate & Furunculo.

§. I.

OMnes affectus in hoc capite explicandi ſunt *inflammationis ſpecies*, & commode ſub uno genere ſtare poſſunt; ſed ut omnia melius innoteſcant ſeparatim de illis hoc loco agendum erit.

§. 2. Phygetlon ſeu panis panus panula vel panicula eſt *tuberculum inflammatorium glandularum ſubcutanearum absque ſuppuratione.*

§. 3. Phyma eſt *tuberculum inflammatorium glandulas occupans & facile ad ſuppurationem tendens.*

§. 4. Furunculus eſt *tumor in hac vel illa parte exiguus in acutum tendens diverſæ magnitudinis facile ad ſuppurationem tendens.*

§. 5. *Cauſa proxima* horum tumorum eſt inflammatio materialis autem ſanguis ſtagnans & corruptus. *Cauſæ remotæ internæ* ſunt aut *externæ.* Internas ſanguis conſtituit motu peccans, & ſtagnans: ad externas autem errores in rebus n. n. commiſſi pertinent.

§. 6. Occupant hi tumores varias corporis partes: in ſpecie autem Phygetlon glandulas conglobatas, & phyma conglomeratas: furunculus autem omnes partes corporis obſidet, inprimis vero carneas circa cutem.

§. 7. Cognoſcuntur hi tumores ex ſequentibus ſignis diagnoſticis. Et quod Phygetlon attinet cognoſcitur illud ex tuberculo ſeu tumore eryſipelaceo cum calore, duritie, dolore ac diſtenſione febri ſiti vigiliis. Ab initio adeſt pulſatio gravitas, ardor, rubor & horror & rariſſime ad ſuppurationem pervenit. Phyma innoteſcit ex tumore glandularum in ſenſus incurrente qui facile ad ſuppurationem tranſit. Minus eſt phygetlo, minorem etiam habet dolorem & ruborem. Furunculi apparent ruberrimi cum ardore

Digitized by Google

§. 17. Pinguia in his & aliis tumoribus ſunt admodum noxia.

CAPUT V.

De *Gangræna & Sphacelo.*

§. 1.

Effectus inflammationis male ſuccedentis ſunt *Gangræna* & *Sphacelus.* Definitur Gangræna quod ſit *partis cujusdam mortificatio incipiens a pluribus cauſis obſtruentibus oborta.* Et Sphacelus eſt *ſuccorum & ſolidarum partium humani corporis corruptio, ac mortificatio plenaria ab omnimoda obſtructione tubulorum orta.*

§. 2. Communes hi affectus ſunt tum internis corporis partibus, tum externis iisque vel extremis vel promiſcue in reliquo corpore.

§. 3. *Cauſa* horum affectuum *proxima* eaque *formalis* eſt motus animalis, & vitalis ceſſatio indeque producta partium reſolutio: *cauſam proximam materialem* ſanguis ſtagnans exhibet corruptus, partesque ſubjectas in prutredinem ducens. *Cauſas remotas* vulnera præbent, contuſiones fracturæ, ligaturæ fortiores, abſciſſio clavi pedis improvida, perniones, ambuſtiones, inflammationes, & interdum febris maligna, in Gangrænam & Sphacelum terminans.

§. 4. Ut hi affectus medico innoteſcant *ſignis* opus habet, quæ illum ad horum cognitionem manu ducunt. Gangrenæ ex *inflammatione* indicium eſt cum color ab initio flavus apparet mox ingraveſcente malo cum diris & immaniſſimis cruciatibus in fuſcum & liveſcentem abit. Cum puſtulis grandioribus ichorem loturæ carnis ſimilem continentibus, calor, dolor ac pulſus remittunt, & pars ad mortificationem intendit, tumor collabeſcit & tactus foveam relinquit. Si gangræna a *frigore* tunc adeſt dolor pungens pars liveſcit, & locus fit frigidiſſimus & alia præterea adſunt ſigna ſupra jam recenſita. Ab Hydrope ubi gangræna oritur dolores ingra-

graveſcunt, pulſus ceſſat, pars liveſcit cum ſenſus remiſſione. Si affectus noſter a *defectu ſucci nutritii* oritur, nec dolor, nec tumor, nec inflammatio adeſt, pars vero redditur frigida ac torpida, & ſæpe absque dolore ad necroſin tendit. Malum a *nimia conſtrictione aut ligatura fortiori* proveniens duritiem partis conjunctam habet cum tumore, doloribus intenſis, & inflammatione, veſiculis aqua refertis, & nigrore ſeu livore partis. Membrum porro fit grave, immobile, & tumidum, cutis abſcedit, & ſi laceratur vapor prodit cum pauca lymphæ quantitate. Gangræna a *morſu venenatorum* animalium, aut ictu promanans cognoſcitur ex febre maligna inſequente cum animi deliquiis, vomitibus, deliriis, & aliis ſymptomatibus.

§. 5. *Diagnoſis Sphaceli* non eſt difficilis. Fiens cognoſcitur ex ſymptomatibus atrocioribus, quam alias in ſuppuratione eſſe ſolent. Sphacelum factum livor partis indicat, aut nigredo, tumida mollis, & cadaveroſa illius facies ſine ullo arteriarum pulſu, dolore & ſenſu. Porro in parte ſphacelata digitus foveam non relinquit, nec reſilit, aut relevatur, cutis abſcedit, fœtidum ac acrem emittit halitum & ichorem quem adſtantes perferre nequeunt.

§ 6. Eventus horum affectuum funeſtus utplurimum eſt. Gangræna niſi celerrime tollatur in Sphacelum abit: & quo latius hi affectus ſerpunt eo periculoſiores ſunt. Sphacelo in una corporis parte facto, vita cum illius amiſſione ſervari poteſt.

§. 7. Ut *cura* horum affectuum rite inſtituatur ſequentes indicationes obſervandæ erunt. I. *removeantur cauſæ externæ.* II. *In Gangræna motus humorum reſtituatur &* III. *pars ſphacelata extirpetur.*

§. 8. *Primam indicationem* obtinemus diæta legitima inſtituta: in qua ordinanda ſequentia probe erunt attendenda. *Aer* ſit purus, temperatus, ſerenus nullisque inquinamentis imbutus: & ſi talis non ſit arte producatur. Eligantur *cibi* boni ſucci facile in ſuccum, & ſanguinem abeuntes. *Potus* ſit calidus & aromaticus, cereviſia probe cocta, & herbis convenientibus correcta: nec vinum

§. 23. Pinguia in his & aliis tumoribus ſunt admodum noxia.

CAPUT V.

De *Gangræna & Sphacelo.*

§. 1.

Effectus inflammationis male ſuccedentis ſunt *Gangræna* & *Sphacelus*. Definitur Gangræna quod ſit *partis cujusdam mortificatio incipiens a pluribus cauſis obſtruentibus oborta.* Et Sphacelus eſt *ſuccorum & ſolidarum partium humani corporis corruptio, ac mortificatio plenaria ab omnimoda obſtructione tubulorum orta.*

§. 2. Communes hi affectus ſunt tum internis corporis partibus, tum externis iisque vel extremis vel promiſcue in reliquo corpore.

§. 3. *Cauſa* horum affectuum *proxima* eaque *formalis* eſt motus animalis, & vitalis ceſſatio indeque producta partium reſolutio: *cauſam proximam materialem* ſanguis ſtagnans exhibet corruptus, parteſque ſubjectas in prutredinem ducens. *Cauſas remotas* vulnera præbent, contuſiones fracturæ, ligaturæ fortiores, abſciſſio clavi pedis improvida, perniones, ambuſtiones, inflammationes, & interdum febris maligna, in Gangrænam & Sphacelum terminans.

§. 4. Ut hi affectus medico innoteſcant *ſignis* opus habet, quæ illum ad horum cognitionem manu ducunt. Gangrenæ ex *inflammatione* indicium eſt cum color ab initio flavus apparet mox ingraveſcente malo cum diris & immaniſſimis cruciatibus in fuſcum & liveſcentem abit. Cum puſtulis grandioribus ichorem loturæ carnis ſimilem continentibus, calor, dolor ac pulſus remittunt, & pars ad mortificationem intendit, tumor collabeſcit & tactus foveam relinquit. Si gangræna a *frigore* tunc adeſt dolor pungens pars liveſcit, & locus fit frigidiſſimus & alia præterea adſunt ſigna ſupra jam recenſita. Ab Hydrope ubi gangræna oritur dolores ingra-

graveſcunt, pulſus ceſſat, pars liveſcit cum ſenſus remiſſione. Si affectus noſter a *defectu ſucci nutritii* oritur, nec dolor, nec tumor, nec inflammatio adeſt, pars vero redditur frigida ac torpida, & ſæpe absque dolore ad necroſin tendit. Malum a *nimia conſtrictione aut ligatura fortiori* proveniens duritiem partis conjunctam habet cum tumore, doloribus intenſis, & inflammatione, veſiculis aqua refertis, & nigrore ſeu livore partis. Membrum porro fit grave, immobile, & tumidum, cutis abſcedit, & ſi laceratur vapor prodit cum pauca lymphæ quantitate. Gangræna a *morſu venenatorum* animalium, aut ictu promanans cognoſcitur ex febre maligna inſequente cum animi deliquiis, vomitibus, deliriis, & aliis ſymptomatibus.

§. 5. *Diagnoſis Sphaceli* non eſt difficilis. Fiens cognoſcitur ex ſymptomatibus atrocioribus, quam alias in ſuppuratione eſſe ſolent. Sphacelum factum livor partis indicat, aut nigredo, tumida mollis, & cadaveroſa illius facies ſine ullo arteriarum pulſu, dolore & ſenſu. Porro in parte ſphacelata digitus foveam non relinquit, nec reſilit, aut relevatur, cutis abſcedit, fœtidum ac acrem emittit halitum & ichorem quem adſtantes perferre nequeunt.

§ 6. Eventus horum affectuum funeſtus utplurimum eſt. Gangræna niſi celerrime tollatur in Sphacelum abit: & quo latius hi affectus ſerpunt eo perículoſiores ſunt. Sphacelo in una corporis parte facto, vita cum illius amiſſione ſervari poteſt.

§. 7. Ut *cura* horum affectuum rite inſtituatur ſequentes indicationes obſervandæ erunt. I. *removeantur cauſæ externæ.* II. *In Gangræna motus humorum reſtituatur &* III. *pars ſphacelata extirpetur.*

§. 8. *Primam indicationem* obtinemus diæta legitima inſtituta: in qua ordinanda ſequentia probe erunt attendenda. *Aer* ſit purus, temperatus, ſerenus nulliſque inquinamentis imbutus: & ſi talis non ſit arte producatur. Eligantur *cibi* boni ſucci facile in ſuccum, & ſanguinem abeuntes. *Potus* ſit calidus & aromaticus, cereviſia probe cocta, & herbis convenientibus correcta: nec vinum

 aſſue-

Digitized by Google

§. 130. Pinguia in his & aliis tumoribus ſunt admodum noxia.

CAPUT V.

De Gangræna & Sphacelo.

§. 1.

EFfectus inflammationis male ſuccedentis ſunt *Gangræna* & *Sphacelus.* Definitur Gangræna quod ſit *partis cujusdam mortificatio incipiens a pluribus cauſis obſtruentibus oborta.* Et Sphacelus eſt *ſuccorum & ſolidarum partium humani corporis corruptio, ac mortificatio plenaria ab omnimoda obſtructione tubulorum orta.*

§. 2. Communes hi affectus ſunt tum internis corporis partibus, tum externis iisque vel extremis vel promiſcue in reliquo corpore.

§. 3. *Cauſa* horum affectuum *proxima* eaque *formalis* eſt motus animalis, & vitalis ceſſatio indeque producta partium reſolutio: *cauſam proximam materialem* ſanguis ſtagnans exhibet corruptus, parteſque ſubjectas in prutredinem ducens. *Cauſas remotas* vulnera præbent, contuſiones fracturæ, ligaturæ fortiores, abſciſſio clavi pedis improvida, perniones, ambuſtiones, inflammationes, & interdum febris maligna, in Gangrænam & Sphacelum terminans.

§. 4. Ut hi affectus medico innoteſcant *ſignis* opus habet, quæ illum ad horum cognitionem manu ducunt. Gangrenæ ex *inflammatione* indicium eſt cum color ab initio flavus apparet mox ingraveſcente malo cum diris & immaniſſimis cruciatibus in fuſcum & liveſcentem abit. Cum puſtulis grandioribus ichorem loturæ carnis ſimilem continentibus, calor, dolor ac pulſus remittunt, & pars ad mortificationem intendit, tumor collabeſcit & tactus foveam relinquit. Si gangræna a *frigore* tunc adeſt dolor pungens pars liveſcit, & locus fit frigidiſſimus & alia præterea adſunt ſigna ſupra jam recenſita. Ab Hydrope ubi gangræna oritur dolores ingra-

Digitized by Google

graveſcunt, pulſus ceſſat, pars liveſcit cum ſenſus remiſſione. Si affectus noſter a *defectu ſucci nutritii* oritur, nec dolor, nec tumor, nec inflammatio adeſt, pars vero redditur frigida ac torpida, & ſæpe absque dolore ad necroſin tendit. Malum a *nimia conſtrictione aut ligatura fortiori* proveniens duritiem partis conjunctam habet cum tumore, doloribus intenſis, & inflammatione, veſiculis aqua refertis, & nigrore ſeu livore partis. Membrum porro fit grave, immobile, & tumidum, cutis abſcedit, & ſi laceratur vapor prodit cum pauca lymphæ quantitate. Gangræna a *morſu venenatorum* animalium, aut ictu promanans cognoſcitur ex febre maligna inſequente cum animi deliquiis, vomitibus, deliriis, & aliis ſymptomatibus.

§. 5. *Diagnoſis Sphaceli* non eſt difficilis. Fiens cognoſcitur ex ſymptomatibus atrocioribus, quam alias in ſuppuratione eſſe ſolent. Sphacelum factum livor partis indicat, aut nigredo, tumida mollis, & cadaveroſa illius facies ſine ullo arteriarum pulſu, dolore & ſenſu. Porro in parte ſphacelata digitus foveam non relinquit, nec reſilit, aut relevatur, cutis abſcedit, fœtidum ac acrem emittit halitum & ichorem quem adſtantes perferre nequeunt.

§ 6. Eventus horum affectuum funeſtus utplurimum eſt. Gangræna niſi celerrime tollatur in Sphacelum abit: & quo latius hi affectus ſerpunt eo perículoſiores ſunt. Sphacelo in una corporis parte facto, vita cum illius amiſſione ſervari poteſt.

§. 7. Ut *cura* horum affectuum rite inſtituatur ſequentes indicationes obſervandæ erunt. I. *removeantur cauſa externa.* II. *In Gangræna motus humorum reſtituatur &* III. *pars ſphacelata extirpetur.*

§. 8. *Primam indicationem* obtinemus diæta legitima inſtituta: in qua ordinanda ſequentia probe erunt attendenda. *Aer* ſit purus, temperatus, ſerenus nullisque inquinamentis imbutus: & ſi talis non ſit arte producatur. Eligantur *cibi* boni ſucci facile in ſuccum, & ſanguinem abeuntes. *Potus* ſit calidus & aromaticus, cereviſia probe cocta, & herbis convenientibus correcta: nec vinum

Digitized by Google

§. 13. Pinguia in his & aliis tumoribus ſunt admodum noxia.

CAPUT V.

De

Gangræna & Sphacelo.

§. 1.

Effectus inflammationis male ſuccedentis ſunt *Gangræna* & *Sphacelus.* Definitur Gangræna quod ſit *partis cujusdam mortificatio incipiens a pluribus cauſis obſtruentibus oborta.* Et Sphacelus eſt *ſuccorum & ſolidarum partium humani corporis corruptio, ac mortificatio plenaria ab omnimoda obſtructione tubulorum orta.*

§. 2. Communes hi affectus ſunt tum internis corporis partibus, tum externis iisque vel extremis vel promiſcue in reliquo corpore.

§. 3. *Cauſa* horum affectuum *proxima* eaque *formalis* eſt motus animalis, & vitalis ceſſatio indeque producta partium reſolutio: *cauſam proximam materialem* ſanguis ſtagnans exhibet corruptus, partesque ſubjectas in prutredinem ducens. *Cauſas remotas* vulnera præbent, contuſiones fracturæ, ligaturæ fortiores, abſciſſio clavi pedis improvida, perniones, ambuſtiones, inflammationes, & interdum febris maligna, in Gangrænam & Sphacelum terminans.

§. 4. Ut hi affectus medico innoteſcant *ſignis* opus habet, quæ illum ad horum cognitionem manu ducunt. Gangrenæ ex *inflammatione* indicium eſt cum color ab initio flavus apparet mox ingraveſcente malo cum diris & immaniſſimis cruciatibus in fuſcum & liveſcentem abit. Cum puſtulis grandioribus ichorem loturæ carnis ſimilem continentibus, calor, dolor ac pulſus remittunt, & pars ad mortificationem intendit, tumor collabeſcit & tactus foveam relinquit. Si gangræna a *frigore* tunc adeſt dolor pungens pars liveſcit, & locus fit frigidiſſimus & alia præterea adſunt ſigna ſupra jam recenſita. Ab Hydrope ubi gangræna oritur dolores ingra-

graveſcunt, pulſus ceſſat, pars liveſcit cum ſenſus remiſſione. Si affectus noſter a *defectu ſucci nutritii* oritur, nec dolor, nec tumor, nec inflammatio adeſt, pars vero redditur frigida ac torpida, & ſæpe abſque dolore ad necroſin tendit. Malum a *nimia conſtrictione aut ligatura fortiori* proveniens duritiem partis conjunctam habet cum tumore, doloribus intenſis, & inflammatione, veſiculis aqua refertis, & nigrore ſeu livore partis. Membrum porro fit grave, immobile, & tumidum, cutis abſcedit, & ſi laceratur vapor prodit cum pauca lymphæ quantitate. Gangræna a *morſu venenatorum* animalium, aut ictu promanans cognoſcitur ex febre maligna inſequente cum animi deliquiis, vomitibus, deliriis, & aliis ſymptomatibus.

§. 5. *Diagnoſis Sphaceli* non eſt difficilis. Fiens cognoſcitur ex ſymptomatibus atrocioribus, quam alias in ſuppuratione eſſe ſolent. Sphacelum factum livor partis indicat, aut nigredo, tumida mollis, & cadaveroſa illius facies ſine ullo arteriarum pulſu, dolore & ſenſu. Porro in parte ſphacelata digitus foveam non relinquit, nec reſilit, aut relevatur, cutis abſcedit, fœtidum ac acrem emittit halitum & ichorem quem adſtantes perferre nequeunt.

§ 6. Eventus horum affectuum funeſtus utplurimum eſt. Gangræna niſi celerrime tollatur in Sphacelum abit: & quo latius hi affectus ſerpunt eo periculoſiores ſunt. Sphacelo in una corporis parte facto, vita cum illius amiſſione ſervari poteſt.

§. 7. Ut *cura* horum affectuum rite inſtituatur ſequentes indicationes obſervandæ erunt. I. *removeantur cauſæ externæ.* II. *In Gangræna motus humorum reſtituatur &* III. *pars ſphacelata extirpetur.*

§. 8. *Primam indicationem* obtinemus diæta legitima inſtituta: in qua ordinanda ſequentia probe erunt attendenda. *Aer* ſit purus, temperatus, ſerenus nulliſque inquinamentis imbutus: & ſi talis non ſit arte producatur. Eligantur *cibi* boni ſucci facile in ſuccum, & ſanguinem abeuntes. *Potus* ſit calidus & aromaticus, cereviſia probe cocta, & herbis convenientibus correcta: nec vinum

Digitized by Google

ſequenti decocto ex lignis parato v. g.

℞. *lign. Guajac.* ℔ j ß.
cort. ejusd. ℥ ij,
ſarſaparill. ℥ i ß.
chin. moll. ℥ iij.
ſaſſafr. ℥ j.

infund. per noctem & coquatur in ▽ com. ad ℔ xiv. S.

Schvvitz-Tranck, darvon alle Morgen, Mittag und Abend einen halben Schoppen vvarm zu trincken.

Maſſæ reſiduæ paſſul. ℥ ij. addantur & paretur inde decoctum ſecundarium loco potus ordinarii uſurpandum.

§. 14. Rariſſime ſuppuratio ſuccedit in bubone ♀co, hac tamen facta cultro aperiatur.

§. 15. Cavenda eſt bubonis apertio ante ſuppurationem & πέπανσιν ne ſcirrhum relinquat.

§. 16. Bubo peſtilens ut ſimplex non eſt diſcutiendus & maturandus.

§. 17. Bubo maturatus lancetta aperiendus eſt, non cauterio propter longam eſcharæ moram.

§. 18. Non opus eſt cucurbitam cum flamma, neque cantharides, ranunculum acrem neque Empl. arſenicale bubonibus imponere.

§. 19. Sanies omnis ſine mora emittenda, ulcusque probe mundandum eſt ne ulcus depaſcens, aut gangræna ſequatur.

§. 20. In cura Carbunculi totius rei cardo in eo vertitur ut pars ſiderata a ſana ſeparetur. Quem in finem butyro ♁ utendum eſt aut Empl. Magnetico. A. S.

§. 21. Butyro ♁ circa carbunculos circulus ducitur, & pars corrupta a ſana ſecedit: quo facto ulcus mundificatur, & ut vulnus curatur.

CAP.

CAPUT VI.

De

Phygetlo, Phymate & Furunculo.

§. I.

OMnes affectus in hoc capite explicandi ſunt *inflammationis ſpecies*, & commode ſub uno genere ſtare poſſunt; ſed ut omnia melius innoteſcant ſeparatim de illis hoc loco agendum erit.

§. 2. Phygetlon ſeu panis panus panula vel panicula eſt *tuberculum inflammatorium glandularum ſubcutanearum absque ſuppuratione.*

§. 3. Phyma eſt *tuberculum inflammatorium glandulas occupans & facile ad ſuppurationem tendens.*

§. 4. Furunculus eſt *tumor in hac vel illa parte exiguus in acutum tendens diverſæ magnitudinis facile ad ſuppurationem tendens.*

§. 5. *Cauſa proxima* horum tumorum eſt inflammatio materialis autem ſanguis ſtagnans & corruptus. *Cauſæ remotæ internæ* ſunt aut *externæ*. Internas ſanguis conſtituit motu peccans, & ſtagnans: ad externas autem errores in rebus n. n. commiſſi pertinent.

§. 6. Occupant hi tumores varias corporis partes: in ſpecie autem Phygetlon glandulas conglobatas, & phyma conglomeratas: furunculus autem omnes partes corporis obſidet, inprimis vero carneas circa cutem.

§. 7. Cognoſcuntur hi tumores ex ſequentibus ſignis diagnoſticis. Et quod Phygetlon attinet cognoſcitur illud ex tuberculo ſeu tumore eryſipelaceo cum calore, duritie, dolore ac diſtenſione febri ſiti vigiliis. Ab initio adeſt pulſatio gravitas, ardor, rubor & horror & rariſſime ad ſuppurationem pervenit. Phyma innoteſcit ex tumore glandularum in ſenſus incurrente qui facile ad ſuppurationem tranſit. Minus eſt phygetlo, minorem etiam habet dolorem & ruborem. Furunculi apparent ruberrimi cum ardore

Digitized by Google

& duritie, eumpunt cum horrore & rigore febrili. Dolor adeſt intenſiſſimus dum ſuppurantur cum pulſatione, calore, & totius membri inflammatione.

§. 8. Quod *prognoſin* concernit Phygetlon difficile curatur ut omnes morbi glandularum. In pueris phyma facilius curatur, quam in juvenibus. Terminatur per ſuppurationem. Furunculi tardius ſuppurantur & rarius in Gangrænam ac Sphacelum abeunt.

§. 9. Ut *cura* horum tumorum rite peragatur ſequentes probe notandæ erunt indicationes. I. *removeantur cauſæ externæ.* II. *Humores ſtagnantes reſolvantur, & diſcutiantur & III. ſuppuratione facta abſceſſus aperiatur, ulcusque conſolidetur.*

§. 10. *Prima indicatio* diætam convenientem requirit. Ut hæc rite inſtituatur notandum erit fugiendum eſſe *aërem* calidum nimis, & frigidum, eligendumque temperatum. *Cibi* ſint boni ſucci, & facilis digeſtionis, *potus* eligatur purus & ab omnibus inquinamentis remotus. Convenit hauſtus vini bonæ notæ in aſuetis, & cerevifia probe cocta, pura, & defæcata nec non infuſa Theæ, Veronicæ &c. *Somnus & vigiliæ motus, & quies* in decenti teneantur moderamine neque excedant fines ordinarios. *Excreta & retenta* more ſolito excernantur, & retineantur. Animus ſit tranquillus, & ab omnibus motibus gravioribus remotus.

§. 11. Ut *ſecunda indicatio* obtineatur in uſum veniant reſolventia diſcutientia interna & externa. Ad illa abſorbentia pertinent & diaphoretica cum acidis ſaturata nec non temperata diuretica: ad hæc autem camphora, 🜄 *camphoratus*, ♎ *theriacalis* ⊖✱ nec non ex herbis aromaticis, & ⊖e volatili præditis parati fotus, cataplaſmata &c.

§. 12. *Tertia indicatio* maturantia requirit digeſtiva, & ſarcotica: de quibus ſæpe hactenus actum eſt.

§. 13. In phygetlo amara conveniunt & ♀ea ad illa *Eſſ. Myrrh. cent. min. card. bened. & abſinth.* pertinent; ad hæc autem *liqu.* 🜨 *fol.* ♀ R. ♀, ♀ Ⓡ*atus, cremor* ♀ quæ etiam aliis in tumoribus conveniunt.

§. 14. Repellentia & refrigerantia in hoc tumore fugienda ſunt; conveniunt potius reſolventia & diſſipantia *Empl. de* ✱, *diachyl. ſimpl. de Melilot.* potiſſimum autem *de Ladano.*

§. 14. Phygetlon ſuppuratum lancetta in loco de clivi aperiatur, pure evacuato digeſtiva adhibeantur, & ſarcotica, cum *Empl. opodeldoch.* aut *ſtict. Croll.*

§. 15. Specificum in cura phymatis mel eſt, in quo gum. ✱. diſſolutum eſt, nec non mel cum farina ſubactum, aut unguentum Baſilicum.

§. 16. Pure evacuato digeſtiva conveniunt & ſarcotica: interdum autem ſine his ſponte ſanantur, pure rite evacuato.

§. 17. In cura Furunculorum decoctum lignorum convenit vel etiam vinum chalybeatum.

§. 18. Ut remedia externa melius operentur animus ad humorum vitia corrigenda apellatur.

§. 19. Furunculus ut alii tumores ab initio diſcutiendus non eſt ſed potius ſuppurandus.

§. 20. Ad furunculos maturandos ſequens ceratum plurimum valebit. v. g.

℞. *Gum. Ladan.*
Galbam.
✱. aa. ℥ß.
ſtyrac. calam.
♀ *rad. Bryon.*
Hb. ſalv.
ſem. cumin. aa. ʒ iij.
reſin. pin. ℥ iij.
°₀ *Guajac.* ʒ j.
M. f. l. a. ceratum mollius.

§. 21. Si dolor valde urget cerato modo dicto ʒ ij. croci addantur, vel imponatur *ungt. Baſilicum.*

§. 22. Si inflammatio urget *Theriaca* convenit ✱ *Diaſcord.* in forma cataplaſmatis impoſita.

§. 23.

§. 13. Pinguia in his & aliis tumoribus ſunt admodum noxia.

CAPUT V.

De
Gangræna & Sphacelo.

§. 1.

Effectus inflammationis male ſuccedentis ſunt *Gangræna* & *Sphacelus.* Definitur Gangræna quod ſit *partis cujusdam mortificatio incipiens a pluribus cauſis obſtruentibus oborta.* Et Sphacelus eſt *ſuccorum & ſolidarum partium humani corporis corruptio, ac mortificatio plenaria ab omnimoda obſtructione tubulorum orta.*

§. 2. Communes hi affectus ſunt tum internis corporis partibus, tum externis iisque vel extremis vel promiſcue in reliquo corpore.

§. 3. *Cauſa* horum affectuum *proxima* eaque *formalis* eſt motus animalis, & vitalis ceſſatio indeque producta partium reſolutio: *cauſam proximam materialem* ſanguis ſtagnans exhibet corruptus, partesque ſubjectas in prutredinem ducens. *Cauſas remotas* vulnera præbent, contuſiones fracturæ, ligaturæ fortiores, abſciſſio clavi pedis improvida, perniones, ambuſtiones, inflammationes, & interdum febris maligna, in Gangrænam & Sphacelum terminans.

§. 4. Ut hi affectus medico innoteſcant *ſignis* opus habet, quæ illum ad horum cognitionem manu ducunt. Gangrenæ ex *inflammatione* indicium eſt cum color ab initio flavus apparet mox ingraveſcente malo cum diris & immaniſſimis cruciatibus in fuſcum & liveſcentem abit. Cum puſtulis grandioribus ichorem loturæ carnis ſimilem continentibus, calor, dolor ac pulſus remittunt, & pars ad mortificationem intendit, tumor collabeſcit & tactus foveam relinquit. Si gangræna a *frigore* tunc adeſt dolor pungens pars liveſcit, & locus fit frigidiſſimus & alia præterea adſunt ſigna ſupra jam recenſita. Ab Hydrope ubi gangræna oritur, dolores ingra-

Digitized by Google

graveſcunt, pulſus ceſſat, pars liveſcit cum ſenſus remiſſione. Si affectus noſter a *defectu ſucci nutritii* oritur, nec dolor, nec tumor, nec inflammatio adeſt, pars vero redditur frigida ac torpida, & ſæpe absque dolore ad necroſin tendit. Malum a *nimia conſtrictione aut ligatura fortiori* proveniens duritiem partis conjunctam habet cum tumore, doloribus intenſis, & inflammatione, veſiculis aqua refertis, & nigrore ſeu livore partis. Membrum porro fit grave, immobile, & tumidum, cutis abſcedit, & ſi laceratur vapor prodit cum pauca lymphæ quantitate. Gangræna a *morſu venenatorum* animalium, aut ictu promanans cognoſcitur ex febre maligna inſequente cum animi deliquiis, vomitibus, deliriis, & aliis ſymptomatibus.

§. 5. *Diagnoſis Sphaceli* non eſt difficilis. Fiens cognoſcitur ex ſymptomatibus atrocioribus, quam alias in ſuppuratione eſſe ſolent. Sphacelum factum livor partis indicat, aut nigredo, tumida mollis, & cadaveroſa illius facies ſine ullo arteriarum pulſu, dolore & ſenſu. Porro in parte ſphacelata digitus foveam non relinquit, nec reſilit, aut relevatur, cutis abſcedit, fœtidum ac acrem emittit halitum & ichorem quem adſtantes perferre nequeunt.

§ 6. Eventus horum affectuum funeſtus utplurimum eſt. Gangræna niſi celerrime tollatur in Sphacelum abit: & quo latius hi affectus ſerpunt eo periculoſiores ſunt. Sphacelo in una corporis parte facto, vita cum illius amiſſione ſervari poteſt.

§. 7. Ut *cura* horum affectuum rite inſtituatur ſequentes indicationes obſervandæ erunt. I. *removeantur cauſæ externæ.* II. *In Gangræna motus humorum reſtituatur &* III. *pars ſphacelata exſtirpetur.*

§. 8. *Primam indicationem* obtinemus diæta legitima inſtituta: in qua ordinanda ſequentia probe erunt attendenda. *Aer* ſit purus, temperatus, ſerenus nulliſque inquinamentis imbutus: & ſi talis non ſit arte producatur. Eligantur *cibi* boni ſucci facile in ſuccum, & ſanguinem abeuntes. *Potus* ſit calidus & aromaticus, cereviſia probe cocta, & herbis convenientibus correcta: nec vinum

aſſuetis ſit interdictum. *Motus & quies, ſomnus & vigilia* in decente moderamine teneantur, ſibique invicem reſpondeant. *Affectus animi* rationis imperio coerceantur, *excretaque* & *retenta* rite diſponantur. Alvus ſit aperta ſuppoſitorio, ſi munere ſuo non rite fungitur, clyſteribus, & aliis expedienda. Menſes, hæmorrhoides, & urina rite fluant.

§. 9. *Secundam indicationem* reſolventia implent, tam interna quam externa ad cauſas Gangrænæ ſimul reſpiciendo. Conveniunt itaque hunc in finem interne diaphoretica abſorbentia, & ſpirituoſa ſæpe hactenus commendata. Ad externa 🜄 *camphoratus* pertinet, ▽♆, *camphora*, & alia ex vegetabilibus parata remedia

℞. 🜄 *camph.*
▽♆ aa. ℥iij.
camph. ʒjß.

M. applicetur calide cum linteaminibus, & ſequens imponatur cataplaſma

℞. *Hb. ſcord.*
abſinth.
bismalv. aa. m. iij.
fl. chamom.
ſamb. aa. m. ij.
far. fab.
lin. aa. ℥ij.
Myrrh. ʒij.
pan. biscoct. q. ſ.

Inciſ. contuſ. coqu. in ſ. q. vini & fiat l. a. cataplaſma.

§. 10. *Tertia indicatio* horrenda quidem eſt, interim tamen ſalutaris. Modum hujus operationis hic tranſcribere nolumus: videatur apud *Hildanum* alioſque chirurgos celebres.

§. 11. Principium Gangrænæ ſeu via, & diſpoſitio ad hanc diverſa auxiliorum genera poſtulat cauſæ antecedentis rationem habentia.

§. 12.

§. 12. In Gangræna ab inflammatione & in ipſa applicatis remediis contrariis frigidis, & repellentibus eo reſpiciendum eſt ut illa medicamenta protinus abjiciantur, ſucci corrupti, & ſtagnantes in motum agantur Diaſcord. Theriaca lap. ☋, nec non externis convenientibus ſupra jam recenſitis.

§. 13. In malo contumaciori ♒tuoſa conveniunt, ♒ ⊖ ● ex vitro bene clauſo calidiſſime applicatus, & cataplaſma calide imponatur, idque repetatur omni bihorio.

§. 14. Si Gangræna ex frigore externo producatur, congelata membra ▽ frigida nivea fricentur, vel etiam nive ipſa, poſtmodum ſucci inſpiſſati calore fortiori diſſolvantur. Hunc in finem convenient balnea ex reſolventibus & ♒tuoſis parata, quibus membrum congelatum calide immittatur, & deinde fricetur linimento ſupra deſcripto vel etiam hoc

℞. 🜄 *camph.* ℥ij.
balſ. vit. Hoffm. ℥ß.
°° *Junip.*
Terebinth.
philoſ.
Tr. aſſ. fœt. aa. ℥ij.

§. 15. Si malum ab Hydrope oriatur cura non diu differatur quæ a priori non multum differt.

§. 16. In gangræna partis a defectu ſucci nutritii vix curatio ſupereſt.

§. 17. Ut reliqua gangræna ita etiam illa curatur, quæ a combuſtione vehementiore provenit.

§. 18. In Gangræna a morſu vel ictu animalis venenati ſudorifera conveniunt. Theriaca, Diaſcordium in ♒ matricali diſſolutum & calide applicatum, 🜄 camph. ♒ theriac. &c.

§. 19. Cura Gangrænæ a graviori contuſione non differt ab alia, uti & illa quæ a fortiori ligatura oritur, quæ ſtatim ſolvenda, ſed tamen ſenſim nec cum impetu. Conveniunt cataplaſmata aromatica & linimenta ſpirituoſa ſupra recenſita.

Digitized by Google

§. 20. Emplaſtra in Gangræna non conveniunt cum poros obſtruant.

§. 21. Medicamenta calide ſemper ſunt apponenda, & ſi nimia adſit putredo pulveres exſiccantes conveniunt ex Aloe, Myrrha. &c.

§. 22. Si Gangræna in fractura tibiæ, aut brachii oborta fuerit tunc huic prius quam illi erit occurrendum.

§. 23. Scarrificatio interdum utilis eſt, ut topica melius invaſa & tubulos penetrent, & humores coagulatos reſolvant, & medicus inde poſſit colligere num ſenſus adhuc adſit.

§. 24. ▽ Ψ per ſe, aut cum 🜈 camphorato mixta in gangræna, & Sphacelo incipiente uſum habet egregium.

§. 25. In parte ſphacelata caro prius exſcindenda, & eo reſpiciendum eſt, ut membrum ſervari poſſit, cauteriisque utendum ad ambulationem impediendam.

§. 26. Si digitus amputandus operatio fit cum forcipe, aut cuneo.

LIB. V.

SECTIO III.

De

Tumoribus ex vitio & motu lymphæ ac ſeri inæquali ortis.

CAPUT I.

De Eryſipelate & Herpete.

§. I.

PRimum locum inter tumores ex vitio & motu lymphæ, ac ſeri inæquali ortos *Eryſipelas & Herpes* occupat. Definitur Eryſipelas quod ſit *tumor ſeu rubor cutis, aliarumque partium a lympha acri, & pungente in partibus ſubcutaneis, aliisque membranaceis decumbente ortus cum macula rubra late diſperſa puſtulisque cum dolore erumpentibus conjunctus.* Herpes eſt *inflammatio exulcerata in partium ſuper*

ficie

ficie cum puſtulis, & cutis eroſione. Dividitur in *miliarem & erodentem.* Herpes miliaris *ſummam exaſperat cutem, & ſub epidermide conſiſtit exiguas puſtulas producens milii ſemine haud diſſimiles.* Herpes exedens *ruptis puſtulis cutem exulcerat, & ſenſim in latum, & altum ſerpit cum puſtulis acidis.*

§. 2. *Subjectum* horum affectuum ſunt partes membranoſæ & cutaneæ; inprimis autem vaſcula lymphatica cutis ſuperficiem perreptantia, nec non glandulæ ſubcutaneæ miliares.

§. 3. Accidit Eryſipelas magis ſanguineis & plethora bilioſa ſeroſa abundantibus: idque in maribus & fœminis menſibus aut Hæmorrhoidibus ſuppreſſis, nec non in ætate florida conſtitutis, ipſisque infantibus.

§. 4. Oriuntur hi affectus quandoque ex ipſius maſſæ ſanguineæ culpa citra errorem externum: interdum etiam hoc prægreſſo, inſolatione, ardore ſolis fervido in nudas partes lato, frigore, potu vini calidioris, motu animi, & corporis fortiore. Redit etiam Eryſipelas in quibusdam menſtruo periodo definita ſeu tempore verno & autumnali, præcipue in partibus luxatione, contuſione, & fractura læſis.

§. 5. *Cauſa* Eryſipelatis *proxima*, eaque *formalis* eſt motus humorum p. n. ordinem, & gradum auctus & inſtitutus ad lympham acrem, ⊖ſam & ☍oſam ex corpore proſcribendam, quæ *cauſam matarialem* conſtituit.

§. 6. *Diagnoſis* horum affectuum ex ſequentibus ſignis facile patet. Adeſt enim in Eryſipelate tumor non elatus cum calore intenſiore, dolore acicularum inſtar pungente, & tolerabiliore quam in inflammatione. Color rubicundus obſervatur, & deferveſcente humore ad flavedinem magis vergit. Loco ſæpe mutatur, & vaga eſt, nec tenſio adeo difficilis. Cedit prementibus digitis: quo facto color rubeus in album mutatur, qui tamen ſubito redit. Febris interdum adeſt, & cum illa ſuam ſumit originem. Herpes cum hactenus dictis ſignis convenit: differt autem ab illo, quod in hoc tumor latus adſit, & partem exaſperans, durities, dolor, ſenſus

uſtionis progreſſus quaſi in orbem, medio dum extrema procedunt ſeneſcente, & jure Eryſipelas exulceratum dici poteſt.

§. 7. Differt Eryſipelas ab inflammatione quod in hac dolor ardens minor ſit quam in Eryſipelate, in quo dolor obſervatur acicularum inſtar pungens. Porro differunt colore ſi premitur digito cutis inflammatione obſeſſa rubra permanet, in Eryſipelate autem albeſcit, & deinde iterum rubeſcit. Tumor in phlegmone non ita premendo cedit, quod tamen in Eryſipelate obſervatur. Sic etiam tenſio major in illa eſt, quam in hoc, phlegmone conſtans eſt, & in uno loco permanens: Eryſipelas autem ab uno loco in alium cedit, & inſtar ignis fatui modo in hoc, modo in alio loco apparet.

§. 8. *Signa* horum affectuum *prognoſtica* eventum illorum indicant, & modum eventus. Eryſipelas raro eſt lethale, nihilominus tamen admodum rebelle, & ſæpius rediens. Breviter hoc malum terminatur ſed radicitus non extirpatum ſæpius redit. Difficilius curatur ſi oſſium denudationi, & fracturis ſupervenit, aut ab exterioribus ad interiora convertitur, & exulceratur. Malum ſignum præbet ſi in facie ac capite oritur, nec non in hepate aliisque partibus internis. Modum eventus ſalutarem dicimus fieri, ſi per inſenſibilem tranſpirationem terminatur, ubi cuticula cum pruritu in ſquamas fatiſcit, colorque ſenſim in ordinarium & conſuetum mutatur. Eryſipelas male tractatum in ulcera rebellia Gangrænam aut mortem facili negotio abit, & introrſum actum vitæ inſidias ſtruit. Eadem fere ratio eſt Herpetis. Simplicis & humidi facilior eſt curatio quam ſicci, & feri. Ferum ſuppreſſum graves morbi ſequuntur Apoplexia, phtiſis, febris. Herpes in cachecticis, & ſcorbuticis ſubjectis difficillime curatur, & in ulcera diuturna abit.

§. 9. Ex quo naturam horum affectuum hactenus conſideravimus, nunc ad illorum *curam* accedimus. Sed ut hæc rite peragatur ſequentes indicationes probe notandæ erunt. Hinc I. *cauſa externa removeantur* II. *materia peccans e corpore ejiciatur & III. in partibus externis hærens reſolvatur, & disjiciatur.*

§. 10.

Digitized by Google

§. 10. Ut *primæ indicationi* ſatisfiat juſtum diætæ regimen inſtituatur. Hinc fugiatur aer nimis calidus & frigidus, eligaturque temperatus. Potus vini calidioris, motus animi & corporis vehementior abſit, menſesque & Hæmorrhoides ſuppreſſæ revocentur.

§. 11. *Secundam indicationem* diaphoretica implent tam media, quam fixiora. *M. S. Tr. Bez.* ♁ *diaph. diaſcord. Fracaſtor. camphora* ☿*na, & omnia ex ſambuco parata.*

§. 12. *Tertia indicatio* variis externis, & topicis obtinetur ▽ & ♌ *flor. ſamb.* 🜅 *camphorato*, ▽♆, *ſacharo* ♄, & aliis linteis calidis exceptis partique affectæ impoſitis.

§. 13. Purgatio in Eryſipelate non convenit, potius V.S. ad ſanguinis preſſionem fortiorem tollendam, & dolorem illi conjunctum ſedandum.

§. 14. In Eryſipelate diuretica conveniunt, ſuccinata, & ⊕oſa.

§. 15. Humida volatilia magis per poros penetrant, & obſtructionem inflammatoriam tollunt, nec damnum ab illorum uſu metuendum eſt.

§. 16. Ex ſiccis *Sach.* ♄ convenit, *ceruſſa, minium, thus, Myrrha, crocus & camphora* ex quibus pulvis parari poteſt cum lino, vel cannabi applicandus.

§. 17. Conveniunt etiam cataplaſmata ex aromaticis parata, & cum 🜅 *camph.* calide applicata, nec non *Theriaca & Diaſcordium.*

§. 18. In Herpete varia externa in uſum vocari poſſunt linimenta ſc. ex mundificantibus conflata, unguenta, aut linimenta ex *ungt. roſar. c.* ⊖e♄, ☿ *alb. camph. lap.* ♋ nec non *Theriac. Diaſc. Terebinth. balſ. peruv. &c.* parata.

CAPUT III.

De Cancro.

§. 1.

Affectibus cutaneis illi ſuccedunt qui glandulas obſident, inter quos

quos Cancer potiſſimus eſt. Definitur autem Cancer quod ſit *tumor lividus & durus parvus ab initio renitens & dolorificus in partibus glanduloſis proveniens.*

§. 2. *Subjectum* hujus affectus ſunt partes corporis glanduloſæ, & vaſibus lymphaticis præditæ, nec non uliginoſæ & molliores aliæ. Hinc cancrum oriri videmus in mammis, labiis, faucibus, naſo, oculis, raro autem in partibus cutaneis.

§. 3. Cancer ſponte oritur aut alia occaſione producitur ex contrectatione fortiori, punctura acus neglecta, & tumore ſimplici ſibi relicto.

§. 4. Cancer naſcitur a lympha acri, acida, auſtera, & corroſiva poris penitus impacta moraque ſua corrupta, & ob errores externos majorem facile acrimoniam contrahente.

§. 5. Quod Cancri *Diagnoſin* attinet, notum eſt illum ab initio admodum occultum eſſe, & niſi per ſpecialiora irritamenta, graveſque punctiones deprehendendum. Cancer manifeſtus apparet non tantum ex tumoris inſpectione; ſed interdum etiam ex dolore noctu inprimis exaſperari ſolito. Cancer exulceratus ulcus horrendum exhibet, cavernoſum & inæquale cum tuberculis & caruncculis, ſuccedit dolor intolerabilis, quem æger percipit, ac ſi mille aciculis pungeretur. Tactui reſiſtit durus & obſtinatus, interdum etiam mollis eſſe deprehenditur. Sequitur fœtor intolerabilis ac materia fœtida ac ichoroſa, interdum flava. Labia ulceris craſſa ſunt prætumida & inverſa, venarum & arteriolarum extremitates exeduntur & corroduntur; unde larga ſæpe ſanguinis effluxio ſequitur, carneſque vicinæ depaſcuntur. Febris denique adeſt lenta, cibi faſtidium & ſæpe animi deliquium. In pluribus hydrops ſequitur, tandemque mors.

§ 6. *Signa prognoſtica* parvum ægris præbent ſolamen, cum medentibus illudat, per plures annos ſæpe lateat, corporique damnum afferat maximum. Nullus autem morbus majorem ægris metum incutit quam Cancer exulceratus, nullumque malum chirurgis majus negotium faceſſit quam hoc ipſum: Unde etiam Hippocrates

crates S. 6. aph. 30. dicit: quibus occulti cancri adſunt non curare melius eſt. Curati enim citius intereunt, non curati vero longiore tempore vivunt. Cancer in exterioribus corporis partibus hærens facile cultro extirpari poteſt. Rariſſime exulceratus curatur præterum in loco inconveniente, & operationem hanc non admittente.

§. 7. Conſideratis quæ ad theoriam hujus affectus pertinere videntur, ordinis ratio poſtulat ut ad ejus *curam* accedamus. Sed ut illa rite peragatur ſequentes indicationes probe notandæ veniunt: I. *Removeantur itaque cauſæ externæ.* II. *Humorum acrimonia mitigetur.* & III. *tumoris & ulceris ratio habeatur.*

§. 8. *Primam indicationem* obtinemus diætam legitimam inſtituendo. Eligatur itaque hunc in finem *aer* purus & temperatus ſerum fluidum reddens. Victus ſit conveniens, viteturque *alimenta & potulenta* viſcida, & acida, terreſtria ac ⊖e fixo corroſivo prædita, & adhibeantur temperata. Nocent etiam nimis pinguia & leguminoſa. *Somnus* omni opera procuretur, nec in ♋ mammarum in dorſo ægra decumbat. *Motus* porro magis conducit, quam *quies* nec poſt paſtum nimius ſit. Alvus ſervetur lubrica, veneris uſus rarus ſit, excernendaque more procedant. Ira præterea exulet, mœror & alia animi pathemata graviora.

§ 9. Ut *ſecundæ indicationi* ſatisfiat in uſum vocentur diaphoretica, *cinnabarina, cancrina,* ⊕*oſa* ♀*ea camphorata & ſaturnina* humores acres corrigentia & e corpore eliminantia, nec non ♂*tialia, & teſtacea.*

§. 10. *Tertia indicatio* duo requirit 1. ut tumoris, & 2. ulceris ratio adhibeatur. Cura tumoris, ſi locus permittit, *cultrum* requirit, & *medicamenta cauſtica* malum cruſtis abſumentia. Ulcus curam non amplius admittens pelliative remediis lenioribus externis tractandum eſt, cujus generis ſunt *ungt.* ♄*ninum, cum camphora ſuperimpoſitis ſtupis* ♌ *ter.* 🜄 *camph. madefactis.* In uſum etiam vocari poſſunt pulveres ex *Ariſtol. lap.* ♋, *&* ⊖e ♄ parati & ulceri inſpergi donec ex ulcere maligno fiat benignum ut reliqua deinde curandum.

§. 11. Omnia remedia quæ in peſte, & Gangræna præſcribi ſolent, etiam hic proderunt.

§. 12. Ut in omnibus tumoribus, ita in cancroſis ♀ialia ſunt optima.

§. 13. Nocent in cura cancri purgantia nec non V. S.

§. 14. Si febris & dolor urget abſorbentia Doſa opiata & camphorata uſum habent egregium.

§. 15. Omnia unguenta cataplaſmata farinacea, & unctuoſa nocent.

§. 16. Omnia remedia externa acidum acre temperantia & cancrum induratum reſolventia ſunt optima.

§. 17. Salivationem ope ☿ factam ſæpius profuiſſe teſtantur medicorum ſcripta, laminamque ♃inam cum fructu adhibitam.

§. 18. Ex vegetabilibus geranium, polytrichon chæreſo-folium, cicuta plantago pomaque putrida laudantur.

§. 19. Cauſtica ſine periculo applicantur carni & glandulis, minus commode autem tendinibus, nervis, & vaſibus ſanguiferis

CAPUT III.

De Oedemate & Scirrho.

§. 1.

OEdema hydropicum eſt, aut podagrium. Oedema hydropicum definitur quod ſit *tumor mollis laxus digito cedens indolens & albicans in cruribus potiſſimum apparens* a lympha ſtagnante, aut extravaſata proveniens, morbisque chronicis utplurimum ſuccedens.

§. 2. Apparet hic tumor nunc in toto corpore & dicitur Anaſarca, ſ. in hac vel illa parte manu. ſc. aut pede. Oedema eſt tumor *primarius* aut *ſecundarius* alios morbos ſequens Cachexiam ſc. Hydropem, quartanam phtiſin.

§. 3. Oedema podagricum eſt *tumor œdema referens ſubjecta podagra initia experientia affligens, & cum notabili ſenſu in parte affe-*

cta

Digitized by Google

ſta connexio ſape unum tantum pedem aut crus, aut unum præ altero magis, interdum etiam utrumque occupans.

§. 4. Scirrhus eſt *tumor durus renitens & indolens absque inflammatione ſenſim in partibus mollioribus genitus.*

§. 5. *Cauſa* œdematis & Scirrhi *proxima* eſt ſerum in partibus corporis mollioribus ſtagnans illasque extendens: & omnes *cauſæ externæ* quæ hydropem poſſunt etiam œdema producere.

§. 6. *Cauſa* œdematis podagrici *proxima* eſt ſanguis in his partibus ſtagnans dictaque ſymptomata producens.

§. 7. Antequam podagricus hic tumor continuitatem ſervat recurrendo invadit, & per longius tempus dies & noctes perſiſtit: interdum etiam poſt ſeptimanas remittit, & novis paroxyſmis, poſt plures menſes revertitur.

§. 8. Expoſiti ſunt huic affectui utplurimum temperamento ſanguineo & phlegmatico, aut ex utrisque mixto præditi, & contingit a ſanguine in poris ſpongioſis ſubſiſtente.

§. 9. Ad hos tumores probe ab invicem diſtinguendos notandum erit illos differre 1. ratione *ſymptomatum* cum ſimplex œdematoſus ſenſu quodam exquiſito careat, quod in podagrico non ſemper obſervatur 2. ratione *loci affecti*, ille utplurimum totum corporis tractum occupat inprimis utrumque pedem: hic autem raro vel alterutrum ſaltim, aut ad minimum unum plus quam alterum. 3. Ratione *coloris*. Ille pallidus utplurimum deprehenditur, hic autem frequentius ruborem conjunctum habet. 4. Ratione *temporis, & modi invaſionis*. Ille partem affectam continuo obſidet hic autem per paroxyſmos redit, donec tandem permaneat.

§. 10. Scirrhi *ſigna diagnoſtica* ſunt durus & renitens tumor ab initio minimus apparens, de die vero in diem magis excreſcens modo lividus, modo pallidus ſine inflammatione.

§. 11. Quod *prognoſin* attinet notandum erit, omnes hos affectus multa incommoda habere conjuncta, & mortem niſi rite tractentur inferre poſſe. Raro ſuppurantur hi tumores, interdum tamen œdema in Gangrænam & Sphacelum abit. Scirrhi quoque

Digitized by Google

curatio eſt difficilis ob craſſitiem materiæ & ſiccitatem, in Gangrænam & Sphacelum abeunt, cancrum poſt ſe relinquunt, vel fiſtulam parvam & incurabilem.

§. 12. Ut cura horum tumorum rite inſtituatur ſequentes indicationes memori mente ſemper ſunt tenendæ. I. *removeantur cauſæ externæ.* II. *Humores incidantur, & reſolvantur & III. tumoris ratio habeatur.*

§. 13. *Primam indicationem* diæta obtinemus rite inſtituta. *Aer* itaque fugiatur nimis calidus & frigidus, & temperatus eligatur. Inprimis autem frigidus hybernus evitetur œdematoſis maxime noxius. *Cibi* ſint boni ſucci, & concoctu faciles. *Potus* ſit purus ex cereviſia probe defæcata conſtans, aut vino generoſo, & bonæ notæ. *Vigiliæ & ſomnus* non excedant mediocritatis limites. In *motu* ſemper ſit æger ſed non in nimio. *Excreta & retenta* rite ſe habeant, vitentur autem purgantia. *Animi paſſiones* nocent inprimis terror, ira, & mœror.

§. 14. *Secunda indicatio* eadem requirit remedia, quæ ſupra in cura Hydropis ſunt recenſita reſolventia nimirum, incidentia, & aperientia.

§. 15. *Tertiam indicationem* remedia externa implent ſupra in capite de inflammatione recenſita.

§. 16. Decoctum radicis Bryoniæ ſæpe ſolum ſufficit interne exhibitum ad tumores œdematoſos curandos.

§. 17. Mercurialia in graviori caſu circumſpecte data ſunt efficaciſſima, cum humores viſcidos educant & incidant.

§. 18. Pedes faſciis longioribus debite ſtringendi ſunt ut partium robur amiſſum redeat.

§. 19. Externe etiam reſolventia conveniunt ſpirituoſa & aromatica.

§. 20. In œdemate podagrico nocent omnia quæ in hydropico conveniunt.

§. 21. Remedia & poſitiva regimina diaphoretica ad curam hydropicorum œdematum non abſolute commendanda ſunt.

§. 22.

§. 22. Parum conceptæ ſpei reſpondentis effectus ♂tialia vero hydropico œdemati afferunt, & magis ab illo exaſperatur.

§. 23. Martialia agunt adſtrictoria viarum potius, quam attenuatoria humorum efficacia.

§. 24. Viarum ſtricturam ſine præcedente materiæ inhærentis ſufficiente attenuatione, & mobilitate ad cedendum nihil certius ſequitur quam firmior materiæ impactæ conſtipatio.

§. 25. Acidulæ hydropicis ſolennius funeſtæ ſunt quam ſalutares.

§. 26. Ad hydropem V. S. non commendatur, quæ tamen ad podagram utilis eſt uſu præſervatorio.

§. 27. Oedemati podagrico ut malo chronico importuniore tractatione non obviam eundum eſt.

§. 28. Oedema podagricum feſtinatis remediis irritatur, & turbatur.

§. 29. Opportunum tempus podagrico tumori occurrendi eſt, dum diu poſt podagricum paroxyſmum continuari ſentitur.

§. 30. Conveniunt in tumore podagrico pilulæ balſamicæ nec non Scilla & ex illo parata, & mitiora cathartica. Vid. *Stahlii diſputatio de tumore pedum œdematoſo podagrico.*

§. 31. In Scirrho ſucci indurati emolliantur, coagulum reſolvatur, humoresque ſubſiſtentes in motum agantur.

§. 32. Quo magis ſcirrhi emollitio intenditur, eo malum latius extenditur, & diſcutientibus fortioribus magis magisque induratur.

§. 33. Scyrrhus in cancrum abiens nullis externis curatur remediis ſed excidendus eſt in loco conveniente.

CAPUT IV.

De Ganglio, Atheronate, Meliceride, Steatomate, & Emphyſemate.

§. I.

QUartum locum inter tumores cyſtici occupant, cujus generis *Ganglion* eſt, *Atheroma*, *Meliceris Steatoma* & *Emphyſema*, qui nomen ſuum a diverſitate materiæ intus contentæ ſortiti ſunt.

§. 2. Ganglion eſt *tumor durus & indolens in manibus & pedibus obveniens.*

§. 3. Atheroma eſt *tumor materiam pulti ſimilem in propria tunica continens.*

§. 4. Meliceris eſt *tumor humorem melli ſimilem in proprio folliculo exhibens.*

§. 5. Steatoma eſt *tumor materiam ſebo vel adipi ſimilem in propria tunica oſtendens.*

§. 6. Emphyſema eſt *tumor flatulentus ventos, vel flatus in peculiaribus tubulis offerens.*

§. 7. *Subjectum* horum tumorum tunicatorum ſunt partes membranoſæ & fibroſæ quæ ita extenduntur, ut proprium ſibi efforment folliculum ad ſuccos ejusmodi diverſos continendos. In ſpecie autem in Ganglio nervi, ac fibrillæ tendinoſæ afficiuntur, & reperiuntur in articulis manuum, & pedum potiſſimum autem circa juncturas. Reliqui tumores definitum locum non occupant ſed indefinite hanc vel illam partem obſident.

§. 8. *Cauſa proxima* horum tumorum eſt ampliatio vaſis lymphatici, vel etiam chyliferi: *cauſam materialem* autem humores in illo contenti, & per illud advecti conſtituunt.

§. 9. *Diagnoſis* horum tumorum non eſt difficilis cum ex ſignis ſequentibus ſine ullo negotio deprehendantur. Ganglion cognoſcitur ex tumore duro renitente, inæquali, & dolente in manibus aut pedibus diverſæ magnitudinis, & cuti ſimili. Atheroma ex

Digitized by Google

ex tuberculo patet utplurimum in capite, ſæpe etiam in aliis corporis partibus membranoſis exiſtente. Melliceris manifeſtatur ex materia melli ſimili & proprio folliculo incluſa; Steatoma autem dignoſcitur ſi materia ſevo ſimilis ſit. Hi tumores lunæ phaſes imitantur, & utplurimum circa partes nerveas radicantur, unde etiam frequentius circa caput, collum, nucham & ſimilia loca nervoſa inveniuntur, & in partibus carnoſis ſarcomata ſalutantur. Emphyſematis ſigna ſunt dum digito facile cedit, neque tam durum eſt, quam tumor œdematoſus.

§. 10. Quod *prognoſin* horum tumorum attinet notandum erit omnes tumores ciſticos ſine periculo eſſe, ſed propter nimiam excreſcentiam, & deformitatem curandos. Atheroma interdum in putredinem abit, & Hæmorrhagiam producit: Emphyſema autem nunquam eſt aperiendum.

§. 11. Traditis hactenus quæ ad naturam horum affectuum explicandam pertinere videbantur, nunc reſtat ut paucis etiam illorum curam perluſtremus. Commode illa peragi poſſe videtur, ſi ſequentes indicationes probe notentur: quarum I. erit ut *removeantur cauſæ externæ per convenientem diætam*, II. *humorum circulantium* & III. *tumorum ipſorum habeatur ratio.*

§. 12. Quod itaque *primam indicationem* attinet obtinemus illam diætam legitimam imperando. Si æger ergo curari vult uſum ſex rerum non naturalium obſervet convenientem. *Aer* itaque adhibeatur temperatus, & ad calorem vergens vitando omnes frigoris externi injurias. Adhibeat porro *cibos* facilis digeſtionis, & bonum ſuccum præbentes. *Potus* ſit cereviſia probe defæcata, & vinum generoſum bonæque notæ. In corporis exercitiis quiete, & excernendis modum adhibeat conſuetum. Excretiones ſuppreſſæ revocentur, motusque animi vitentur omnes œconomiam animalem turbantes.

§. 13. *Secunda indicatio* motum, & qualitatem humorum reſpicit: quorum vitia corrigantur abſorbentibus, lenibus diaphoreticis, diureticis temperatis ⊕oſis, ſuccinatis & aliis ſæpius hactenus

nus relatis commoda forma, & regimine conveniente adhibitis. Motu humorum enim conveniente introducto, & qualitate correcta ſtagnatio impeditur, & ſubſiſtentes in motum cientur.

§. 14. *Tertia indicatio* tumorum rationem habendam eſſe requirit: quorum cura inſenſibiliter peragitur per attenuantia & reſolventia fortiora, inprimis ſi illi materiam fluidam adhuc continent. Senſibiliter vero magis tolluntur per maturantia, ſeptica, cauteria, & ſectionem. Inter reſolventia optima ſunt ♆ *ejusque* decoctum, 🜄 *camphoratus*, ♌ *matricalis, cum oleis aromaticis & gummoſis* mixtus, vel in Emplaſtra redactis & poſt pugni inflictionem impoſita. Chirurgica & manualis curatio in colaphi inflictione conſiſtit: quo facto cauteria adhibeantur, & reliquiæ exſcindantur.

§. 15. Cauſtica in Meliceride, Atheromate, & Steatomate maxime conveniunt, cujus generis ſunt lapis infernalis, butyrum ♄ii & alia.

§. 16. Eſchera remota ipſum folliculum penitus abſumunt ○ uſt. ♀♎ & ♒ ungt. fuſc. Wurtzii, quibus eo alloborandum ut cum materia contenta omnis folliculus auferatur, & oſſa ſi illis adhæreat omni cura & diligentia abradantur.

§. 17. Faciliori negotio ſectio peragitur incidendo cutim ad crucis formam, labrisque a tumore ſeparatis folliculum eximendo, & penitus exſcindendo. Si aliquid folliculi remanet penicillum ♌⊖, aut butyro ♄ imbutum applicetur.

§. 18. Tolluntur hi tumores interdum ſed rarius diſſipantibus fortioribus, balſamo peruviano, Empl. oxycroceo &c.

§. 19. Si ad ſuppurationem tendunt hujus modi tumores naturam chirurgus adjuvet maturantibus.

§. 20. Ubi baſis latior eſt, quam ut amputari poſſit, tangatur lapide infernali, aut penicillo butyro ♄ imbuto, ut unguento digeſtivo impoſito ſacculus ſeparari poſſit.

§. 21. Ubi tumor collo præditus eſt ſimul & ſemel cum membrana ſua auferendus eſt.

§. 22.

Digitized by Google

§. 22. In cura Ganglii obſtructiones tollantur, & ſucci viſcidi [illegible] per interna, & externa remedia. Ad externa [illegible] [illegible] Spir. matricalis, vini camphorati, nec non fotus & cataplaſmata ex reſolventibus parata pertinent.

§. 23. Si his remediis adhibitis non cedit exſtirpetur manu chirurgi exercitati: quod fit illius concuſſione, aut compreſſione digito aut manu facta uſque dum incaleſcat, molleſcat, & evaneſcat.

§. 24. Ne recidivam ægri patiantur ipſi tumori lamina plumbea imponatur, & ſuper hanc Empl. tenaciter adhærens cum ligatura convenienti. Sufficit etiam interdum Empl. de ranis cum [illegible].

§. 25. Poteſt etiam Ganglion aperiri & per ſuppurationem curari.

§. 26. Cura Emphyſematis interne per [illegible]tuoſa, & aromatica peragitur, & externe ſacculis ex carminativis paratis, & in vino coctis, vel fotibus & cataplaſmatibus carminativis.

§. 27. Tumores flatulenti non ſunt incidendi ne Gangræna & Sphacelus ſuccedat.

CAPUT V.

De
Strumis ſeu Scrophulis.

§. 1.

S*Crophulæ ſeu ſtrumæ ſunt glandulæ* [illegible]*, & aſperam arteriam* [illegible] *ambientes induratæ, & tumefactæ.*

§. 2. Naſcuntur in pueris & maxime ſeroſis, nec non aliis [illegible] frigido, [illegible] & crudis, ſtrictura [illegible], inflatione, & [illegible].

§. 3. Strumæ [illegible] vitio lymphæ, fibrarum, aut utriuſque. [illegible] dum lympha ſubſiſtit & coagulatur; [illegible] autem ſi fibræ dilatantur, & lympha inæqualiter influit, & [illegible]

§. 4. Strumæ facile cognoſcuntur ex tumore [illegible] & rotundo, modo pluribus colliculis conſpicuo, mobili [illegible] & indolente. Ad lunæ phaſes hic tumor [illegible] & decreſcit tandem vero fixus permanet, & [illegible]

§. 5. *Prognoſis* malum nobis ſiſtit non [illegible] ſed moleſtum & chronicum.

§. 6. Miſſa theoria ad *curam* accedimus [illegible] cationibus perficiendam: quarum prima in [illegible] *ternatem* conſiſtit. Secunda *vitia humorum corrigit*, [illegible] *rem tollit.*

§. 7. *Prima indicatio* juſtum diætæ regimen [illegible] jubet, cum cauſæ eo quo influunt ordine remo[illegible] ſitaque hunc in finem *aer* frigidus, nec non [illegible] Cibi ſint [illegible] & boni ſucci, collum [illegible] tur caput [illegible] premendo, & in [illegible] ſtum moderamen obſervando.

§. 8. *Secundæ indicationi* diaphoretica [illegible] [illegible], & ſpecifice ſtrumis oppoſi[illegible] ſunt radix [illegible]xici, lapis ſpongiæ [illegible]

§. 9. Ut tumor tollatur & *tertiæ* [illegible] [illegible], nec non reſolventia & maturantia [illegible] His non [illegible] in uſum [illegible]

§. 10. [illegible] reſolventia [illegible] Hunc in finem [illegible] [illegible] ſol. & [illegible] per deliqu.

§. 11. Conveniunt etiam [illegible] nec non [illegible]

℞. [illegible]

[illegible]

§. 12. [illegible]

§. 13. [illegible]

[illegible] [illegible] ſemper ſuppurentur. Imponantur potius cataplaſmata [illegible]a, & ſuppurantia & foramen diu ſervetur apertum.

§. 14. Si maturari nequeunt imponatur corroſivum, & tu[illegible] applicetur unguento Baſilico & Terebinth. imbuta, nec non [illegible] [illegible]allorum & butyr. ℥ momentum.

§. 15. Glandularum tumores omni cura ſunt mundificandi balſ. [illegible] terebinth., vel aniſato, & deinde incarnandi.

§. 16. Scrophulæ prominentes & pendulæ filò aut pilo equi[illegible] ſunt ſtringendæ, ut marcidæ, & aridæ tandem decidant.

§. 17. Scrophulæ dolorificæ optime mitigantur Empl. ♀iali.

§. 18. Si Scrophulæ proprio folliculo includantur cultro ex[illegible]antur cavendo vaſa majora ſanguinea & nervos.

§. 19. Scrophulas, & Strumas ſola imaginatione curari poſſe teſtantur hiſtorici.

LIBER VI.

De Ulceribus, fiſtulis, oſſium carie, & ambuſtione.

§. 1.

Ultimo tandem loco etiam *ulcera* conſideranda veniunt, tanquam antecedentium conſectaria. Definitur autem quod ſit *ſolutio continui inveterata utplurimum & ſanioſa.*

§. 2. *Subjectum* ulcerum ſunt partes corporis ſolidæ molliores, quarum unitas ſoluta in ulcere deprehenditur. In ſpecie autem caro muſculoſa ab illis afficitur, nec non glanduloſa, & quæ[illegible] ſua pars pluribus canaliculis & vaſibus lymphaticis inſtructa: [illegible] in inguine, abdomine, ano, utero, ſcroto, peritonæo, & aliis [illegible] [illegible] reperiuntur frequentius.

§. 3. Magna eſt ulcerum latitudo, & differunt tam ratione *[illegible]*, quam [illegible] [illegible], & ſymptomatum ſupervenientium.

§. 4. Ulcera ratione originis *primaria* ſunt, [illegible] Ulcera primaria per ſe ex humorum acrimonia hinc [illegible] partibus oriuntur; ſecundaria autem vulnera ſequuntur, [illegible] & tumores non diſcuſſos.

§. 5. Ulcera ratione materiæ contentæ in [illegible] *ſanioſum* dividuntur. Ulcus vulgare omnium [illegible] album æquale minusque fœtens continens. Ulcus [illegible] ubi ſuccus ſeroſus affatim effluit.

§. 6. Ulcus ratione ſymptomatum *carioſum* [illegible] *cancroſum*, *cacoethicum* & *verminoſum*. &c.

§. 7. Ulcera oriuntur a cauſis externis & [illegible] cauſas externas referuntur quæcunque fibrillas [illegible] & carneas diſcerpere comminuere, & [illegible] ſunt.

§. 8. *Cauſa* interna *formalis* eſt, & [illegible] proxima & formalis eſt ruptura vaſculorum, [illegible] morum continentium, & puris effluxus. [illegible] acres conſtituunt vaſa continentia rumpentes, [illegible] ad exitum parantes.

§. 9. *Diagnoſis* ulcerum non eſt difficilis, [illegible] ulcus vulgare cognoſcitur ex pure albo inſtar [illegible] ſimili ſine odore & fœtore. Ulcera ſicca [illegible] ſicca ariditate, non [illegible] [illegible] ritate, & [illegible] Gangrænam [illegible] [illegible] ſigna diagnoſtica ſunt [illegible] ſe cum [illegible], & Chelonis [illegible]

[illegible]

[illegible] enim vel puſtulam ſequitur, materiam continet tenacem, [illegible] & in lateribus ulcerum hærentem.

§. 10. Quod *prognoſin* attinet variat illa pro diverſitate ulcerum, & in illa formanda ad varias circumſtantias eſt reſpiciendum. Quo ulcus enim profundius eſt, eo difficilius curatur, [illegible] non in partibus quæ multis humiditatibus ſcatent. Periculoſa ſunt ulcera, quæ nervos, venas & tendines corrumpunt. Si pus bonum excernitur ſpes bona erit concipienda. Pus bonum eſt quod medium habet conſiſtentiam, album eſt, leve, æquale, & minime fœtidum: malum contrario modo ſe habet.

§. 11. Miſſa contemplatione ulcerum, eorumque cauſarum indagatione ad curam illorum accedimus [illegible] indicationibus peragendam. I. *Removeantur cauſæ externæ.* II. *humorum acrimonia mitigetur* & III. *unitas ſoluta reſtituatur.*

§. 12. *Prima indicatio* requirit diætam correctam, & emendatam. Convenit itaque hunc in finem *aer* æqualis & temperatus, parteſque affectæ ab illius injuriis probe defendantur. *Cibi* ſint facilis digeſtionis & boni ſucci vitatis acidis, ⊖ſis, fumo induratis, & leguminoſis: *potus* autem purus convenit, & probe [illegible]catus. *Motus* ſuperet *quietem*, & *vigiliæ ſomnum*, animuſque ſit *tranquillus* pacatus & ab omnibus motibus gravioribus alienus.

§. 13. *Secundam indicationem* abſorbentia implent diaphoretica & lenia diuretica: cujus generis ſunt [illegible] & *diaph.* [illegible] & [illegible] *corall. rubr.* [illegible] ʒ, [illegible] *diaphor.* [illegible], & [illegible] ſub varia forma adhibenda.

§. 14. [illegible] abſorbentia externa mun[illegible] ca in [illegible] vocentur, & ſi caro ſatis [illegible], & cicatrix obducatur.

§. 15. Ulcus [illegible] ſolo unguento baſilico calide [illegible] emplaſtro ex illo confecto [illegible] curatur.

§. 16. Quo ulcera ſordidiora ſunt eo fortiora [illegible] remedia.

§. 17. In ulcerum curatione omnia remedia [illegible] calida ſunt. Calor enim maxime attenuat ſuccos [illegible] ſacculi reliquis emplaſtris arena calida repleti imponi [illegible]

§. 18. Si ulcus nimis cavum ſit injectiones [illegible] coct. herbarum traumaticarum Elix. vit. ▽ reg. Hungar. [illegible] necnon ☿♎, & ▽.

§. 19. Curatio ulcerum nihil aliud eſt quam [illegible] ſeu occluſio pororum & ruptorum vaſorum.

§. 20. Turundæ nec ulceribus nec fiſtulis [illegible] conveniunt potius plumaceolæ unguento aureo [illegible] aut ♌-tuoſis balſamicis & ⁰₀oſis imbutæ.

§. 21. Plumaceolis impoſitis totum membrum [illegible] ctum linteis circumvolvatur, & conveniens ligatura [illegible]

§. 22. Ulcus quod Gangrænam inſequitur [illegible] modum curatur unguento Baſilico cum gum. elemi [illegible] & camph. cum plumaceolis calide ulceri impoſitis [illegible] ſtypt., & de ladano. In progreſſu ulcere ad [illegible] deunte abſorbentia addi poſſunt, & in ulcere [illegible] Si ulcus gangrænoſum a frigore oritur tunc magis [illegible] nimis calidius applicanda. Ulcere mundato [illegible] ſamus Peruvianus & de Copaiva.

§. 23. Si dolores pertinaces adſunt [illegible] camph. adjiciatur nec non opium.

§. 24. Ulcus male ſuccedens in fiſtulas [illegible] ſtula *ulcus quod* [illegible] *fiſtuloſum eſt*, [illegible] *penetrans*, *&* [illegible]

§. 25. *Subjectum ut ulcerum*, [illegible] corporis [illegible] molliores tam carnoſæ, quam glandoſæ.

§. 26. Fiſtulæ late patent, & differunt [illegible] *ſimplicem* [illegible]

§. 27. Fiſtula [illegible]

aut multiplicis ſinus. Sinus autem breves ſunt, aut altius penetrant.

§. 28. Inter fiſtulas ratione ſubjecti magna intercedit differentia: quædam enim nobiles partes, aliæ vero ignobiles occupant, aliæ intra muſculos deſinunt ad nervos, ligamenta, & venas excurrunt ſuumque nomen inde ſortiuntur, & carnoſæ, nervoſæ, ligamentoſæ aut venoſæ dicuntur.

§. 29. Fiſtulæ ratione cauſarum ſunt variæ cum illarum quædam a cauſis internis, aut externis oriantur, aliæ benignæ ſint, malignæ, virulentæ, ſcorbuticæ &c.

§. 30. Symptomatum reſpectu fiſtulæ dolorificæ ſunt, aut aliis ſymptomatibus comitatæ, vel etiam ſine his exiſtunt: & denique ratione materiæ effluentis curatu faciles ſunt, aut difficiles, vel etiam omnino curari nequeunt.

§. 31. Eadem, quæ ulcerum eſt fiſtularum cauſa: cauſæ remotæ autem poſſunt eſſe variæ, ad quattuor capita tamen revocandæ: oriuntur ſiquidem fiſtulæ a vulneribus aut puncturis, a tumoribus aut abſceſſibus, ab ulceribus inveteratis nec non a carie & corruptione oſſium.

§. 32. Quod *Diagnoſin* fiſtularum attinet differunt illæ ab ulceribus profunditate, anguſtia & diuturnitate. Fiſtulæ enim profundum, & fiſtuloſum habent foramen extrinſecus anguſtius latius interiorem cum calloſis & duris labiis. Sitne fiſtula ſimplex an in plures ſinus diducta ex majore vel minore puris copia colligi poteſt. Rectam aut altius penetrantem, flexuoſam aut rectam ſtylus probe immiſſus, aut ejus loco candela cerea ſubſtituta. Si enim fiſtula in carne hæret, ſtylo molle occurrit, pus exit album æquale, & copioſum. Fiſtula ad nervum pertingens in profunditatis exploratione dolorifica eſt, pus craſſum oleo haud diſſimile exſpuit, motumque partis lædit; vaſa ſanguinea afficiens ex ſanguine deprehenditur cum pure emiſſo, ex venis quidem craſſiore ſed ex arteriis pellucido magis & cum ſaltu & quadam titillatione. Fiſtula ad os excurrens dignoſcitur ſi durum aliquid & renitens æquale ſtylo oc-

occurrit, in [illegible] conjuncta inæquale, & pus [illegible]

§. [illegible] *Signa* fiſtularum *prognoſtica* [illegible] curatu difficile, aut plane incurabile. Recentes [illegible] adeo profunde ſitæ in corpore juvenili [illegible] & [illegible] mollibus & mucoſis faciliorem [illegible] rem autem inveteratæ profundæ & [illegible] ad [illegible] ſtulæ non bene curatæ facile redeunt.

§. 14. [illegible] de fiſtularum [illegible] [illegible] ut pauca [illegible] de [illegible] [illegible] neantur ut nempe I. *cauſæ externæ removeantur,* II. [illegible] *acrimonia, & alia vitia tollantur* III. [illegible] *& [illegible]*.

§. 15. [illegible]

[illegible]

§. 37. In omnibus fiſtulis ſinus denudandus venit, & ductus totus ſyringotomo ab orificio uſque ad extremum fundum incidendus.

§. 38. Fiſtula aperta ulceri ſpecilla imponantur & plumaccola, quæ labia ſolutæ unitatis diſtendunt & coalitionem impediunt, & calloſitas deinde tollenda venit medicamentis, ferro aut igne.

§. 39. Callo oblato ulcus mundetur decoctis vulnerariis, digeſtivis, & ſarcoticis cicatrix obducatur.

§. 40. Antequam ad ferrum & ignem accedamus alia prius tentanda ſunt remedia callum abſumentia.

§. 41. Ignis ubi adhibendus applicetur prius terebinthina cum plumaceolo, & deinde ferrum candens quantum æger ferre poteſt.

§. 42. Sectio ubi ob venarum, & nervorum ramos majores tuto inſtitui nequit, aliis etiam medicamentis fruſtra adhibitis ad ▽F catur, cum ☿ dulc. conjungendam.

§. 43. Ubi plures, & anfractuoſi ſinus ſunt, ibi convenit ſequens v. g.

℞. *Ungt. Ægypt.* ℥ß.
Aloes. ʒß.
☿ *dulc.* ʒj.

coquatur ad legitimam conſiſtentiam pro turundis formandis.

§. 44. Si oſſis caries conjuncta ſit prius illa curanda remediis convenientibus.

§. 45. Quod ulcus eſt in carne, illud caries in oſſe dicitur, & deſcribitur quod ſit *corroſio oſſium a ſuccis acribus, & corroſivis proveniens.*

§. 46. *Subjectum* hujus affectus partes corporis duriores ſeu oſſa conſtituunt hinc inde in corpore occurrentia.

§. 47. *Cauſa* cariei *proxima formalis* eſt fibrarum oſſearum & tendinoſarum corroſio: *cauſa proxima materialis* autem in humoribus acribus & corroſivis ad oſſa delatis, & ſubſiſtentibus conſiſtit.

§. 48. *Cauſæ remotæ* hujus affectus internæ aut externæ ſunt. Ad illas humores acres & rodentes pertinent, nec non tumores inde orti, lues ♀ea, &c. ad has autem vulnus pertinet, fractura atque fiſſura oſſium &c.

§. 49. *Diagnoſis* cariei ex ſequentibus habetur ſignis. 1. cognoſcitur ex autopſia, 2. ex materia promanante quæ tenuis eſt, oleaginoſa, flava & gravaolens. 3. Si juxta *Hyppocratem* exulceratio vetuſtior. 4. Si ejus coaleſcentia difficilior eaque facta iterum rumpitur. 5. Si caro circumſtans ſpongioſa flavida, pallida & livida obſervatur. 6. Si ſupra turundas aut emplaſtra macula nigricans apparet & 7. ſpecillo immiſſo aſperitas deprehenditur.

§. 50. Quoad cariei *prognoſin* illa difficillime curatur, & ſi ulcera illam produxerint tunc res eſt periculoſa. Difficilius curatur circa juncturas & capita oſſium. Caries quæ luem ♀eam ſequitur difficillime curatur ægrotos ad mortem uſque comitans.

§. 51. Viſis illis quæ ad theoriam hujus affectus pertinere videbantur, nunc reſtat ut paucis etiam *curam* perluſtremus: quæ ut rite inſtituatur ſequentes obſerventur indicationes I. *removeantur cauſæ externæ* II *humorum circulantium motus & intemperies corrigatur* III. *oſſa corrupta ſeparentur, & exulceratio curetur.*

§. 52. Ut *primæ indicationi* ſatisfiat ante omnia in id incumbendum erit, ut diæta rite inſtituatur. Eligatur proinde *aer* temperatus & vitetur frigidus omni modo. *Victus* ſit tenuis & boni ſucci, potus ſit calidus, & infuſ. Theæ Veronicæ &c. convenit nec non cereviſia pura, vinumque bonæ notæ. *Motus* porro ſit moderatus, & *quies* cordi habeatur. In *ſomno* & *vigiliis* aurea ſervetur mediocritas, alvus veſica & pori ſuo rite fungantur munere. *Animi pathemata* abſint graviora, ejusque tranquillitas omni cura & diligentia ſervetur.

§. 53. *Secundam indicationem* obtinemus abſorbentia, diaphoretica, & diuretica ſæpe hactenus laudata cum judicio adhibendo.

§. 54. *Tertiam indicationem* topica implent *ignis*, *ferrum*, & alia

& alia remedia v. g. °o *Guajac.*, *cochl.*, ♌⊖✱ *nec non Myrrh. camph.* & alia.

§. 55. Cura cariei variat pro diverſitate cauſarum illam producentium.

§. 56. Si ad oſſa pervenire non poſſumus per inciſionem via paretur, os carioſum uratur, vel aliis remediis caries auferatur.

§. 57. Si patiens ferrum aut △em abhorret corroſiva adhibeantur, eſchera abſumatur uſque dum os nudatum conſpicitur, deinde oſſi nudato ſequens imponatur remedium.

℞. ♀ *Myrrh.*
Aloes aa. ʒj.
Elix. vit. Matthiol. ʒjß.
Mell. roſ. ℥j.
camph. ʒß.

§. 58. Ubi os cranii ab aere corruptum eſt Elixir vitæ calide imponatur plumaceola illa imbuta ſæpius de die.

§. 59. Oſſium corruptionem in vulneribus, & ulceribus ♀ tr. flor. tuetur, & præſervat. Conducit etiam Tr. Euphorbii cum ☿.

§. 60. Si lues ♀ea vel Scorbutus cariem comitatur his morbis curatis, caries facile cedit.

§. 61. Agmen inter morbos externos *ambuſtio* claudit, quæ nihil aliud eſt niſi *ſoluta unitas in partibus ſolidis a materia comburente excitata cuticulam, cutim, muſculos, venas, arterias, nervos, ac tendines lædens.*

§. 62. *Subjectum* ambuſtionis ſunt partes corporis ſolidæ molliores cuticula, cutis, nec non partes ſubjectæ, muſculi, venæ, arteriæ nervi ac tendines: unde etiam *tres ambuſtionis gradus* commode poſſunt conſtitui: quorum primus eſt ſi *cuticula tantum aduritur*, in ſecundo *cutis in veſicam tollitur*, & in tertio *caro, & vaſa ſubjecta* afficiuntur.

§. 63. *Cauſa* ambuſtionis *remota* ſunt quævis ardentia: quorum quædam gravius, alia vero levius ſuum exſerunt effectum. Ve-

hementer comburunt ♄, ♃, ♂ ♀ tormentarius △ fulminaris: mitius autem °o vernix, pix cera, & adhuc lenius ſtramen, linum & ▽.

§. 64. *Cauſa* ambuſtionis *proxima* eſt ruptio fibrillarum a motu particularum △earum celerrimo producta, tubulorumque inde facta obſtructio.

§. 65. *Diagnoſis* ambuſtionis non eſt difficilis, cuticulam ſaltim combuſtam ardor & dolor in parte affecta teſtantur, cuticula abſcedit, & veſiculæ excitantur, in quibus ▽ limpida continetur. Si cutis aduritur veſica quidem ſtatim tollitur, ſed nulla cruſta relinquitur. Carne ſubjecta aduſta cutis nigra evadit, ſenſum amittit, & cruſta ſeu eſchara depoſita ulcus ſatis profundum remanet.

§. 66. Quod *prognoſin* attinet notandum erit ambuſtionem profundam turpes cicatrices relinquere, & ad vaſa majora penetrantem Gangrænam producere. Ad inteſtina penetrans ambuſtio incurabilis eſt, & in inguine valde periculoſa. Pars piloſa glabra manet, nec uſlus in illa regeneratur pilus.

§. 67. *Cura* ambuſtionis ſequentibus abſolvitur indicationibus, ut I. *removeantur cauſa externa* II. *empyreuma conceptum evocetur &* III. *partes lacerata conſolidentur.*

§. 68. *Prima indicatio* diætam exigit convenientem. Ut illa rite inſtituatur *aer* eligendus erit purus, & temperatus, frigorisque prohibenda admiſſio. *Alimenta* in uſum veniant ſuccum laudabilem præbentia, potusque vitetur fæculentus, partibusque heterogeneis inquinatus. *Quies* porro concedatur corpori, & *ſomnus*, omniaque exulent *animi pathemata* graviora, modumque excedentia.

§. 69. *Secundam indicationem* obtinemus △i partem læſam admovendo, aquam calidam, atramentum, cæpas cum ⊖e in mortario contuſas, aut fæces adhibendo.

§. 70. Ut *tertia indicatio* obtineatur puſtulæ elevatæ tertio die aperiantur & unguentum conveniens aut ceratum ſequens adhibeatur v. g.

℞. Ce-

℞. *Ceruſſ.*
pulp. rad. conſol. maj. aa. ℔ j.
lytharg.
lap. calam.
min.
🜖 *oliv.*
cer. aa. ℥ vj.

oleo & ceræ liquefactæ addantur pulveres, & ſemirefrigeratis pulpa adjiciatur ex radicibus in orbiculos ſciſſis, in ▽ com. coctis & per linteum trajectis parata. Eſchara ſi adfuerit, ſeparatio ejus procuretur, aut ſi hoc non ſuccedit inciſio ad partem ſanam uſque inſtituatur, & ulcus illa ſeparata more ſolito tractetur.

§. 71. Ubi cuticula tantum affecta eſt 🜖 ♀ per deliquium convenit, poros cuticulæ & cutis aperiens, affectumque tollens.

§. 72. Cæpæ cum melle contuſæ, & partibus ambuſtis in principio impoſitæ uſum habent egregium.

§. 73. Gangræna ſi adeſt, aut conjungitur remediis tollitur convenientibus.

§. 74. In palpebris, labiis, & digitis manus aut pedis affectis linteum nudum, aut lamina plumbea inter partem unam aut alteram ponantur.

§. 75. Tenera pars ubi læſa eſt abſtinendum a cæpis, ⊖e, & acribus.

OBSERVATIONUM ET CURATIONUM CHIRURGICARUM DECADES QUINQUE.

INDEX OBSERVATIONUM DECAS PRIMA.

I. De fractura cruris cum vulnere.
II. De vulnere capitis compoſito.

III. De luxatione tali cum vulnere.
IV. De capitis contuſione.
V. De Eryſipelate brachium dextrum occupante.
VI. De Phlegmone mammam ſiniſtram occupante.
VII. De abſceſſu mammillæ ſiniſtræ.
IIX. De colli diſtorſione.
IX. De fractura tibiæ in utroque latere.
X. De fracturæ tibiæ perperam ſanatæ reſtitutione.

DECAS SECUNDA.

I. De Gangræna & Sphacelo ex frigore.
II. De ambuſtione per pulverem pyrium.
III. De nervo vulnerato.
IV. De fractura humeri ſimplici.
V. De vulnere capitis per accidens lethali.
VI. De vulnere capitis ſimplici.
VII. De furunculo.
IIX. De tumore pedum œdematoſo & ſcabie.
IX. De paronychia.
X. De contuſione brachii.

DECAS TERTIA.

I. De aſpera arteria vulnerata.
II. De gulæ vulnere.
III. De vulnere thoracem penetrante.
IV. De nervo & tendine vulnerato.
V. De artuum contractura.
VI. De humeri luxatione.

VII. De

VII. De contuſione cranii compoſita.
IIX. De tophis ex lue Venerea.
IX. De ulcere calcaneum occupante.
X. De carie tibiæ.

DECAS QUARTA.

I. De thoracis vulnere per ſe lethali.
II. De Odontalgia.
III. De vulnere abdomen penetrante.
IV. De fungo cerebri.
V. De Parotide.
VI. De oculo vulnerato.
VII. De ſarcomate naſi.
IIX. De tonſillarum tumore.
IX. De Bronchocele.
X. De Eryſipelate cruris.

DECAS QUINTA.

I. De vulnere abdominis lethali.
II. De teſtium inflammatione.
III. De Bubone Venereo.
IV. De capitis vulnere per ſe lethali.
V. De ulcere cum carie maxillæ.
VI. De Steomate femoris ſiniſtri.
VII. De Phymoſi & paraphymoſi.
IIX. De Parulide.
IX. De vulnere veſicæ.
X. De Herpete miliari.

PRO-

Digitized by Google

PROOEMIUM.

IN morbis externis explicandis hactenus occupati fuimus, opusque cum Deo ſuſceptum ſub illius auſpiciis etiam ad finem perduximus. Sed ne nobis occurratur a quibusdam dicentibus theoriam noſtram eſſe inanem, & cum praxi non convenire obſervationum chirurgicarum decades quinque adjicimus, illisque praxeos clinicæ chirurgicæ exemplaris nomen imponimus. Et cum varietas delectet certum in illis proponendis ordinem non ſervabimus; Proferemus autem natas utplurimum ex propria praxi: quasdam ab aliis auctoribus mutabimus, & ad mentem noſtram accommodabimus: quod nemo veſtrum in malam partem interpretabitur. Faxit autem D. T. O. M. ut hæc omnia vergant in nominis ſui gloriam & auditorum emolumenrum.

OBSERVATIONUM CHIRURGICARUM
DECAS PRIMA.

OBSERVATIO PRIMA.

De

Fractura cruris cum vulnere.

PUella quædam XVI. annorum cum ſodalibus ludens, & de ſcala in terram deſiliens cum impetu in terram ex improviſo decidit pede ſiniſtro ſtrepitum edente: cum ſurgere non poſſet reliquæ occurrunt illam levaturæ. Hoc facto lypothimiis corripitur, nec pede ſiniſtro poteſt incedere. Mater accerſita pedem inſpicit ſanguinem fundentem, osque diffractum per tibiale exertum. Domum itaque ſemianimis deportatur, in lectum reponitur, medicusque & chirurgus advocantur. Pede ſiniſtro tibiali denudato una cum chirurgo medicus læſionem exacte explorat, nullisque fragmentis obſervatis animum ad auxilium ferendum appellit. Hunc in finem pili abraduntur, omnibusque ad deligationem paratis viri duo ex vicinia advocati pedem circa genu & tertius circa malleolum

Digitized by Google

lum comprehendunt, pedemque ad ductum lineæ rectæ ſtrenue extendunt. Chirurgus partem tibiæ ſuperiorem leviter ſaltim prominentem per muſculi hiatum in ſedem priſtinam reſtituit, & cum inferiore coaptat. Pes in novo hoc ſitu firmiter detentus ♎ matricali inungitur, & emplaſtrum catagmaticum foramine ad vulnus tractandum in illo relicto imponitur: quod etiam cum ſpleniis, & faſciis fit mixturâ calida ex vino & aceto facta imbutis. Tota deligatio firmatur ferulis: quarum una e plumbo facta foramen ſatis magnum oſtendit ad vulnus inſpiciendum. Sanguine blande ex vulnere expreſſo, ac abſterſo, ipſiusque ulteriore effluxu crepitu lupi impedito unguentum digeſtivum cum linteis carptis applicatur, emplaſtrumque ſtypticum Crollii imponitur: quo facto pedis partes ad inflammationem, & tumorem avertendum linteis ſequenti decocto imbutis foventur.

℞. *Hb. abſinth.*
ſcord.
artemiſ.
alchimill.
orig. ⊙
fl. chamom. aa. m. j.

Inciſ. & contuſ. coqu. in ſ. q. ▽♆, & ſub finem addatur bolus vulgaris, ac pes in capſula lignea pulvinaribus molliuſculis ſubſtratis blande collocatur.

Interne medicus ſequentia præſcribit medicamenta

℞. *Tr. Bez. Mich.* ℨj ß.
M. S.
EE. traumat. aa. ℨj.
anod. ℈j.
M. d. ad vitrum.

S.

Reſolvirende Wund-Eſſenz darvon alle Morgen 30. Tropffen in warm Bier zu nehmen. Nec non ſequentem pulverem

℞. *lap.* ♋ *pp.*
♁ *diaph.* aa. ʒß.
☿ *nat. rit. pp.* ℈j.
Theriac. cœleſt. gr. iij.
M. f. pulv. div. in 4. partes æquales.

S.

Stärck und Ruhe-Pulver darvon alle Abend umb 9. Uhr eins in warmer Brühe zu nehmen.

Die ſecundo, & tertio ægrota bene ſe habuit, nocte ſomno indulgens, cum appetitu vigente & doloribus tolerabilibus. Die ſecunda ligatura una, tertia autem duabus vicibus ſolvitur ad vulnus inſpiciendum, & quarta ſequentes ſpecies traumaticæ præſcribuntur

℞. *Rad. chin.*
ſcrophul.
diptamn. aa ℥ij.
Hb. Agrimon.
Veron.
ſanicul. aa. m. j.
fl. Hyper.
roſ. rubr. aa. p. j.
lign. fraxin.
cort. citr. aa ℥ij.
cinnamom. acut. ʒj.
paſſul. min. ℥ß.
Inciſ. & contuſ. d. ad chartam.

S.

Wund Species wie Theé zu gebrauchen.

Diebus IV. ſequentibus ſatis commode degit & quæritur ſaltim de doloribus, & puncturis per intervalla ad calcaneum plantamque pedis excurrentibus. Ad hanc moleſtiam tollendam ligatura hactenus firmior relaxatur, partesque cum 🜄 camphor. foventur.

ventur. Diebus ſequentibus appetitus ob motum corporis denegatum facillat, & ſequentibus reſtauratur remediis v. g.

℞. *EE. cinnamom.*
cort. citr.
Maſtich. compoſ. aa. ℥jß.
Elix. propr. ℥j.
S.

Magen-Eſſenz, darvon Morgens und Mittags 30. Tropffen in warmer Brühe zu nehmen.

Tribus ſeptimanis hoc modo peractis pedem diffractum proprio niſu levare nititur ægrota, vulnus rite ſe habet & carne incipit repleri, hinc hactenus laudata continuantur, cavitas vulneris carne penitus repletur, & ad firmitatem pedis cognoſcendam in hypocauſto incedit, hincque ferulis ablatis mane, & veſperi ad fibras nerveas & carneas roborandas pes ſequenti fovetur decocto

℞. *Hb. ſalv.*
roriſmar.
puleg.
chamædr.
pol. mont. aa. m. j.
fl. ſpic.
lavend. aa. p. j.

Inciſ. coqu. in ſ. q. vini & pes calide hoc decocto foveatur. Hoc facto medicus & chirurgus in ſexto hebdomate ægrotam deſerunt, quæ tam bene incedere diſcit, ac ſi pes antea non fuiſſet diffractus.

OBSERVATIO SECUNDA.

De

Vulnere capitis compoſito.

STudioſus quidam XXIV. annorum vinum cum commilitonibus ad mediam uſque noctem bibit, & inde cum clamore, & gaudio domum rediens in alios incidit inebriatos cum quibus a ver-

bis ad verbera venit; ſed infelici cum ſucceſſu cum in latere dextro vulnus ejus capiti gladio cæſim infligitur ut in plateam corruat, & ſemianimis in lectum feratur. Chirurgus acceſſitus non ſolum cranium ſciſſum ſed particulam etiam ab illo ſublatam membranasque cerebrum involventes laceratas deprehendit: qua re perterritus ſolus curam ſuſcipere detrectat & medicum ſimul in auxilium jubet vocare. Hic accedens hæmorrhagiam videt inſignem, ægrumque ebrium deprehendit vomitu, & vertigine laborantem.

RESOLUTIO.

§. 1. Hic adeſſe *vulnus capitis compoſitum* cuivis in oculos incurrit. Compoſitum autem illud dicitur cum illi fractura conjungatur, & partis ſolidæ particula ablata ſit. Præſentiam hujus affectus declarant, *antecedentia* ebrietas hancque inſequens altercatio, conflictus &c. 2. *eſſentialiter inhærentia* continuitas cuticulæ, pericranii, cranii, & membranarum cerebrum involventium ſublata. Et 3. *conſequentia* hæmorrhagia, vomitus & vertigo: quæ omnia in vulnere capitis compoſito familiariter accidere ſolent.

§. 2. *Subjectum* hujus morbi ſunt partes capitis continentes & contentæ. Ad illas cuticula pertinet, pericranium, perioſtium, & cranium ipſum: ad has autem membranæ referuntur cerebrum obvolventes.

§. 3. *Cauſa proxima* hujus mali eſt continuitas harum partium ſoluta: *remotam* autem ictus conſtituit gladio cæſim illatus.

§. 4. *Prognoſis* triſtis eſt inſtituenda cum capitis, & cerebri percuſſiones diſparis plane eventus deprehendantur; ſed cum vulnus cæſim ſit inflictum, & ſatis amplum ſpes ſalutis adhuc eſt facienda.

§. 5. In *cura* hujus vulneris ſequentes indicationes probe erunt attendendæ ut I. *cauſa externa removeantur.* II. *ſoluta continuitas tollatur &* III. *ſymptomatum ſupervenientium ratio habeatur.*

§. 6. *Primam indicationem* diæta legitima implet: qua neglecta reliqua remedia fruſtra adhibentur. Ad hoc impetrandum

aer

Digitized by Google

aer eligatur purus, & temperatus, ad calorem magis inclinans. Hinc in vulneris relegatione vas carbonibus ignitis impletum adhibeatur ad aeris frigus infringendum, illudque ſimul arceatur linteaminibus calefactis. Victus porro adhibeatur tenuis, & bonum ſuccum præbens, potusque ſit purus, & probe defæcatus. Somnus quovis modo conveniente promoveatur: & in quiete reſtituenda omnis opera ponatur. Animi affectus ſint moderati, arceatur ira, & Bachus. Excreta & retenta mediocritatem non excedant; & cum æger ebrius ſit, & ira adhuc candeat ſanguinis fluxus non ſtatim tollatur, ſed V. S. ſimul inſtituatur moderata, & clyſma ex emollientibus & leniter ſtimulantibus paratum adhibeatur.

§. 8. Ad *ſecundam indicationem* obtinendam locus affectus ante omnia deradatur ne crines vulneri illabentes conſolidationem impediant: quo facto in conditionem vulneris inquiratur per ſpecillum obtuſum, aut candelam ceream, & ſi non apertum ſatis videretur aperiendum eſſet ut per ampliatum vulnus ad interiora ejus introſpici poſſit. Porro fragmentis ſi adſunt extractis ſyrupus vel mel roſarum vulneri inſtilletur vel balſamus peruvianus ſolus, aut cum Myrrha, Aloe & camphora mixtus, vel etiam Eſſentia ſuccini. Tandem vulneri pulvis Myrrhæ & Aloes inſpergatur, Empl. de betonica inponatur cum cataplaſmate ſequente. v. g.

℞. *Hb. beton.*
ſcord.
rut.
abſinth. aa. m. j.
fl. chamom.
ſpic.
lavend. aa. p. j.
far. ſem. lin.
fabar. aa. ℥ j.

Incif. contuſ. coqu. in ſ. q. vini & applicentur calide; tandemque his omnibus ſudarium concinne applicatum ſuperimponatur. Hæc ſingulis diebus ita repetantur donec nulla fragmenta aut alia

 ſympto-

Digitized by Google

ſymptomata amplius deprehendantur: quibus obſervatis lintea carpta balſamo copaivæ imbuta, & labiis ſequens imponatur digeſtivum

℞. *Terebinth. com.*
mell. roſat. aa. ℥ß.
Myrrh.
Aloes aa. ʒß.
M. f. l. a. unguent.

carne ubi vulnus fere repletum eſt cicatrix linteis carptis inducatur.

§. 8. *Tertia indicatio* ſymptomatum rationem habendam eſſe innuit: quorum potiſſima ſunt ſanguinis ſtagnatio, vertigo, & vomitus. Ad ſanguinem ſtagnantem reſolvendum cephalica adhibeantur, & nervina tam vollatilia, quam magis fixa. v. g.

℞. ♌ *Apopl.* ℥ß.
⊖✱ ʒij.
☍ ♌ *lavend.* ℈ß.
S.

Sonderlicher Haupt-Spiritus des Tags 3. mahl jedesmahl 20. biſs 25. Tropffen in warm Bier zu nehmen.

Ex fixioribus ſequentem commendamus pulverem.

℞. ♀ *epilept. March.* ʒj.
ſpecif. ceph.
⊕ *depur.* aa. ʒß.
camph. ℈ß.
M. f. pulv. div. in VI. part. æqual.
S.

Haupt-Pulver darvon alle Mittag eins in warmer Brühe zu nehmen.

Ad vomitum tollendum ſyrupus granatorum acidus adhibeatur: & vertigini ſacculi ex emollientibus cephalicis & nervinis parati imponantur.

℞. *Rad. lil. abl.*
pæon. aa. ℥j.
Hb. beton.

Ve-

Digitized by Google

Veron.
Agrimon. aa. m. j.
fl. *ſamb.*
chamom.
lavend. aa. p. j.
Inciſ. & contuſ. f. cucuph. no. i j.
S.

Häubgen, in warmen Wein zu duncken, und eines umb das andere warm überzulegen.

OBSERVATIO TERTIA.

De

Luxatione tali cum vulnere.

ANcilla quædam XXII. annorum corbem in capite portans per ſcalam aſcenſura impetuoſius in terram decidit ut os tibiæ in talo ſiniſtri cruris ad IV. digitos transverſos per carnem, & cutim laceratam prominerét cum dolore intenſiſſimo. Semianimis ergo in lectum deportatur, medicusque & chirurgus advocantur qui accedentes tibiam e ſede ſua remotam 🜄 camphorato tepido abluunt, & facta ſufficiente extenſione in locum ſuum repellunt. Porro ſanguinem blande e vulnere exprimunt, abſtergunt, illiusque ulteriorem effluxum crepitu lupi impediunt. Hoc facto ſequens digeſtivum linteis carptis applicant

℞ *Terebinth. Venet.* ℥ i j.
vitell. ov. no. j.
Aloes
Myrrh. aa. ℨ j.
f. l. a. unguentum.

Emplaſtrum opodeldoch. denique ſuperimponitur, & ligatura ſolita adhibita pes in lectum reponitur.

Die ſequente vulnus inſpicitur pus fundere incipiens, ægra dolorem ſentit intenſiſſimum cum febre, deliriis, vigiliis & terrore in ſomno

Digitized by Google

ſomno ut talus inde diſtortus quotidie iterum eſſet reponendus. His ſymptomatibus ſequens opponitur potiuncula v. g.

℞. ▽ *fl. ſamb.*
til.
card. ben. aa. ℥iß.
ſucc. citr. rec. expreſſ. ℥j.
♁ *diaph.*
corall. pp.
lap. ♋. *pp.* aa. ʒj.
Theriac. cœleſt. gr. iij.
ſyr. papav. errat. ℥ß.
S.

Sonderl. Trænckleìn darvon alle 4. Stunden. etl. Lœffel voll zuvor wohl umbgerittelt zu nehmen.

Adverſus deliria & vigilias ſequens pulvis præſcribitur

℞. *lap.* ♋. *pp.*
⊕ *depur.* aa. ʒj.
camph.
☿ *nat. pp.* aa. ʒß.
M. f. pulv. div. in vi. part. æqual.
S.

Ruhe-Pulver darvon alle Abend eins in warmer Brühe zu nehmen.

Singulis diebus ſequentibus vulnus bis in die inſpicitur ob puris copiam & ſymptomata ſenſim remittentia, ſequuntur fragmenta oſſis a natura ſeparata, & pure evacuato carnis proventus balſamo peruviano promovetur, tandemque linteis carptis cicatrix inducitur.

OBSERVATIO QUARTA.

De

Capitis contuſione.

JUvenis quidam XVI. annorum ſemper per trochleam deſcenſurus deſilit, & decidit tandem impetuoſius in terram capite lapidem

dem quatiens ſubjectum. A domeſticis elevatus in lectum deportatur & medicus advocatur cognatus. Hic accedens, & caput undique tangens & contemplans ſanguinem in latere dextro deprehendit extravaſatum, & æger ſenſim ad ſe rediens quæritur de dolore lateris ejusdem inſigni. Medicus itaque judicans ſimplicem capitis adeſſe contuſionem chirurgum jubet advocare, pilos in parte affecta deradere & venam in brachio lateris dextri ſecare. Hoc facto chirurgum linteis complicatis ſequens Epithema calide jubet applicare parti affectæ v. g.

℞. ▽ ♆ ℥ij.
  ♌ *vin. camph.*
   matric. aa. ℥j.
  ⊖ ♄ ʒj.

& fotum ex ſequentibus nervinis & cephalicis paratum & in vino coctum ſuperimponere v. g.

℞. *Rad. lil. alb.*
   Ariſtol. rot. aa. ℥j.
  Hb. origan.
   beton.
   ſalv.
   major.
   roriſmar. aa. m. j.
  fl. ſamb.
   chamom.
   lavend. aa. p. j.
  ſem. cumin.
  Croc. aa. ℥ß.
 Conciſ. contuſ. d. ad chart.

S.

Haupt-Species in Wein zu kochen und warm überzuſchlagen.

Ipſe medicus ſequentem interne propinat potiunculam v. g.

℞. ▽ *fl. ſamb.*
   til.

ceraſ. nigr. aa. ℥ i ß.
lap. ♋ *pp.*
♄ *diaph* aa. ʒjß.
M. S. ʒ j.
ſucc. citr. rec. expreſſ.
ſyr. papav, errat. aa. ℥ß.

S.

Reſolvirendes Träncklein darvon alle 4. Stunden etl. Lœffel voll zuvor wohl umbgerittelt zu geben.

Die II. III. & IV. ſatis commode degit patiens, hisque remediis diligenter adhibitis tumor, calor & dolor in parte affecta ſenſim remittunt. Hinc ad reliquias tollendas ſequens Epithema & pulvis adhibetur: quo conſumto æger penitus fuit reſtitutus.

℞. *Balſ. peruv.* ʒ i j.
vitell. ov. no. j.
🜄 ℥ i j.
M. f. Epithema.

S.

Euſſerl. Umbſchlag des Tages etl. mahl mit gedoppelten Tüchlein warm überzuſchlagen.

nec non ſequens pulvis v. g.

℞. ♀ *antepilept. March.*
⦶ *depur.* aa. ʒ j.
camph.
☿ *nat. pp,* aa. ℈ß.
M. f. pulv. div. in v. part. æqu.

S.

Stillende Pulver darvon Morgens und Abends bey ſchlaffen gehen eins in warmer Brühe zu nehmen.

OBSERVATIO QUINTA.

De

Eryſipelate brachium dextrum occupante.

Vir

Digitized by Google

VIr quidam XXIV. annorum temperamenti ſanguineo-cholerici tempore autumnali per aliquot dies ligna colligens & veſperi domum rediens horrorem ſentit, & calorem totum corpus percurrentem, rubor ſequitur totum fere brachium dextrum occupans cum calore, & dolore acicularum inſtar pungente. Caput præterea dolet, & brachium ſenſim intumeſcit cum cordis quadam anxietate. Tumor digito preſſus cedit, colorque rubicundus in album mutatur priori ſtatim iterum ſuccedente: unde majora metuens mala medicum jubet advocare, qui ſequentia præſcribit medicamenta.

℞. ▽ *fl. ſamb.*
card. bened. aa. ℥j.
rob. ſamb. ʒij.
♒ *ejusdem* ʒj.
♁ *diaph.* ʒß.
M. d. ad vitrum.

S.

Schvvitz-Trænck lein auf zvveymal zuvor vvohl umbgerittelt zu nehmen.

Medicus poſtero die rediens pulſum deprehendit æqualem cum quadam cephalalgiæ & cardialgiæ remiſſione, & ſequentem præſcribit pulverem v. g.

℞. *lap.* ♋ *pp.*
♁ *diaph.*
⦶ *depur.* aa. ʒj.
♁ *nat. pp.*
camph. aa. ℈ß.
M. f. pulv. d. ad ſcat.

S.

Stillendes Pulver, darvon Morgens und Mittags eine gute Meſſerſpitze voll in vvarmer Brühe zu nehmen.

Ad tumorem diſcutiendum ſequens adhibetur Epithema v.g.

℞. ▽ ♆
fl. ſamb.
♌ *matrical.*
🜍 *campb.*
d. ad vitr.
S.

Zertheilender Umbſchlag mit doppelten Tüchlein warm über-zuſchlagen, und wann ſie trocken worden zu wiederholen.

Tertio & ivto die medicus rediens ſentit remittere tumorem & ruborem brachii, & remedia hactenus adhibita continuantur.

Quinto die ægrotum viſitans medicus tumorem videt penitus diſcuſſum, & cuticulam ſquamatim ſeparatam.

OBSERVATIO SEXTA.

De

Phlegmone mammam ſiniſtram occupante.

MAttrona quædam lactans infantem corpus ſolito magis exercet, illudque calefactum ſubito refrigerat. Circa veſperam horrorem ſentit, & calorem totum corpus percurrentem, ut lectum petere cogatur. Noctu ingentem dolorem & calorem percipit ſiniſtram mammam occupantem ut etiam infanti lac ex illa præbere nequeat. Mane de lecto ſurgens mammam duram videt, & rubram, doloremque & calorem in illa ſentit ingentem. Maritus de ſalute uxoris ſollicitus medicum jubet accerſiri, qui accedens ſequentia præſcribit remedia v.g.

℞. ▽ *fl. ſamb.*
ſcabioſ.
card. ben. aa. ℥ij.
lap. ♋ *pp.*
matr. perl. pp. aa. ʒiß.
M. S. ʒj.

ſucc.

Digitized by Google

ſucc. citr. rec. expreſs.
ſyr. acetoſ. citr. aa. ℥ ß.
d. ad fictile.

S.

Schvvitz-Trænckleín darvon alle 4. Stunden etl. lœffel voll zuvor vvohl umbgerittelt zu nehmen. Simulque jubet ut puerum lactare pergat: quod illa ob ſummos cruciatus facere detrectat.

Medicus poſtero die rediens tumorem duriorem deprehendit, & ægrota de cardialgia ſpirandique difficultate conqueritur. Hinc ad tumorem diſcutiendum ſequens parare jubet Epithema, illudque linteis calide imponere. v.g.

℞. ▽ *fl. ſamb.*
♎ *ejusd.*
🜄 *crocat.* aa. ℥ ij.
Myrrh. ʒ j.
camph. ʒ ß.
♎ ⊖ ✱ *ſuccin.* ℈ j.
⊖ ♄ ℈ ß.
M. d. ad vitr.

S.

Zertheilender Umbſchlag mit doppelten Tüchlein vvarm aufzulegen, und vvann ſolche drucken vvorden vviederum von friſchem anzufeuchten. Simulque ſacculum adhibere farina ſecalina calida repletum.

Interne ſequentem exhibet pulverem.

℞. *lap.* ♋ *pp.*
matr. perl. pp.
⦶ *depur.* aa. ʒ ß.
♉ *nat. pp.* ʒ ß.
camph. ℈ ß.
M. f. pulv. div. in VI. part. æqual.

S.

Zertheilende Pulver darvon Morgens und Abends eins in warmer Brühe zu nehmen.

Hæc omnia autem incaſſum adhibentur & malum in deterius ruit.

OBSERVATIO SEPTIMA.

De

Abſceſſu mamillæ ſiniſtræ.

QUamvis, ut in præcedente obſervatione diximus, omnia fuerint adhibita, quæ plurimum valere ſolent ad tumores diſſipandos: nihilominus tamen omnia incaſſum fuerunt adhibita; ſed malum factum eſt deterius; calor ſiquidem, & dolor augentur, qui etiam in pulſantem mutatur. Hinc durus tumor, rubens, ac dolorificus in ſuperiore mamillæ parte deprehenditur. Huic tumori imponitur Empl. Stypt. Paracelſi, unde tumor brevi ſuppuratus, & ſponte ruptus eſt, multumque puris laudabilis effluxit. Aperturæ ſequens imponitur remedium, ex ſequentibus conſtans ingredientibus v. g.

℞. *Axung. ovis*
Gum. elemi
Terebinth. Venet. aa. ℥ij.
°° Hyper. ℥j ß.
cer. ʒij.
ſantal. rubr. ʒj.

Omnia ad ignem liquefiant, percolentur, & in balſamum redigantur. Imponitur præterea Empl. modo dictum, ſimulque ſacculus calidus farina ſecalina impletus ad reliquam duritiem tollendam, atque ita hic tumor paucorum dierum intervallo ſanatus eſt.

OB-

Digitized by Google

OBSERVATIO OCTAVA.

De

Colli diſtorſione.

INfanti trium annorum collum in latus ſiniſtrum ita diſtorquetur ut caput ad ſcapulas fere emineat, nec retropelli poſſit. Medicus, & chirurgus advocati tendinem muſculi maſtoidis contractum deprehendunt, & ad hoc malum tollendum ſequens linimentum ſæpius calide adhibendum præſcribunt. v. g.

℞. *Ungt. dialth.* ℥ j.
 ☍ *infuſ. lil. alb.*
 Hyper. aa. ʒ ij.
 ℘ *lumbr.* ∀*ſtr.*
 pingu. caſtor. aa. ʒ j.
M. f. linimentum.
S.

Erweichende Salbe den ſchadhafften Orth œffters warm darmit zu beſtreichen und folgendes Pflaſter auffzulegen.

℞. *Empl. diachyl. ſimpl.* ℥ ij.
 ☿ *ſaliv. extinct.* ℥ ß.
 ☍ *Amygd.* d. q. ſ.
M. f. l. a. Empl.
S.

Pflaſter über den Schaden zu legen. Quotidie præterea caput infantis cum corpore aliquoties attollatur, & collare ex cotone confectum adhibeatur ad caput blanda vi ſenſim attollendum.

Interne ſimul ſequentia propinentur remedia v. g.

℞. *Tr. Bez. Mich.*
 M. S. aa. ʒ ß.
 liqu. CC. ſuccin. ℈ ß.
S.

Oeffenende Eſſenz alle Morgen 10. biſs 11. Tropffen darvon in warmer Brühe zu geben. Et ita æger tandem ſanatus eſt.

OB-

Digitized by Google

OBSERVATIO NONA.

De

Fractura tibiæ in utroque latere.

PUella quædam XII. annorum arborem conſcendit ceraſa ex illa decerptura, & inde decidit. Hinc propter dolorem motusque imbecillitatem ſemianimis domum reportatur. Balneator accerſitus cruris percipit inæqualitatem cum crepitu oſſis; unde pedes accuratius contemplans unam tibiæ extremitatem acutam in hanc, fibulæque in alteram partem pergentem deprehendit, idque in utroque latere. Pedes itaque extendi curat & oſſa fracta ſtatim reponit. Spiritum matricalem inungit & impoſito Emplaſtro catagmatico ſplenia, & ferulas circumjicit, & in capſula lignea pulvinaribus molliuſculis ſubſtratis blande collocat. Hanc operationem per intervalla renovat, & ita patiens intra VIII. ſeptimanas incedere moliens difficulter id præſtat cum pes ſiniſter admodum obliquus eſſet, & pollex pedis plus palmæ latitudine introrſum vergeret.

OBSERVATIO DECIMA.

De

Fractura tibiæ in pede ſiniſtro perperam ſanatæ reſtitutione.

PUella cujus in ſuperiore obſervatione mentionem fecimus admodum moleſte incedit: unde parentes medicum, & chirurgum ex oppido vicino accerſunt, qui oſſa iterum quidem conſolidata reperiunt, ſed cum deformi cruris diſtorſione, & ad ambulandum ineptitudine, & oſſa denuo frangenda eſſe judicant. Ut hoc melius ſuccedat cataplaſma per octiduum prius imponunt ex ſtercore columbino, & lacte caprino coctum. Hoc tempore elapſo chirurgus puellæ crus diſtortum ambabus apprehendit, & tanta vi contra genu comprimit, ut oſſa ſine ſonitu iterum diffrangantur, & poſtmodum rite extendi, & more ſolito repoſita debite curari poſſint.

OB-

OBSERVATIONUM CHIRURGICARUM DECAS SECUNDA.

OBSERVATIO PRIMA.

De Gangræna & Sphacelo ex frigore.

STudioſus ille, cujus in parte priore ubi de Melancholia mentionem fecimus, ut vi frigoris illuderet abjectis veſtimentis in ſylva nive & frigore obducta pronus incedit, manus & pedes adurit, & domum reductus medici curæ traditur manibus & pedibus Gangræna & Sphacelo correptis. Hic protinus ſequentia interne adhibet remedia

℞. ▽ *fl. ſamb.*
ſcabioſ.
card. ben. aa. ℥ij.
♁ *diaph.*
lap. ♋ *pp.* aa. ʒjß.
M. S.
♌ ⊕ *d.* aa. ʒj.
ſucc. citr. rec. expr.
ſyr. pap. errat. aa. ℥ß.
S.

Sonderl. Trænklein darvon alle 4. Stunden 2. Lœffel voll zuvor wohl umbgerittelt zu nehmen.

Porro ad frigus evocandum manus & pedes nive probe fricat, & deinde membra congelata ſequenti balneo jubet immittere v. g.

℞. *Rad. Angel.*
galang. aa. ℥ß.
rapar.
bryon. aa. ℥j.
Hb. rut.
ſcord.

Digitized by Google

roriſmar.
abſinth.
nicot. aa. m. ij.
ſem. cumin.
urtic.
eruc. aa. ℥j.
pip. long. ʒvj.
⊖ ✳
♀ aa. ℥jß.

Inciſ. contuſ. coqu. in part. I. vini & II. urinæ & bene coctis adde 🜄 opt. ℥vj. Hoc facto ſequens epithema & cataplaſma calide adhibet

℞. 🜄 *camph.*
Balſ. vit. Hoffm. aa. ℥jß.
°o juniper.
terebinth.
philoſ.
EE. aſſ fœt. aa. ʒj.
S.

Umbſchlag mit vvarmen Tüchlein vvarm auffzulegen, und folgendes Pflaſter vvarm drüber zu ſchlagen.

℞. *Hb. ſcord.*
abſinth.
philandr.
bismalv. aa. m. iij.
fl. chamom.
ſamb. aa. m. ij.
farin. fabar.
ſem. lin. aa. ℥ij.
pan. biscoct. q. ſ.

Inciſ. contuſ. coqu. in ſ. q. vini, & fiat l. a. cataplaſma. Hoc pacto manus, & pedes quidem reſtituuntur excepto ſecundo, tertio & quarto manus dextræ, nec non ſecundo & tertio manus ſiniſtræ

Digitized by Google

niſtræ digito, quorum articuli priores Sphacelo corrupti erant: ad quem tollendum penicillo butyro ♄ imbuto tanguntur, & pars corrupta a ſana abſcedit exceptis oſſibus quæ forcipe auferuntur. Ad ulcus remanens curandum ſequentia in uſum vocantur remedia tam interna quam externa. Ad illa ſequens pulvis pertinet

℞. ♄ *diaph.*
lap. ♋ *pp.* aa. ʒj ß.
⊕ *depur.* ʒj.
♁ *nat. pp.* ʒß.
camph. ℈ß.
div. in VIII. partes æquales.

S.

Sonderl. Pulver darvon Morgens und Abends eins in warmer Brühe zu nehmen.

Ad hæc autem ſequens unguentum & cataplaſma ſupra deſcriptum referri debent v. g.

℞. *Ungt. Baſilic.* ℥ß.
balſ. peruv. ʒij.
☍ *philoſ.* ʒj.
M. f. l. a. unguentum.

S.

Reinigende Salbe mit Beuſchgen warm überzuſchlagen.

Ulcere mundato balſ. peruv. cicatrix obducitur, & ita malum ægrum hactenus affligens tollitur.

OBSERVATIO SECUNDA.

De

Ambuſtione a pulvere pyrio.

MOlitor quidam pulveri pyrio conficiendo operam navans, & molam more ſolito ingrediens lapillum inſcius ſecum tranſportat, & pulveri nondum penitus parato immiſcet, illumque molæ penitus perficiendum committit. Hoc facto pulvis ex im-

Digitized by Google

proviſo ignem concipit, mola in auras avolat, & molitorem ſemi ambuſtum non procul inde in angulum projicit. Domeſtici illum in domum ſemianimem deportant, & in lectum reponunt. Medicum præterea, & chirurgum advocant ut ſanitatem amiſſam reſtituant. Hi accedentes faciem, manus, pedes, totumque fere corpus ambuſtum deprehendunt, illisque ut vivus diabolus apparet. Medicus itaque ad ulteriorem fibrarum criſpaturam impediendam ſequens præſcribit Epithema calide imponendum.

℞. ▽ ♆
🜄 camph.
♌ matrical. aa. ℥iij.
Balſ. vit. Hoffm. ℥ij.
EE. caſtor. ℥j.
d. ad vitr.

S.

Euſſerl. Umbſchlag mit Tüchern warm überzuſchlagen, und wann ſolche trocken worden von neuem anzufriſchen.

Poſtero die puſtulas in toto corpore cum rubore vident elevatas cutimque in facie & extremis penitus corrugatam.

Tertio die puſtulæ in corpore aperiuntur illisque ſequens ceratum a celeberrimo Muyſio commendatum imponitur. v. g.

℞. *Ceruſ.*
pulp. rad. conſol. maj. aa. ℔j.
lytharg.
lap. calamin.
Minii
🝆 oliv.
cera aa. ℥vj.

Oleum & cera liquefiant ad ignem adjiciantur pulveres, iisque ſemi refrigeratis pulpa permiſceatur ex radice prius purgata, in orbiculos ſciſſa, in ▽ com. cocta ad mollitiem, & per linteum rarum trajecta parata. Huic cerato pars æqualis unguenti aurei permiſcetur, illudque linteis ſubtilibus & mollibus applicatur.

Ad

Digitized by Google

Ad cutim in facie & extremis demulcendam, doloresque ſedandos ſequens adhibetur linimentum

℞. ℴ *lini* ℥ß.
N.M. deſt. ℈ß.
Ungt. Baſilic. ℥j.
Gumm. elemi
Galbani aa. ʒij.
camph. ʒß.
▽ *regin. Hungar.* ʒij.
croci ʒj.
M. f. l. a. unguentum.
S.

Salbe, das Geſicht, Hænde und Füſſe offt warm darmit zu ſalben.

Quarto, & quinto die cutis in puſtulas elevatur, iisque apertis & cerato ſuperius dicto adhibito æger parvo temporis ſpatio interjecto priſtinæ ſanitati reſtituitur.

OBSERVATIO TERTIA.

De

Vulnere capitis ſimplici.

PUer quidam XII. annorum ex paſcuo cum equis domum reverſurus in via ex illis decidit ſinciput lapide percutiens. A ſodalibus ad chirurgum delatus in vultum ab illo reclinatur, & magna ſatis portio cute denudata ſed citra fiſſuram, fracturam aut depreſſionem deprehenditur. Capillis deraſis vulnus linteis carptis ſiccis impletur, Emplaſtrumque Opodeldoch imponitur, & æger in lectum reclinatur. Poſtero die cranium detegitur & in illo accuratius perluſtrato præter hanc læſio amplius deprehenditur nulla. Unde oſſe ut antea linteo carpto tecto labiis vulneris ſequens imponitur unguentum cum emplaſtro modo dicto.

℞. *Tereb. comm.*
mell. roſar. aa. ℥ß.

Digitized by Google

Myrrh.
Aloes aa. ℥ß.
M. f. l. a. unguentum.
Et ſic æger his adhibitis remediis brevi priſtinæ ſanitati reſtitutus eſt.

OBSERVATIO QUARTA.

De
Nervo vulnerato.

FOemina quædam XXXII. annorum frondes in paſtum capræ abſcindens falce meſſoria ex improviſo digitum minorem lædit, illique circa medium articulum vulnus ſatis amplum, & profundum infligit ad os uſque pertingens, unde dolorem ſentit non adeo magnum. Die ſequente dolor in immenſum augetur cum rubore, ardore, & intumeſcentia totius manus. Chirurgum itaque adit & illi manum oſtendit, qui ejus curam ſolus ſuſcipere detrectat, ſed medicum ſimul in conſilium, & auxilium vocat. Hic nervum vulneratum ex ſymptomatibus judicat, oleumque terebinthinæ ſatis calide infundere jubet, Emplaſtrumque Opodeldoch, aut ſtypticum Paracelſi imponere, tandemque toti manui & digito linteum duplex ſequenti mixtura imbutum. v. g.

℞. ▽♆
🜍 *camphor.*
♌ *matric.* aa. ℥ß.
EE. caſtor. ʒj.
S.
Euſſerl. Spiritus mit warmen Tüchern aufzuſchlagen.

Atque hæc bis de die iterata ſunt donec tandem tumor ceſſit, & vulnus carne impletum & conſolidatum eſt, remanente tantum movendi impotentia in digito affecto.

Sæpe hactenus mentio facta eſt ſpiritus matricalis, cujus ſequens eſt deſcriptio.

℞. *Maſtich.*
Myrrh.

Oli-

Oliban.
Succin. aa. ℥ij.
🜄 *rectif.* ℔ ij.
f. l. a. deſtillatio.

OBSERVATIO QUINTA.

De
Fractura humeri ſimplici.

JUvenis quidam XXII. annorum tempore hyemali nocturno cum ſodalibus in platea nive & glacie obducta obambulans in brachium dextrum impetuoſius ruit cum ſonitu. Surgens dolorem quendam ſentit cum movendi impotentia: qua de re perterritus chirurgum adit, quem eodem tempore medicus viſitaverat, illorumque implorat auxilium. Accedentes brachium contemplantur, & in ſuperiore ejus parte quandam percipiunt inæqualitatem, cum movendi impotentia prætereaque nullam læſionem. Hoc facto ægrum in ſellam ſedere jubent, & chirurgus omnia conquirit ad reponendum, & deligandum neceſſaria requiſita: medicus autem ſequentia præſcribit remedia

℞. 🜁 *matric.*
🜄 *camph.* aa. ℥j.
EE. caſtor. ʒij.
S.

Euſſerlicher Spiritus nach Bevvuſt zu brauchen.

His ita conſtitutis chirurgus ſuos convocat miniſtros qui brachium extendant ut chirurgus illud commode poſſit reponere: quod rite factum eſſe medicus judicat ex forma comparatione facta cum brachio ſano, nec non ex ſuperficie, ac æqualitate reſtituta, & denique ex doloris majoris ceſſatione. Brachio rite reſtituto illud ſpiritu præſcripto inungunt, nec non ſplenia, & ferulas quas deinde imponunt ligatura conveniente adhibita. Medicus inſuper ſequentia adhibere jubet remedia

℞. *Tr.*

Digitized by Google

℞. *Tr. Bez.*
M. S. aa. ℈ij.
EE. traum. ℈ij.
[illegible]

Wund-Eſſenz darvon Morgens und [illegible] in [illegible] war-mer Brühe zu nehmen.

Tertio die æger de dolore [illegible] ad [illegible] unde ligatura ſolvitur brachiumque ad hoc [illegible] dum epithemate [illegible] die [illegible]. [illegible]

℞. [illegible] ʒiv.
oſteocoll. aa. ℈j.
[illegible] ℈j.
M. f. pulv. [illegible]

[illegible]

[illegible] zu [illegible].

[illegible] & [illegible] ſeptimana æger [illegible] [illegible].

OBSERVATIO SEXTA.

De

Vulnere [illegible].

Miles quidam gregarius XXVIII [illegible] [illegible] per [illegible] copioſius [illegible] [illegible] in [illegible] & [illegible] [illegible] in [illegible] & [illegible] [illegible]

Digitized by Google

[illegible], & auxilium vocare jubet. Hic accedens per vulnus in caput introſpicit, illudque oſſis ſincipitis ſupra aurem in fine [illegible] temporalis infiĉtum eſſe, & per meninges ad cerebrum [illegible] videt, ægrumque iratum, ebrium, hæmorrhagia, vomitu & vertigine laborantem. Pilos itaque abradere jubet, & venam in brachio dextro aperire; ipſe autem interea ſequentia præ[illegible] remedia.

I.

℞. *Balſ. peruv.*
mell. roſar. aa. ℥ß.
[illegible] ʒj.
camphoræ ʒß.

S.

[illegible] in die Wunde zu gieſſen.

II.

℞. ∴ *Terebinth.*
🜈 *rectificat.* aa ℥ß.

S.

[illegible] Spiritus mit campher auf die Wunde zu legen.

III.

℞. *Empl. de [illegible]*
diachyl. ſimpl. aa. ℥ij.
camph. ʒij.
∴ *laur.* ℥ß.
f. l. a. magdal.

S.

[illegible] auf den Schaden zu legen.

IV.

℞. *Rad. Dyrin.*
Irid. flor.
camph. aa. ʒj.
[illegible]

[illegible]

Species [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Circa veſperam medicus & chirurgus redeuntes omnia fere [illegible] & errorem ſuſpicantur in rebus n. n. commiſſum, [illegible] ab adſtantibus diſcunt referentibus illum ira fuiſſe cor- [illegible] quædam ab adverſario narraſſent, hunc etiam medi- [illegible] præſcribit remedium

℞. ♌ *Apopl.* ʒß.
Θ ✱ aa. ʒij.
°° ♉ *rut.*
lavend. aa. gtt. iij.
S.

Haupt-Spiritus davon des Tages 4. mahl jedesmahl 20. biß 25. [illegible] in Mayen-Blumen-Waſſer zu [illegible], auch zuweilen [illegible] auf ein Tüchlein zu gieſſen, und daran zu [illegible].

Ab hujus remedii uſu nullum ſentit levamen, ſed ſequentem [illegible] inſomnem.

Sexto die appetitus depravatus deprehenditur, & vigiliæ ſuc- [illegible] per totam noctem durantes: ad quas tollendas ſequentes [illegible] adhibentur.

℞. [illegible] *depur.* ʒj.
♀ *antiepilept. March.*
[illegible] *Mich.* aa. ʒß.
camph. gr. [illegible]
M. f. pulv. in v. part. æqu. div.
S.

Schlaf- und Ruhe-Pulver davon alle Abend eins in warmer [illegible] zu nehmen.

Sed fruſtra omnia adhibentur cum VII. & VIII. die deliria ſuc- [illegible], [illegible] convulſiones & decimo ipſa mors.

Die ſequenti cadaver a medico & chirurgo more ſolito [illegible] [illegible] omnia viſcera occurrunt integra, in capite aperto ce- [illegible] ad digiti [illegible] latitudinem diſſectum, [illegible] in parte [illegible], & in cranio [illegible] apparent.

Digitized by Google

2.

[illegible] Pflaster [illegible] über das [illegible] legen. nec non ſequens cataplaſma

℞. *Rad. lil. alb.*
[illegible]. aa. ℥j.
Hb. [illegible].
[illegible].
[illegible] aa. m. j.
fl. ſamb.
chamom. aa. p. ij.
farin. fabar.
[illegible] aa. ℥ij.
[illegible] coqu. in ſ. q. [illegible] ad f. [illegible] cataplaſma.

3.

[illegible] Pflaſter zwiſchen zwey Tüchern warm über das [illegible] legen.

[illegible] ſequentem propiOar potiunculam

℞. *[illegible].*
[illegible].
[illegible] aa. [illegible]
[illegible]
[illegible] aa. [illegible]
[illegible]
[illegible] ſylv.
[illegible] aa. [illegible]
[illegible] ad [illegible]

4.

[illegible] Trunck [illegible] davon alle 4. Stunden zwey Löffel voll [illegible] zu nehmen.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] digiti

 [illegible]

apprehenſus [illegible] occurrit, & materia intus [illegible] unde lanceola aperitur & pus effluit ſanguinolentum [illegible]

Ad vulnus mundificandum [illegible] plumaceolis cum Empl. Opodeldoch [illegible]

℞. [illegible]
[illegible] ℥. 10.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

S.

Umbſchlag mit [illegible]

Die [illegible] ſequenti [illegible] digeſtivum.

℞. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

M. f. l. a. unguentum.

S.

Salbe [illegible]

Et ita [illegible] ſanatus eſt.

OBSERVATIO OCTAVA.

De

Tumore [illegible]

PAſtor [illegible] LX. [illegible] [illegible]

℞. *Tr. Bez. ſin. acid.* ʒiij.
⊖ *vol.* °° *eſ. ſylv.*
∽ *junip.* aa. ʒj.

S.

Zertheilende Eſſenz darvon Morgens und Mittags umb 3. Uhr 35. Tropffen in warm Bier zu nehmen.

Externe pedibus illinire jubet ſequentem ſpiritum

℞. ▽ ♆
🜄 *camph.*
∽ *matrical.* aa. ℥j.
EE ſuccin. ʒij.

S.

Euſſerl. Spiritus die Beine Morgens und Abends vor dem Ofen warm damit zu beſtreichen.

Et deinde ſequens imponere Emplaſtrum

℞. *Cer. citr.*
Empl. diapalm. aa. ℥iv.
°° *lil. alb.* ℥v.
ungt. mart. ℥ij.
ſem. cumin. ſubtiliſſ. pulv. ℥iij.
⊖ ✱ *depur.* ʒij.
°° ♀
ſuccin. aa. q. ſ.
M. f. l. a. ceratum.

S

Cerat-Pflaſter auf Tücher zu ſtreichen und warm über die Füſſe auflegen.

Et ita horum remediorum uſu tumor ſublatus eſt ſcabie denuo exoriente: ad quam profligandam ſequentibus utitur remediis

℞. *Tr. Bez.*
♃ ♀ *ſat.* aa. ʒij.
EE. anod. ʒß.

S. Off-

5.

Oeffnende Eſſenz darvon Morgens und Mittags [illegible] alle mal 15. Tropffen in warm Bier zu nehmen.

Huic ſuccedit ſequens decoctum ex lignis [illegible]

℞ Lign. Guajac. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Incis. contuſ. & ad chart.

2.

Species darvon die Helffte [illegible] kochen [illegible]

Hanc [illegible] [illegible] [illegible]

℞ [illegible]
[illegible]
[illegible]
M. f. l. a. pil. [illegible]

[illegible]

Purgiertrank [illegible] Morgens auf einmahl [illegible] zu nehmen.

[illegible]

℞ Fol. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

tabac. aa. m. j.
♁ *crud.*
bacc. laur. aa. ℥ij.
⊕ *crud.* ʒiij.
Inciſ. contuſ. d. ad ſcat.
S.
Species zum Fluſs-Bad. Denique ſequens unguentum
℞. *Ungt. alb. camph.* ℥ij.
☿ *dulc. rit. pp.* ʒj.
fl. ♁*is* ʒij.
℅ ♀ *per deliqu.* aa ʒij.
M. f. l. a. unguentum.
S.
Salbe an den Füſſen in die Gelencke zu reiben.

Et ita a ſcabie & tumore pedum œdematoſo perfecte fuit liberatus.

OBSERVATIO NONA.

De

Paronychia.

ANcilla quædam XXIV. annorum tempore autumnali frigidiore rapas in agro extrahens, & inde domum rediens manus ad ignem calefacit ſed ſucceſſu infelici. Quam primum enim frigori ſe iterum committit dolorem in pollice dextræ manus circa radicem unguis levem ſentit, qui diebus ſequentibus ſenſim ingraveſcit, & tandem incruciatus incredibiles deſinit. Adeſt præterea rubor, & tumor pollicis ita augetur ut quater ſolitam craſſitiem ſuperet. Pulſatio præterea adeſt vehemens cum vigiliis, deliriis, appetitu proſtrato, & ſumma inquietudine: unde ad chirurgum ducitur, qui ſimul in hoc caſu medici implorat auxilium.

RESOLUTIO.

§. 1. Affectus hanc ancillam affligens dicitur *Paronychia*: quam, cum in ſuperioribus omiſerimus, hoc loco uberius expli-

(r) ca-

Digitized by Google

camus. Ejus præſentiam declarant 1. *eſſentialiter inhærentia*, dolor ſc. circa radicem unguis ab initio levis quidem, ſed ſucceſſu temporis magna capiens incrementa, & tandem in ſummos cruciatus deſinens. Porro etiam rubor huc pertinet, & tumor inſigniter auctus ut quater ſolitam craſſitiem exſuperet. Idem hoc faciunt 2. *Conſequentia* pulſatio ſc. vigiliæ, deliria, appetitus proſtratus cum ſumma inquietudine. Nec abludunt 3. *Antecedentia* genus fœmininum, ætas juvenilis, manuum ſubitanea calefactio poſt inſignem refrigerationem: quæ phænomena in paronychia laborantibus familiariter adeſſe quotidiana docet experientia.

§. 2. *Subjectum* hujus affectus digiti conſtituunt, in ſpecie autem in hac ancilla pollex illius tyrannidem cogitur experiri. Conſtat autem pollex ut reliqui digiti ex partibus externis, & internis. Ad illas cuticula pertinet, & cutis: ad has autem muſculi, venæ, arteriæ, nervi, tendines &c. oſſa cum perioſtio: quæ partes omnes ſuos hic patiuntur manes.

§. 3. *Cauſa* paronychiæ *proxima*, & *formalis* eſt ſanguinis his in partibus ſtagnatio, & corruptio: *cauſa materialis* autem ſanguis eſt in motu ſuo retrogrado impeditus, & ſubſiſtens.

§. 4 Non difficile erit ex his cauſis ita ſuppoſitis *rationem & connexionem ſymptomatum* ſupra recenſitorum explicare. *Dolor* enim, *rubor*, & *tumor* a ſanguine ſtagnante oritur, & has partes extendente: *deliria* autem, & *vigiliæ* a perioſtio affecto meninges in conſenſum trahente. Ad eundem modum etiam *pulſatio* nervos affectos indicat, qui ventriculum & alias partes nervoſas ſimul afficiunt: unde *appetitus proſtratus*, & *inquietudines* ſuam ducunt originem.

§. 5. Inter *cauſas occaſionales* ætas juvenilis, & genus fœmininum refertur: potiſſima autem aeris inæqualitas, ejusque contraria admiſſio fuit.

§. 6. *Signa* hujus affectus *prognoſtica* eventum, tempus, & modum eventus declarant. Notandum inde erit Paronychiam morbum eſſe acutum, gravem, & ſæpe lethalem; periculoſiorem autem

Digitized by Google

autem in extrema, quam ſecunda, aut tertia parte. Modus eventus ſalutaris eſt qui fit per diſcuſſionem cum membri levitate, caloris, doloris, ac pulſationis ceſſatione, nec non per ſuppurationem. Ad malum autem deſinit corruptione partis, & totali abſciſſione tubulorum, perioſtii &c. unde non tantum actio partis læditur, ſed etiam accedentibus febri, deliriis, & convulſionibus mors ſuccedit.

§. 7. Miſſa theoria ad *curam* hujus affectus accedimus ſequentibus indicationibus perficiendam: ut nempe I. *removeantur cauſæ externæ* II. *humorum circulantium* & III. *tumoris habeatur ratio.*

§. 8. Ut *prima indicatio* obtineatur diæta legitima erit præſcribenda: unde violentiam *aeris* inprimis frigidioris quovis modo arcendam eſſe jubemus. *Cibus* ſit euchymus, & boni ſucci: *potus* autem moderatus, & purus nullis partibus heterogeneis inquinatus. *Somnus* ſit largior, *vigiliæ* nimiæ arceantur, nec *motus & quies* mediocritatis limites excedant. Alvus ſervetur lubrica, *excretio* urinæ & ſudoris promoveatur, venus autem prohibeatur. *Animi affectus* moderati ſint, & ubi commotio nimia oritur ſtatim ignis ille exortus aqua continentiæ extinguatur.

§. 9. *Secundæ indicationi* diaphoretica fixiora, & lenia diuretica ſatisfaciunt. Ad illa teſtacea, & marina pertinent, ♁iata, ♁na & camphora: cujus generis ſunt *corall. rubr. mater perl. lap.* ♋, ♁ *diaph.* ♁ *nat.* & ♁: ad hæc autem ⦶*oſa*, ♀*ea, & ſuccinata.*

§. 10. *Tertiam indicationem* reſolventia volatilia, & media implent, nec non ignis, & ferrum.

OBSERVATIO DECIMA.

De
Brachii contuſione.

VIr quidam XLII. annorum litteratus & cogitabundus ex muſeo egrediens, & per cochlidium deſcenſurus ex improviſo decidit in brachium ſiniſtrum ſubjectum. Surgens conqueritur de

Digitized by Google

ineptitudine ad motum, & ſummo dolore brachium occupante. Poſtero die illud tumeſcit, & liveſcit: unde perterritus medicum, & chirurgum advocare jubet. Hi accedentes brachium undique luſtrant, tandemque nec fracturam nec luxationem deprehendunt, ſed ſummam tantum contuſionem factamque ſanguinis extravaſationem. Hinc medicus ſequentia adhibet remedia.

℞. *lap.* ♋ *pp.*
♁ *diaph.*
⦶ *depur.* aa. ʒj.
☿ *nat. pp.* ʒß.
camph. ℈ß.
M. f. pulv. div. in VI. partes æquales.

S.

Zertheilende Pulver darvon Morgens und Abends eins in warm Bier zu nehmen.

Et chirurgum ſequentia adhibere jubet

℞. *Balſam. peruv.* ℥ß.
vitell. ovor. no. j.
🜈 *camph.*
∽ *matrical.*
balſ. vit. Hoffm. aa. ℥ß.

S.

Euſſerl. Spiritus mit doppelten Tüchlein warm überzulegen mit folgendem Pflaſter

℞. *Rad. Ir. flor.*
bryon. aa. ℥j.
Hb. Veron.
beton.
agrimon. aa. m. j.
bacc. junip.
far. ſem. lin. aa. ℥jß.
Inciſ. contuſ. coqu. in ſ. q. ▽ ſimpl. f. l. a. cataplaſma.

S. Pfla-

Digitized by Google

S.

Pflaſter warm über zu ſchlagen zwiſchen zweyen Tüchern.

Tertio die redeuntes motum brachii paulatim vident reſtitutum, ac lividum colorem in croceum mutatum: unde miſſo cataplaſmate epithema ſolum adhibetur, & ita æger brevi ſanatus eſt dolore ac flavedine ſublata, & motu brachii reſtituto.

OBSERVATIONUM CHIRURGICARUM
DECAS TERTIA.
OBSERVATIO PRIMA.
De
Aſpera arteria vulnerata.

DUm ſupra de vulnerum lethalitate agimus hiſtoria 89. *cent.* v. *ex Bartholino* occurrit de vulnere aſperæ arteriæ, quod hunc in modum curari poſſet. 1. Hæmorrhagia ℴ︎ terebinthinæ linteis carptis applicato ſiſtatur: quo facto fumus quotidie ad vulnus admittatur, & linteis exceptus applicetur ſequente pulvere carbonibus inſperſo excitatus

℞. *Oliban.*
opopon.
aſſ. fœt. aa. ʒij.
caſtor. ʒß.
camph. ℈ß.

S.

Pulver auf Kohlen zu ſtreuen, das Gemach und die Wunde darmit auſszurauchern. 2. Vulneri calide imponatur ſequens Epithema v. g.

℞. *Balſ. peruv.* ℥ß.
vitell. ov. no. j.
balſ. vit. Hoffm. ℥j.
🜄 *camph.* ℥ß.

S.

Umbſchlag mit warmen Tüchlein auf die Wunde zu legen, & tandem Empl. ſtict. Croll.

Interne ſequentia ſimul exhiberi poſſunt remedia v. g.

℞. *Rad. liquir.*
chin. aa. ℥j.
Hb. Veron.
hedr. 🜄*ſtr.*
tuſſilag.
piloſell. aa. m. j.
fl. pap●. errat.
hepat. macul. aa. p. j.
paſſul. maj.
min. aa. ℥ß.
ſantal. rubr. ʒij.

Inciſ. contuſ. coqu. in ſ. q. ▽ ſimpl. tunc

℞. *Colat.* ℔ iij. *add.*
ſyr. jujubin.
Hiſpidul. aa. ℥jß.

S.

Wund-Tranck darvon des Tags 3. mahl allemahl ein Glaſs voll warm zu trincken.

Nec non ſequens pulvis

℞. ♁ *diaph.*
lap. ♋ *pp.*
ſperm. cet. aa. ʒj.
Myrrh. ʒß.

M. f. pulv. div. in VI. part. æqual.

S.

Reſolvirende Pulver darvon Morgens und Abends eins im Tranck zu nehmen.

Ubi tracheæ circuli iterum coaleſcere incipiunt tandem unguento digeſtivo, & Empl. Opodeldoch cicatrix vulneri obducatur.

OB-

Digitized by Google

OBSERVATIO SECUNDA.

De

Gulæ vulnere.

SImilis fere hiſtoria a Schenckio refertur a malefico quodam, qui carcere detentus gulam ſibi in illa parte, quæ trachæam ſpectat, ſauciarat, & digito hiatum eo uſque ampliarat ut per ipſum medicamenta, & alimenta effluerent, & paucis diebus ſanatus eſt. Si tale vulnus occurrit poteſt hunc in modum curari. Aer ante omnia frigidus, & humidus arceatur, & corrigatur igne in fornace incenſo, & fumo a pulvere ſupra recenſito excitato, qui linteis etiam excipi & vulneri imponi poteſt. Vulneri ſequens balſamus inſtilletur. v. g.

℞. ℴℴ *terebinth.*
balſ. peruv. aa. ℥ß.
ℴℴ *hyper.*
balſ. vit. Hoffm. aa. ʒij.
camph. ℈ß.
S.

Wund-Balſam warm in die Wunde zu gieſſen.

Porro plaga ſutura ſicca firmetur & Epithema ſupra deſcriptum cum Empl. Opodeldoch imponatur. Æger lacte interea nutriatur donec alimentis ſolidioribus iterum veſci diſcat, & vulnere œſophagi conglutinato ſarcotica adhibeantur, & vulnus reliquum more ſolito conſolidetur.

OBSERVATIO TERTIA.

De

Vulnere thoracem penetrante.

VIr quidam militaris XXXIV. annorum in quodam conflictu cum commilitonibus ab adverſario gladio perfoditur vulnere inter quintam & ſextam coſtam in thoracis cavitatem penetrante.

Chi-

Chirurgus advocatus ægrotum jubet parti vulneratæ incumbere, os, & nares conſtringere, & ſanguis per vulnus non adeo magna in quantitate expellitur. Porro candelam ceream per vulnus intrudit, quæ profunde ſatis penetrat, & aer ſimul cum impetu e vulnere erumpit. Et quoniam illud pro puris exitu non ſatis patere judicabat, turundam imponit ex ſpongia marina cum filo, & ligatura adjecta vulnus modo conveniente deligat. Circa veſperam ob metum ſuffocationis & reſpirationem difficilem medicus advocatur qui ℈ß. ſperm. cet. in calida cereviſia exhibet, & ſequentem præſcribit potiunculam

℞. ▽ *Card. ben.*
Mar.
Veron. aa. ℥ij.
lap. ♋ *pp.*
♁ *diaph.* aa. ℈j.
ſyr. papav. errat. ℥ß.
S.

Wund-Træncklein auf dreymahl zuvor wohl umbgerittelt zu nehmen.

Die ſequente circa horam medicus & chirurgus redeunt vulnus religatur, & ſatis amplum apparet ægroto mediocriter ſe habente, & conquerente tantum de tuſſicula ſicca & puncturis obſcuris in latere affecto: unde turunda ex linteo carpto formato & unguento digeſtivo ex Terebinth. balſ. peruv. vitell. ov. Myrrh. & Aloe compoſito imbuta applicatur cum filo, & emplaſtrum conveniens imponitur: & medicus potiunculam heſterno die præſcriptam continuare jubet. Hora quarta pomeridiana medicus advocatur qui ægrotum tuſſi laborantem videt admodum moleſta cum ſputo ſanguinolento, febri & dolore lateris acuto, & punctorio, & ſequentem præſcribit potiunculam

℞. ▽ *fl. acac.*
card. mar.
ben.

papav.

Digitized by Google

papav. errat. aa. ℨiß.
♄ *diaph.*
lap. ♋ *pp.*
mand. luc. piſc. pp. aa. ℨj.
M. S. ℨiß.
oxymell. ſquillit. ℥j.

S.

Reſolvirendes Bruſt-Træncklein darvon alle 4. Stunden etl. Lœffel voll zuvor wohl umbgerittelt zu geben.

Ad dolorem leniendum ſequentes præſcribuntur ſacculi

℞. *Hb. origan.*
ſummitat. aneth. aa. ℳ. j.
fl. chamom.
ſamb.
melilot. aa. m. ß.
ſem. lin.
ſanigr. aa. ℥ß.

Inciſ. infundantur ſacculis, coquantur in lacte, & imponantur ligaturæ.

Tertio die ſputum purulentum magna in copia excernitur pure etiam per urinam ſecedente, dolor remittit, & pus vulnere religato effluit album, & coctum. Unde ſequens præſcribitur Apozema

℞. *Hb. tuſſilag.*
capill. ♀*is.*
ſcabioſ. aa. m. ij.
fol. abiet. m. j.
paſſul. maj.
min. aa. ℥ij.
ſem. fœnic.
aniſ. aa. ℨij.
Hord. mund. m. ij.

Inciſ. contuſ. coqu. in aquæ & vini partibus æqualibus colat.

 ℞. ℔ iij.

Digitized by Google

℞. ℔ iij. *adde*
ſyrup. jujub. ℥iij.
S.

Heilender Bruſt-Tranck darvon zuvveilen ein Wein Glaſs voll laul. zu trincken.

De hoc apozemate poteſt etiam ℔ j. mell. roſ. ℥. iis tribus permiſceri & per ſyringem in pectoris cavitatem ſi opus erit injici. Vulnus hoc modo per tres dies tractatum ſenſim minorem puris copiam exhibuit, & turundæ quotidie breviores ſunt formatæ.

Die VII. plumaceolum ex linteis carptis formatum, & uſitato digeſtivo imbutum imponitur cum Empl. Opodeldoch. Æger præterea bene ſe habet, probe edit, & dormit: ac ita intra VI. ſeptimanarum ſpatium ex vulnere reconvaleſcit.

OBSERVATIO QUARTA.

De

Nervo & tendine contuſo.

FOemina quædam XXVIII. annorum verberibus a marito excipitur, illique brachium ſiniſtrum circa cubitum probe contunditur, ſequitur inde motus, & ſenſus in manu ablatio, brachium liveſcit cum dolore intenſiſſimo, ut etiam quo ſe referat neſciat. Medicus & chirurgus advocantur qui nervorum, tendinum, partiumque muſculoſarum contuſionem ex ſymptomatibus judicant, prætereaque nullam læſionem deprehendunt. Medicus chirurgum ſequentia adhibere jubet remedia

℞. *Balſ. peruv.* ℥ß.
vitell. ov. no. j.
Balſ. vit. Hoffm. ℥j.
⊖ *vol. °₀₀ſ. ſylv.* ʒij.
S.

Umbſchlag mit doppelten Tüchlein warm überzulegen, und wann ſie trocken worden, vvieder von friſchem anzufeuchten.

Porro

Porro ſequens emplaſtrum

℞. *Styrac. calam.* ℥ij.
Empl. ladan. ℥jß.
Benz. ℥iij.
🜇 *cumin.* ʒj.
ſaſſafr. ʒß.
camph. ʒjß.
♌ *matrical. q. ſ.*
M. f. l. a. ceratum.

S.

Pflaſter auf den Arm zu legen.

Ipſe autem medicus interne ſequentia exhibet remedia

℞. 🜄 *lil. convall.*
beton.
fl. ſamb. aa. ℥ij.
♀ *antepilept. March.* ʒj.
ſpecif. ceph. Mich. ʒß.
M. S. ʒij.
ſyr. acetoſ. citr. ℥ß.
M. d. ad ſict.

S.

Stärck-Träncklein darvon alle 4. Stunden zvvey Lœffel voll zuvor vvohl umbgerittelt zu nehmen.

Die ſequente doloris quædam ſentitur remiſſio, motus & ſenſus redire incipiunt, puſtulis elevatis ſerum plorantibus. Remedia hactenus externe uſurpata reiterantur & ſequens pulvis interne adhibetur

℞. *ſuccin. alb. pp.*
♁ *diaphor.* aa. ʒj.
⊕ *depur.* ʒß.
camph. ℈ß.
M. f. pulv. div. in v. part. æqu.

S.

Reſolvirende Pulver darvon alle Tage eins in warmer Brühe zu nehmen.

Et ita ægrota VIII. dierum ſpatio ſanata eſt.

OBSERVATIO QUINTA.

De

Artuum contractura.

PUella quædam XII. annorum de dolore artuum tenſivo per aliquot temporis ſpatium conqueritur, quem curvatura ſequitur pedem, brachium, & totum fere latus ſiniſtrum contrahens cum quadam extremorum extenuatione. Parentes de unicæ filiæ ſalute ſolliciti medicum adeunt, ejusque implorant auxilium qui ſequentem præſcribit pulverem

℞. *Arcan. dupl.* ℨj.
reg. ♄ *med.*
♁ *nat. pp.* aa. ℨß.
camph. ℈ß.
M. f. pulv. div. in VI. part. æqu.

S

Sonderl. Pulver darvon alle Morgen umb 8. und Nachmittags umb 3. Uhr eins in warmer Brühe zu nehmen.

Hoc pulvere conſumto pater revertitur referens remedia hactenus adhibita egregium edidiſſe effectum, dolorem remiſiſſe nec membra ulterius fuiſſe extenuata. Medicus itaque ſequentia præſcribit remedia

℞. *Extr. panch. Croll.*
☿ *d. vit. pp.* aa. ℈ß.
reſin. Jalap. gr. v.
M. f. l. a. pil. no. XV.

S.

Purgier Pillen Morgens auf einmahl in warmer Brühe zu nehmen. Simul-

Simulque ſequens epithema quinquies de die calide jubet imponere

℞. *Balſ. vit. Hoffm.* ℥iij.
peruv. in vitell. ov. ſol. ℥ij.
EE. ſuccin.
caſtor. aa. ʒij.
S.

Umbſchlag mit doppelten Tüchlein warm auf die lahme Seite zu legen und mit warmen Tüchern zuvor zu ſtreichen.

Bibat præterea ſequens apozema calide quovis die.

℞. *Rad. chin.*
liquir.
ſarſaparill. aa. ℥ij.
lign. ſaſſafr.
ſanct. aa. ℥j.
ſantal. omn. aa. ℥ß.
paſſul. maj.
min. aa. ℥jß.
S.

Species in anderthalb Maas Waſſer zu kochen, daſs eine bleibet und darvon Morgens und Mittags einen halben Schoppen warm zu trincken. Nec non

℞. *Sperm. cet.* ʒj.
🜄 *ſol.* ♀.
Arcan. dupl.
ſolut. lap. ♋.
⊕ *depur.* aa. ʒß.
♁ *nat. pp.*
camph. aa. ℈ß.
M. f. pulv. div. in VIII. part. æqu.
S.

Harn treibende Pulver darvon alle mahl eins im Tranck zu nehmen.

Tandem ægrota quotidie in calidis vinaceis ſepulta & ſequente unguento inuncta eſt.

℞. *Ungt. laur.*
♂tial. aa. ℥j.
°° ſalv. ſ.
major.
ſuccin.
angel.
ſpic. aa. ℈j.
M. f. l. a. unguentum.

OBSERVATIO SEXTA.

De

Humeri Luxatione.

STudioſo cuidam e curru publico prolapſo humerus luxatur, & hinc in inferiore tumor in ſuperiore parte autem cavitas deprehenditur cum dolore ſatis acuto, adeo ut manum nec ad frontem nec dorſum movere poſſit. Chirurgum itaque accedit illumque ut humerum reponat rogitat: quo facto motus ſtatim redit, & dolor imminuitur. Oſſe repoſito partem affectam 🜄 gumm. ✻ imprægnato lavat, imponit Empl. conveniens, & ſub ala linteum in pilæ formam obvolutum cum idonea adhibet ligatura, & æger brevi temporis ſpatio reſtituitur.

OBSERVATIO SEPTIMA.

De

Contuſione cranii compoſita.

VIr quidam XXXII. annorum curru publico proficiſcens, & ex illo deſcenſurus ex improviſo decidit in lapidem latum ſubjectum. Semianimis inde in diverſorium portatur, medicusque & chirurgus in auxilium vocantur. Hi accedentes caput accurate contemplantur, & contuſionem capitis cum vulnere, & fiſſura deprehendunt,

dunt, ægrumque vomitu, & vertigine correptum. His rebus cognitis medicus pilos jubet abradere, & venam in brachio ſecare: ipſe autem interea ſequentia præſcribit remedia,

℞. ♌ *apopl.* ℥ß.
⊖ ✱ ʒij.
°° ♌ *rut.*
lavend. aa. gtt. iv.
S.

Spiritus zum riechen und 20. biſs 25. Tropffen in Mayen-Blumen-Waſſer darvon zu nehmen. Porro

℞. *Rad. Galang.*
zedoar. aa. ℥j.
Hb. Veron.
beton.
Agrimon. aa. m. ij.
fl. ſamb.
chamom.
lavend. aa. p. ij.
Inciſ. contuſ. d. ad chart.
S.

Species zu zvveyen Säcklein in Wein zu kochen und warm über zu legen.

His omnibus paratis ſanguis ex vulnere detergitur, linteis carptis impletur, Empl. de beton. & ſacculus calidus imponitur cum ſudario concinne applicato. Chirurgus præterea quoties opus eſt, ſacculos mutat, & ægroto liquorem cephalicum propinat: unde ægrotus ſenſim ad ſe redit & brodium carnis vitulinæ cum vitello ovi aſſumit, & nocte bene dormit.

Poſtero die medicus redit vulnus religare jubet, quod ampliatum deprehenditur cum contuſionis diſcuſſione. Hinc ad vulnus ampliandum, & fiſſuram tollendam cutis decuſſatim inciditur, pericranio remoto atramentum tenue infunditur, & linteo quadrangulari °° terebinth. imbuto tegitur. Circa veſperam vulnus

vulnus denudatur, leviter detergitur, & fiſſuram penetraſſe deprehenditur. His obſervatis chirurgus cranium tam diu radit, donec fiſſura cum atramento ſublata ſit, & os ſanguinolentum appareat tandem ſequentem pulverem inſpergit.

℞. *Myrrh.*
Aloes
Maſtich.
ſangu. Drac. aa. ℥j.
ſarcocoll. ʒß.
croc. ℈ß.
M. f. pulv. ſubt.
S.
Pulver zum einſtreuen.

Porro cranium linteis carptis tegitur, labiisque vulnerum unguentum digeſtivum & Empl. de betonica applicatur adjecta ligatura conveniente: æger interea interne ſequenti utitur pulvere

℞. *♀ antepilept. March.*
ſpecif. ceph. Mich.
⊕ depur. aa. ʒj.
camph. ℈ß.
M. f. pulv. div. in VIII. part. æqu.
S.
Stärckende Pulver darvon Morgens und Abends eins in warmer Brühe zu nehmen.

Et ita æger his remediis adhibitis XII. dierum ſpatio ſanatus eſt.

OBSERVATIO OCTAVA.

De

Tophis ex lue Venerea.

OFficiarius quidam XLII. annorum lue Venerea laborans, tophis ita repletus eſt, ut nec manus nec pedes movere poſſit. Ad chirurgum itaque rheda vehitur; ſed hic ſolus illius curam ſuſcipere

pere veretur. ſed medicum ſimul advocare jubet. Medicus itaque accedens ægrotum accurate intuetur, & ſequentia exhibet remedia

℞. *Gumm. Guajac.*
☿ *d. rit. pp.* aa. ʒß.
reſin. Jalap. gr. xv.
°°o *Guajac. q. ſ.*
f. pil. pond. gr. j.

S.

Purgierende Pillen darvon alle Wochen einmahl 15. auf einmahl in vvarmer Brühe zu nehmen.

His uſurpatis ſequens paratur Apozema

℞. *Rad. liquir.*
ſarſap.
chin. aa. ℥ijß.
lign. ſaſſafr.
Guaj. aa. ℥iß.
paſſul. maj.
min. aa. ℥j.
Inciſ. contuſ. d. ad chart.

S.

Species in anderthalb Maas Waſſer zu kochen daſs eine bleibet und darvon Morgens Mittags und Abends einen halben Schoppen warm zu trincken.

Tophis ſequens imponitur Epithema & Emplaſtrum

℞. *balſ. vit. Hoffm.*
♌ *matr.* aa. ℥j.
°°o *Guajac.* ʒß.

S.

Umbſchlag euſſerlich vvarm überzulegen.

℞. *Empl. de Ladan.* ℥ij.
☿ *ſaliv. extinct.* ʒij.

camph. ℥ß.
℥℥ *Guajac. q. ſ.*
M. f. l. a. Magdaleones.
S.
Pflaſter euſſerlich zu gebrauchen.

Quotidie præterea una vice in lecto ſudabat ſequente mixtura adhibita

℞. *Tr. Bez. ſ. acido* ʒij.
EE. lign.
M. S. aa. ʒj.
S.

Schvveiſs treibende Eſſenz darvon alle Tage 40. Tropffen zu nehmen und ſich darauff warm zuzudecken. Et ſingulis ſeptimanis pilulis utebatur modo præſcriptis.

Decimus vix illuxerat dies cum tophi molleſcant, & decreſcant motu partium redeunte. Hinc etiam remedia hactenus dicta per decem dies adhuc continuantur: quibus finitis tophi penitus diſparent, ægerque priſtinæ ſanitati reſtitutus dimittitur. Ob metum recidivæ autem ſingulis ſeptimanis adhuc utitur pilulis præſcriptis, & quotidie apozemate modo laudato loco potus Theæ.

OBSERVATIO NONA.

De

Ulcere calcaneum occupante.

Puella quædam X. annorum poſt Variolarum decurſum in tumorem incidit crus ad calcaneum uſque occupantem. Varia a chirurgo advocato adhibentur remedia ſed fruſtra, cum ille ad interiora magis deſcendat, tandemque in calcaneo in abſceſſum abeat, qui ſponte rumpitur & Ichorem fundit admodum fœtentem.

In hoc ulcere curando multa a chirurgo fruſtra adhibentur remedia, donec medicus tandem advocatus ſequentia præſcriberet remedia.

℞. *Hb.*

Digitized by Google

℞. *Hb. trifol. fibr.*
ſcord.
abſinth. aa. m. j.
Myrrh.
Aloes aa. ℥ß.
Coqu. in ſ. q. ▽♃ colat.
℞. ℔jß. *add.*
🜄 *camph.*
balſ. vit. Hoffm. aa. ʒiij.
S.

Waſſer den Schaden warm darmit auszuwaſchen, und folgende Salbe überzulegen.

℞. *Ungt. Baſilic.* ℥ij.
Myrrh.
Aloes aa. ʒij.
lap. ♋ *pp.*
♄ *diaph.*
camph. aa. ʒj.
☍ ♀ *per deliqu. q. ſ.*
S.

Salbe des Tages œffters vvarm auf den Schaden zu legen.

Ipſe autem interne ſequens propinat remedium.

℞. *Balſ. vit. Hoffm.* ℥ß.
♌ ⊖ ✶ ʒij.
EE. anod. ℈ß.
S.

Spiritus darvon Morgens und Mittags 25. Tropffen in vvarmer Brühe zu nehmen.

Et ita intra XIV. dierum ſpatium ulcus ſanatum eſt.

OBSERVATIO DECIMA.

De

Carie tibiæ.

Digitized by Google

ANcilla quædam XXIV. annorum tempore nocturno obſcuriore in platea ambulans in lapidem incidit, & tibiam admodum contundit. Hunc caſum per aliquot dies negligit, & ulcus oritur cum oſſium carie conjunctum. Chirurgi itaque implorat auxilium qui cum decocto lignorum pulverem Euphorbii oſſi carioſo inſpergit & ita brevi tempore omnis caries ſub forma pulveris ſenſim evacuata fuit, eoque facto ulcus unguento digeſtivo, & Empl. Opodeldoch. trium ſeptimanarum ſpatio ſanatum eſt.

OBSERVATIONUM CHIRURGICARUM
DECAS QUARTA.

OBSERVATIO PRIMA.

De
Thoracis vulnere per ſe lethali.

STud'oſus quidam cum vigili nocturno contendens ex improviſo ab illo perfoditur gladio per latus ſiniſtrum in pectoris cavitatem penetrante, & ſeptimæ coſtæ partem, octavam totam, & utriusque ſpatium intermedium trajiciente. Ingens ſequitur & nullis remediis cedens hæmorrhagia, & ſexto die animam cum cruore efflare cogitur. In cadavere aperto (1.) ambitus diaphragmatis carneus laceratus occurrit (2.) ſiniſtri pulmonis fibra ad unciæ longitudinem perforata 3. vaſa pulmonum, inprimis tres inſignes rami arterioſi, lacerata, & (4.) pleura cum pulmonibus inflammata.

Dubia quibusdam videri poſſet hujus plagæ lethalitas, & hoc vulnus non per ſe ſed per accidens mortem intuliſſe: idque ſequentes ob rationes, cum (1.) thoracis integumentorum vulnera non ſint lethalia nec (2.) omnia pulmonum vulnera mortem inferant. Porro etiam conſtat (3.) diaphragmatis plagas non omnes eſſe mortiferas, præſertim carnoſæ illius parti illatas, & inde facile poteſt concludi (4.) hunc ægrum non ex vulnere ſed Pleuritide & Peripneumonia obiiſſe. Sed reſpondendum eſt ad (1.) Vulnera integumentorum

thoracis

Digitized by Google

thoracis interdum eſſe lethalia cum pulmones motum thoracis ſequantur, & coſtæ fractæ nec reponi, nec repoſitæ contineri poſſint. (2.) Gravia diaphragmatis vulnera carnoſæ illius parti inflicta æque lethalia ſunt, ac ſi tendinoſum illius centrum fuiſſet laceratum, cum actio vitalis reſpiratoria per illa turbetur, ac inflammatio ſuperveniens cerebrum, ac nervoſum genus æque facile, ac ſi pars ejus tendinea ictum ſuſtinuiſſet, in conſenſus ſpaſmodicos trahat. Porro etiam (3) conſtat vulnera pulmonum propter vaſa ſanguinea eſſe lethalia, adeoque (4.) vulneratum non ex Pleuritide, & Peripneumonia ſed incompeſcibili hæmorrhagia obiiſſe. Sanguis enim in exſpiratione in pulmones recipitur, & in inſpiratione ex illis iterum exprimitur: unde continuo hoc motu ſanguis ad pulmones fertur, per vaſa lacerata continuo manat, & ita hæmorrhagia lethalis producitur.

OBSERVATIO SECUNDA.

De Odontalgia.

FOemina quædam XLII. annorum plethorica, hypochondriaca, & cui menſes non rite fluunt tempore autumnali inæquali levi quodam horrore corripitur cum calore inſequente totum corpus occupante. Succedit dolor dentes lateris ſiniſtri occupans, ſeque ad caput & partes vicinas diffundens. Rubent præterea oculi, tumet maxilla lateris affecti, malæ rubent, & dolent dolore ad aures, & tempora uſque ſeſe extendente. Diu his cruciatibus afflicta tandem medici implorat auxilium.

RESOLUTIO.

§. 1. Affectus hanc fœminam affligens eſt *dolor dentium Rheumaticus*: cujus præſentiam demonſtrant phænomena huic morbo alias 1. *eſſentialiter inhærentia* cum ut Rheumatiſmus ægrotam cum febricula adoriatur, & dolor dentes occupet admodum moleſtus per caput & partes vicinas diffuſus. Idem declarant 2. *conſequentia*

rubor oculorum, tumor maxillæ, & rubor genæ cum dolore ad tempora, & aures uſque ſeſe extendente. Nec abludunt 3. *antecedentia* ætas conſiſtens, ſexus ſequior, & tempus autumnale. Porro etiam huc referuntur plethora, paſſio hypochondriaca, menſtruarumque excretionum ſucceſſus perturbatus.

§. 2. *Subjectum* hujus morbi nomen indicat cum dentes utriusque maxillæ ſuperioris & inferioris ab hoc malo afficiantur: in ſpecie autem dolor oritur in membrana glanduloſa, ac nervoſa, quæ dentes cingit, & cum alveis maxillaribus ligat, & firmat.

§. 3. *Cauſa proxima* eaque *formalis* odontagiæ eſt ſpaſmodica membranæ glanduloſæ ac nervoſæ dentium contractio: *Cauſam materialem* lympha ⊖ſa corroſiva & acris conſtituit motu humorum med ante ad dentes, & partes vicinas delata, & ibi ſubſiſtens.

§. 4. Ex his cauſis ita ſuppoſitis *connexionem* & *rationem ſymptomatum* ſupra recenſitorum explicare non erit difficile. *Febricula* enim oritur a motu humorum p. n. ad lympham acrem ad partes externas deferendam a natura inſtituto. Succedit *dolor dentes, & partes vicinas occupans* a partibus ⊖inis & acribus ibi decumbentibus, & membranam glanduloſam, & nervoſam ſpaſmodice contrahentibus, quæ contractio ſe latius etiam extendit ad partes vicinas, & dolorem in illis excitat. *Tumor* porro, & *rubor partium vicinarum* ab humoribus ſubſiſtentibus oritur, & in motu retrogrado impeditis.

§. 5. *Cauſarum occaſionalium* plures in hiſtoria referuntur quæ commode tamen ad tres claſſes referri poſſunt. Ad primam *res naturales* pertinent ætas nimirum conſiſtens, & ſexus ſequior, ad ſecundam *non naturales* tempus autumnale inæquale & frigidius, nec non ſanguinis menſtrui excretionis ſucceſſus perturbatus, & denique ad p.n. plethora, & affectus hypochondriacus; quæ humores acres & ⊖ſos partim generarunt, partim autem in actum, & motum deduxerunt.

§. 6. *Signa* hujus affectus *prognoſtica* ut in omnibus morbis I. *eventum* deſignant, II. *tempus* & III. *modum eventus*. Quod *primi*

primi generis ſigna attinet notandum erit odontalgiam quidem per ſe non eſſe morbum lethalem, facile tamen poſſe contingere ut talis fiat. Porro variat etiam ejus eventus tam ratione ſubjecti, quam cauſarum: partes nerveas ſiquidem occupans periculoſior eſt, quam quæ tantum in membranoſis hæret: facilius etiam odontalgia curatur, quæ ab errore externo oritur, difficilius a Rheumatiſmo, & omnium difficillime ſi inflammatio adeſt, caput obſidet, & nervoſum genus a partibus acribus irritatur, unde convulſiones facile oriri poſſunt. *Longitudo, & brevitas* hujus morbi cognitu admodum neceſſaria eſt. Subita doloris ſedatio in principio & augmento promitti nequit. Brevius dolor terminatur qui a ſero acri oritur, quam qui a ſero viſcido producitur. *Quo ad modum eventus,* vel integre ſolvitur odontalgia vel mutatur in alium morbum. Interdum etiam in abſceſſum abit, aut tumorem ſcirrhoſum.

§. 7. Miſſa theoria hujus affectus ad *curam* illius accedimus ſequentibus indicationibus perficiendam. Ut. I. *romoveantur cauſæ externæ* II. *ſerum ⊖ſum, & acre corrigatur, & evacuetur & III. furor inde excitatus ſedetur.*

§. 8. Ut *primam indicationem* obtineamus diæta conveniens ordinanda erit. Hinc fugiatur *aer* frigidus & inæqualis, & eligatur temperatus & æqualis. Dolore perſiſtente convenit *victus* tenuis, mollis & modicus: eo autem abacto ad præſervationem temperantia in victu requiritur ne nimium impletum corpus ad plethoram & cacochymiam diſponatur. *Potus* præterea convenit purus, & diligens uſus infuſi Theæ Veronicæ, & florum ſambuci. Munditiei præterea opera detur, denteſque quotidie ſequenti fricentur pulvere, & aqua deinde abluantur v. g.

℞. *Lap. pumic.*
rad. Ir. flor.
♀ crud.
oſſ. ſep.
CC. ſ. △e pp. aa. ʒij.
caryoph. ʒj.

cinna-

cinnamom.
Agalloch.
N.M. aa. ℨß.
M. f. pulv. ſubt.

Motus & quies porro in decenti teneantur moderamine, nec *vigiliæ* modum excedant ſed *ſomnus* procuretur dolorum levator. Quoad *excernenda & retinenda* uti in Arthritide ita etiam hic V. S. ſalutaris eſt, nec non cucurbitulæ ſcarrificatæ. Alvus præterea ſuo fungatur munere & admoneatur clyſtere aut potu laxativo. Potiſſimum autem menſtruorum habeatur ratio, & promoveantur remediis convenientibus. *Animi paſſiones* refrænentur incandeſcentia, aliæque perturbationes inordinatæ.

§. 9. *Secundæ indicationi* alterantia ſatisfaciunt, & evacuantia: in ſpecie autem ſequentia

℞. ▽ *fl. ſamb.* ℥ij.
Diaſcord. Fracaſt. ℨj.
⦶ *depur.* ℨß.
ſyr. papav. errat. ℨij.
S.

Sonderl. Træncklein auf zweymahl zuvor wohl umbgeritelt zu nehmen.

℞. *M.P. de ſuccin. Craton.*
Aloes aa. ℨß.
☿ *d.*
⊖ *ſuccin.*
diagrid. ♀*at.* aa. gr. VIII.
extr. caſtor.
opii aa. gr. ij.
M. f. pil. pond. gr. j. & ſumantur xx. pro doſi.

§. 10. *Tertiam indicationem* obtinemus balſ. vit. Hoffm. adhibendo tumorem faciei narium, & temporum cum illo fovendo os etiam illo abluendo. Huc pertinent etiam ♁ina & caſtorina nec non ſpecies ſequentes ſacculo infundendæ, & calide imponendæ

Rec.

Digitized by Google

℞. *fl. ſamb.*
melilot.
chamom. vulgar.
Roman. aa. m. ij.
baccar. laur.
juniper.
ſem. carv. aa. ℥j.
⊕ ʒij.
camph. ʒj.
Inciſ. contuſ. d. ad chartam.
S.
Species zu zwey Säcklein eines umb das andere warm überzulegen.

OBSERVATIO TERTIA.

De

Vulnere abdomen penetrante.

JUveni cuidam XXV. annorum tale vulnus infligitur, quod regionem hypogaſtricam diſſecat, ut peritonæum, omentum & inteſtina ſed illæſa per illud prodeant. Hoc viſo chirurgus a ſodalibus ſtatim advocatur, qui protinus accedit, partes prolapſas ſequenti fovet Epithemate, & ſtatim reponit

℞. ♌ *matric.*
balſ. vit. Hoffm. aa. ℥jß.
▽ *menth.*
regin. Hung.
phyſagon. aa. ℥j.
camph. ℥ß.
M. d. ad vitr.
S.
Euſſerl. Umbſchlag warm zu brauchen.

Hoc facto vulnus conſuit, relicto parvo foramine ad materiæ effluxum, & filum repetendum. Præterea linteis carptis unguentum digeſtivum & Empl. Opodeldoch imponit. Interne medicus ad conſolidationem promovendam ſequens præſcribit decoctum

℞. *Rad. Gentian*
Bardan. aa. ℥jß.
chin.
ſarſaparill. aa. ℥j.
Cort. Guajac. ʒvj.
Hb. ſcord. m. iij.
⊖☿ ℥ß.
Inciſ. contuſ. d. ad chart.
S.

Species in anderthalb Maas Waſſer zu kochen daſs eine bleibet und öffters einen halben Schoppen darvon warm zu trincken.

Et ita vulnus intra trium ſeptimanarum ſpatium perfecte ſanatum eſt.

OBSERVATIO QUARTA.

De
Fungo cerebri.

STudioſus ille cujus ſupra Decad. I. Obſ. 2. mentionem fecimus a vulnere quidem curatur; ſed licet lege artis caute ſatis tractatus fuerit, illud tamen non potuit impediri quin octavo curationis die fungus ex vulnere propullularet nucis avellanæ magnitudinem æquans, qui intra paucos dies ita excrevit, ut ovi gallinacei magnitudinem ſuperaret. Ad hunc tollendum ſequens pulvis a Fabr. Hildano deſcriptus inſperſus eſt, & fungus ab illius uſu paucis diebus evanuit.

℞. *Rad. Angel.*
calam. arom. aa. ʒß.
Ariſtol. rotund.
Irid. flor.
lign. Guajac. aa. ʒij.
fl. ſalv.
Majoran.
roriſmar. aa. p. j.
M. f. pulv. ſubtiliſs.

OB-

OBSERVATIO QUINTA.

De

Parotide.

JUvenis quidam XXV. annorum febre ardente maligna laborans faciem habet admodum rubicundam. Circa finem ſexti diei de dolore capitis gravativo conqueritur, & ſurditate cum ſtupore. Die ſeptimo omnia fere remiſerunt ſymptomata, urina redditur cocta, & poſt aurem tumor apparet inſignis cum calore, rubore & dolore pulſatili. Ad coctionem itaque promovendam medicus ſequentia præſcribit remedia

℞. ▽ *fl. ſamb.*
card. ben.
ſcabioſ. aa. ℥j.
prophyl. Sylv. ℥ß.
♁ *diaph.*
matr. perl. pp. aa. ʒj.
EE. Myrrh. balſ. ʒij.
ſyr. acetoſ. citr. ℥ß.
S.

Stærck-Trærncklein darvon zuweilen ein Löffel voll zuvor vvohl umbgerittelt zu nehmen.

Et chirurgo ſequens Empl. Wed. ad parotides imponere

℞. *Empl. magnet. A.S.*
diachyl. aa. ℥ß.
☍ *N.M. q.ſ.*
camph. gr. iij.
M.

Suppuratione facta abſceſſus ſponte rumpit, pus coctum profluit & albicans, & ſequens unguentum digeſtivum cum turunda applicatur

℞. *Terebinth. Venet.* ℥ß.
vitell. ov. no. 1.

Digitized by Google

🜕 roſ.
camph. aa. ℈ß.
M. f. l. a. unguentum.

nec non Empl. Opodeldoch, & ita æger XII. dierum ſpatio ab omni morbo liberatus eſt.

OBSERVATIO SEXTA.

De
Oculo vulnerato.

JUveni cuidam XXIV. annorum domui novæ erigendæ operam navanti lignum non adeo magnum in altum elevandum in oculum ſiniſtrum decidit, illumque ſauciat, & lacerat. Medicus & chirurgus ſimul in auxilium vocantur, & ille ſequentia præſcribit remedia

℞. ⊕ *depur.*
lap. ♋ *pp.*
♁ *diaph.* aa. ʒj.
♉ *nat. pp.* ʒß.
camph. ℈ß.
M. f. pulv. div. in VIII. part. æqu.
S.

Zertheilende Pulver darvon Morgens und Mittags eins in vvarmer Brühe zu nehmen.

Oculo præterea inſtillare jubet ſequentem balſamum.

℞. 🜕 ♉ *terebinth.* ℥ß.
Balſ. vit. Hoffm. ʒij.
camph. ʒß.
S.

Wund-Balſam in das Auge zu tröpffeln.

Et ſequens cataplaſma ſimul imponere

℞. *pom. dulc.* no. iij.

coqu. in ſ. q. 🜄 Euphr. & roſ. ad mollitiem, trajiciantur per ſetaceum & pulpæ addantur.

ſach. ʒij.
camph. gr. v.

Die

Die ſecundo Medicus & chirurgus accedunt, æger bene ſe habet, & uſus remediorum præſcriptorum continuatur.

Dies decimus nondum illuxerat cum æger dimittitur ſanitate amiſſa reſtituta.

OBSERVATIO SEPTIMA.

De

Sarcomate naſi.

VIr quidam LIV. annorum vitæ ſedentariæ deditus de omnimoda naris ſiniſtræ obſtructione conqueritur, ſeque per illam ♌tum omnino ducere non poſſe medico narrat fortuito accedenti. Hic narem intuetur, illamque ſarcomate fere repletam deprehendit. Hinc ſequentia adhibet remedia

℞. *Specif. ceph. Mich.*
⦶ *depur.* aa. ℥j.
camph. ℈ß.
Theriac. cæleſt. gr. iij.
M. f. pulv. div. in VI. part. æqu.
S.

Reſolvirende Pulver darvon Morgens und Abends eins in warmer Brühe zu nehmen.

Porro ſarcoma penicillo butyro ♄ imbuto tangit, & eſcheræ ſequens imponit unguentum, v. g.

℞. *Ungt. Baſil.* ℥ij.
Balſ. vit. Hoffm. ℥ß.
Myrrh. ℈ß.
S.

Salbe auf den Schaden zu legen.

Et hæc ſingulis duobus diebus repetuntur interponendo interdum ſequens Epithema plumaceolis adhibendum.

℞. *Balſ. vit. Hoffm.* ℥ß.
°° ſabinæ. ℥jß.
♌ ⊖ ✱ ℥j.

Quo facto ægrotus XXIV. dierum ſpatio in integrum reſtitutus eſt.

OBSERVATIO OCTAVA.

De

Tonſillarum tumore.

PUer quidam X. annorum tempore hyemali frigidiore in platea per totum diem diſcurrens, circa veſperam domum rediens de tenſione conqueritur in parte colli exteriore. Poſtero die tumor durus tactui ſe exhibet ſub mento ſitus, pallidus & deglutitionem impediens, ſimulque puer ſalivam exſpuit viſcidam & glutinoſam: unde parentes de ſalute filii ſolliciti medici implorant auxilium. Hic accedens ſequentia præſcribit remedia

℞. *ſpecif. ceph. Mich.*
Arcan. dupl. aa. ʒj.
ſuccin. alb. pp. ʒß.
camph. ℈ß.
M. f. pulv. div. in VIII. part. æqual.

S.

Reſolvirende Pulver darvon Morgens eins in Thée, und Nachmittags in warmer Brühe zu nehmen.

Externe ſequens imponitur parti affectæ emplaſtrum

℞. *Empl. diachyl. ſimpl.* ℥ß.
☿ *ſaliv. extinct.* ʒij.
☍ *petr. q. ſ.*
M. f. l. a. emplaſtrum.

S.

Pflaſter auf den Schaden zu legen.

Præterea imponere jubet ſacculum ⊖ communi repletum, & calefactum atque ita tumor brevi ſublatus eſt.

OB-

Digitized by Google

OBSERVATIO NONA.

De

Bronchocele.

FOemina quædam XLII. annorum, v. liberorum mater in ultimo puerperio multa patitur incommoda, ita ut collum etiam deturpetur a tumore ſacculi inſtar ab illo dependente. Hujus rei itaque pertæſa medici implorat auxilium qui ſequentia exhibet remedia.

℞. *EE. carm. VVed.*
Elix. antifebr. Mynſ. aa. ℥ij.
EE. Myrrh. balſ. ℥j.
°°♌ *aniſ.* gtt. VI.
S.

Sonderl. Eſſenz darvon Morgens und Mittags 35. Tropffen in vvarmer Brühe zu nehmen.

Externe ſequens imponere jubet cataplaſma idque per XII. dies continuare

℞. *cæp. alb.* no. iij.
rad. lil. alb.
alth. aa. ℥ß.
°°*chamom.* *q. ſ.*
M. f. l. a. pulticula calide imponenda.

Hoc facto tumor a chirurgo aperitur & pure evacuato ulcus more ſolito conſolidatur.

OBSERVATIO DECIMA.

De

Eryſipelate cruris.

FOemina alia XXXII. annorum linteaminibus lavandis operam navans, & circa veſperum domum rediens levi quadam febricula corripitur per XII. horas durante: quibus præterlapſis febris ceſſat, tumore & rubore totum crus ſiniſtrum occupante. Medicus itaque advocatur qui ſequentia adhibet remedia. ℞. ▽

℞. ▽ *fl. ſamb.* ℥iij.
∽ *ejusd.* ℥j.
♁ *diaph.*
M. S. aa. ʒjß.
ſyr. card. bened. ℥ß.
d. ad fict.
S.

Sonderl. Træncklein darvon alle 4. Stunden zwey Löffel voll auf einmahl zu nehmen, zuvor aber vvohl umbzuritteln.

Externe ſequens adhibetur Epithema, & ſaccus farina ſecalina impletus ſimul imponitur

℞. ▽ ♆
▽ *camph.* aa. ℥ij.
∽ *matric.*
Balſ. vit. Hoffm. aa. ℥ß.
EE. ſuccin. ʒij.
S.
Euſſerl. Umbſchlag vvarm überzulegen.

OBSERVATIONUM CHIRURGICARUM
DECAS QUINTA.
OBSERVATIO PRIMA.
De Vulnere abdominis lethali.

Milites quidam tempore autumnali nocturno opilionem adoriuntur, ut illo in fugam acto oves furari poſſint; ſed hic ex improviſo ducem illorum globulis ſclopetariis minoribus trajicit, ut in terram prolapſus ſurgere, & cum reliquis aufugere nequeat. Hoc facto in pagum currit, ruſticos magno clamore excitat, qui cum illo egrediuntur, vulneratum tollunt, & in horreum deportant, ubi poſt aliquot horas moritur. Poſtero die cada-

cadaver aperitur, & in illo ſequentia occurrunt phænomena I. integumenta communia, & propria abdominis variis in locis lacerata. II. inteſtina craſſa & tenuia hinc inde vulnerata, & globuli vertebris lumbaribus infixi. III. Remotis inteſtinis ingens ſanguinis copia in cavitate abdominis collecta. IV. Aorta & vena cava rupta & V. renis utriusque ſubſtantia penitus fere lacerata: quæ omnia de vulnere per ſe lethali teſtantur.

OBSERVATIO SECUNDA.

De
Teſtium inflammatione.

JUvenis quidam XVIII. annorum cum ancilla fluore albo laborante coit. Poſtero die ingenti tumore teſticuli dextri corripitur, ſcrotumque ſimul inflammatur cum ventris & femoris dextri dolore, febre, aliisque ſymptomatibus. Pejora itaque metuens mala medicum jubet advocare qui ſequentia adhibet remedia

℞. ▽ *petroſel.*
chærefol.
alkekeng. aa. ℥ij.
lap. 🜋 *pp.*
♃ *diaph.* aa. ʒj.
Theriac. veter. ʒß.
⊖ *vol. ſuccin.*
camph.
°°° *junip.* aa. gr. v.
d. ad ſict.
S.

Zertheilendes Trænck lein darvon alle 3. biſs 4. Stunden zwey Löffel voll zuvor wohl umbgerittelt zu nehmen.

Externe ſequens adhibetur Epithema & cataplaſma.

℞. *Balſ. peruv.* ℥ß.
vitell. ov. no. j.
🜄 *camph.* ℥ij.

balſ. vit. Hoffm. ℥j.
Sach. ♄ ʒij.
S.

Euſſerl. mit vvarmen Tüchern überzulegen.

℞. *Rad. alth.*
lil. alb. aa. ℥ß.
Hb. Veron.
Agrimon.
bismalv. aa. m. j.
fl. ſamb.
chamom. utriusq. aa. p. j.
far. fabar.
ſem. lin. aa. ℥j.

Inciſ. contuſ. coqu. in ſ. q. ▽ ſimpl. f. l. a. cataplaſma calide applicandum.

Tumorem hoc modo diſcuſſum Gonorrhæa ſequitur cui ſequentia opponuntur remedia

℞. *Extr. panchym. Croll.*
☿ *d. vit. pp.* aa. ℈ß.
reſin. Jalap. gr. v.
M. f. l. a. pil. no. xv.
S.

Purgirende Pillen Morgens auf einmahl in vvarmer Brühe zu nehmen.

Nec non ſequens

℞. *Tr.* ♀
Balſ. copaiv. aa. ʒij.
🜕 *Junip.* gtt. vi.
S.

Sonderl. Eſſenz darvon des Tages 2. mahl jedesmahl 30. Tropffen in warmen Bier zu nehmen.

Et ita ab omni morbo liberatus eſt.

OB-

OBSERVATIO TERTIA.

De

Bubone Venereo.

JUvenis alius Veneris caſtra ſequens tumorem quendam in inguine percipit ex albo rubicundum, qui paulo poſt rubicundior evadit, ac ſplendidior cum tenſione, & duritie. Pejora inde metuens mala medici implorat auxilium qui decoctum lignorum & pilulas ☿iales hactenus aliquoties deſcriptas interne exhibet. Externe ſequens tumori imponitur emplaſtrum

℞. *Empl. diachyl. ſimpl.* ℥ij.
☿ *ſaliv. extinct.* ʒij.
°° ♀ *q. ſ.*
M.
S.
Pflaſter auf den Schaden zu legen.

Et ita XII. dierum ſpatio ſanatus eſt.

OBSERVATIO QUARTA.

De

Vulnere capitis lethali.

RUſticus quidam XLII. annorum dolore capitis, & ſcabie alias laborans cum vicino contendit, illumque verberibus adoritur: ira inde ille commotus baculo non ita magno caput illius percutit, & vulnus non adeo magnum vertici infligit. Hoc facto percuſſus in terram concidit, vomit, & ſemianimis in domum deportatur. Medicus & chirurgus advocati caput accurate intuentur, contuſionem pericranii cum vulnere deprehendunt, & ægrotum lypothymia correptum. Ad ægrotum itaque excitandum medicus ſequentia præſcribit medicamenta

℞. *Balſ. vit. Hoffm.* ℥ß.
∿ ⊖ ✱ ʒij.
°° *lavend.* gtt. iij.

Digitized by Google

S.

Haupt Spiritus darvon dem Patienten 25. Tropffen in vvarmer Brühe zu geben, ihn darmit anzuſtreichen, und vor die Naſe zu halten.

Vulnerato hoc modo ad ſe iterum redeunti capilli abradun-tur, ſanguis ex vulnere exprimitur, & abſtergitur, linteis carptis impletur, ſequensque epithema cum empl. de Beton. imponitur, & more ſolito deligatur.

℞. 🜄 *camph.* ℥j.
Balſ. vit. Hoffm. ℥ß.
EE. caſtor. ʒij.

S.

Euſſerl. warm überzuſchlagen und beykommende Säcklein warm überzulegen.

℞. *Hb. rut.*
puleg.
beton.
majoran. aa. m. ij.
fl. lavend.
ſtechad. Arab.
ſpic. aa. m. j.
Inciſ. infund. duobus ſacculis.

S.

Säcklein in Wein zu kochen und eins umbs andere warm überzulegen.

Poſtero die medicus rediens admodum ſoporoſum deprehen-dit ægrotum, & liquor modo dictus frequentius in uſum voca-tur. Vulnus præterea religatur, quod ſatis amplum apparet; ſed nulla occurrit fiſſura; unde unguentum ex albumine ovorum & maſtiche paratum toti fere capiti imponitur cum linteaminibus ca-lidis ad fiſſuram ex linea humida cognoſcendam; ſed fruſtra cum totum ſiccum appareat. Vulnus igitur more ſolito deligatur & æger-

& æger fatis relinquitur qui lethargo correptus quarto die moritur.

Poſtero die cadaver aperitur, & medicus alius advocatus I. ſcabiem videt totam fere cutim occupantem II. vulnus in vertice capitis per integumenta ad cranium penetrans, præterea autem nullam nec in mollioribus, nec durioribus integumentis læſionem III. Inter duram & piam matrem, inter cerebrum & cerebellum multum cruoris ex diverſis ibi ruptis vaſibus effuſi. IV. inter baſin utriusque lympham extravaſatam & V. reliqui ventres viſcera oſtendunt integra, & incorrupta: ex quibus omnibus ſatis ſuperque conſtat hoc vulnus per ſe lethalibus eſſe annumerandum.

Quibusdam autem hæc plaga per accidens poſſet videri lethalis, & quidem ſequentes ob rationes. Nam (1.) vulnus fuit exiguum (2.) antea aderat capitis imbecillitas & totius corporis cacochymia. (3.) baculum non ita fuit magnum unde etiam cerebrum non potuit commoveri ut vaſa rumperentur. (4.) Ex lethargo inde æger obiit, qui etiam ab aliis cauſis potuit produci. Et (5.) poſito adfuiſſe cerebri commotionem non omnes tamen ex illa moriuntur.

Primam rationem revellit experientia cum graviores capitis percuſſiones aliquando ſanentur, & ex levioribus interdum moriantur percuſſi. Et quamvis II. caput percuſſi doloribus fuerit expoſitum, corpusque cacochymicum: nihilominus tamen illis non obſtantibus hoc vulnus per ſe lethale eſt dicendum, quoniam hæc pathemata morti inferendæ minus fuerunt proportionata & ex corporis infirmitate ſola absque vulneris acceſſu non deceſſiſſet percuſſus.

Porro non valet cerebrum a baculo exiguo non poſſe commoveri cum cranium ut quævis corpora ſolida percuſſum treniſcat: qui tremor in oſſea hac galea fieri nequit, quin ad cerebrum, & partes illi intertextas propagetur, & calva mota in cerebro motum motu ſuo vehementiorem imprimat.

Digitized by Google

Quod quartum dubium attinet, non valet conſequentia, cum perinde ſit mortem ex vulnere aut ſymptomatibus evenire, cum hæc ut cauſa & effectus ſe habeant. Porro etiam patet ex membri ſauciati functionum collatione cum ſymptomatibus emergentibus lethargum a cerebro læſo minus aliunde oriri.

V. Verum utique eſt non quamvis cerebri commotionem eſſe lethalem, illam tamen mortem inferre conſtat, ſi pathemata hinc emergentia non tantum facultatem animalem ſed vitalem etiam enormius turbant, & remedia alias congrua illis tollendis non ſufficiunt: quæ omnia hic contigiſſe in propatulo eſt.

OBSERVATIO QUINTA.

De
Steatomate femoris ſiniſtri.

PUella quædam XVIII. annorum in ſolenni quodam convivio ſaltando corpus exercet, & ex improviſo in terram decidit in pedem ſiniſtrum ſuppoſitum. Dolorem inde ſentit in Iſchio ad femur uſque excurrentem, quem tamen negligit. Brevi temporis ſpatio interjecto femur in anteriore parte ſenſim incipit intumeſcere, & tumor adeo increſcit ut intra ſex ſeptimanas ſolitam magnitudinem duabus vicibus ſuperaret. Sevo ſimilis tumor ille apparet, & venæ cœruleæ ſuperſtratæ marceſcunt, tandem vero aperiuntur, & puella hæmorrhagia ſuperveniente vitam cum morte mutavit.

OBSERVATIO SEXTA.

De
Vlcere cum carie oſſis maxillæ.

FOemina quædam XXXII. annorum per aliquot temporis ſpatium tumore duro laborat, maxillam inferiorem lateris ſiniſtri, & di-

& dimidiam fere faciem occupat. Suppuratus hic tumor ſponte in ore aperitur, & pure evacuato brevi ſanatur: extrinſecus autem a chirurgo ſcalpello aperitur, ulcus nullis cedit remediis, ſed per tres integros menſes manet apertum. Medicus tandem accerſitus, ulcus in maxilla inferiore profundum & dolorificum offendit, ex quo quotidie magna puris copia promanat, cum carne ſpongioſa, dentis carie, & partium vicinarum duritie. Cariem ex carne luxuriante, & puris copia colligens dentem carioſum chirurgum jubet extrahere, unguentum digeſtivum hactenus ſæpe deſcriptum cum turunda applicare, & ad tumorem diſcutiendum Empl. diachyl. ſimpl. cum ☿ & ∴ ♀ imponere, & durities paulo poſt ſublata eſt. Ad carnem luxuriantem abſumendam ○ uſtum imponitur, & ad ulcus applicandum pulvis croci metallorum aſpergitur vel etiam turunda ex radice Gentianæ formatur.

Uſu horum remediorum per aliquot menſes continuato quædam fragmenta ab oſſe maxillæ ſeparantur, & eximuntur, eoque facto puris copia imminuitur, cum carnis fungoſæ proventu, & ulcus brevi temporis ſpatio penitus coaleſcit.

OBSERVATIO SEPTIMA.

De

Phymoſi & paraphymoſi.

VIr quidam XXXII. annorum uxorem ducit juvenem & vegetum. Per totum annum cum illa degens ob impotentiam tandem ab illa accuſatur, & maritus medici examini & curæ traditur. Medicus virgam intuens glandem ita præputio tegi deprehendit, ut illud retrahi nequeat cum urinæ fluxu impedito, & dolore urethræ, & hæc omnia non ita pridem ſuam ſumſiſſe originem. Ad hoc malum tollendum ſequentia adhibentur remedia

℞. *lap.*

Digitized by Google

℞. *lap. ♋ pp.*
♁ diaph.
Arcan. dupl. aa. ʒj.
ſpecif ceph. Mich. ʒß.
camph. ℈j.
M. f. pulv. div. in VIII. partes æquales.
S.

Sonderl. Pulver darvon Morgens und Mittags eins in warmer Brühe zu nehmen.

Nec non ſequens Epithema cum Empl. diachyl. imponendum.

℞. *Balſ. copaiv.* ℥ß.
vitell. ov. no. j.
Balſ. vit. Hoffm. ℥ij.
S.

Balſam euſerlich warm zu gebrauchen. Et ita malum brevi ſublatum eſt.

Hujus maritus paulo poſt a magiſtratu medici luſtrationi, & curationi traditur in quo contrarium fuit obſervatum cum glans præputio tegi non poſſet: quod malum ex Gomorrhæa ſibi contraxerat, qui ſequentibus remediis brevi curatur

℞. *Tr. ♀*
Balſ. copaiv. aa. ʒij.
Junip. gtt. v.
S.

Sonderl. Eſſenz darvon alle Morgen und Mittag 35. Tropffen in warmer Brühe zu nehmen.

Externe ſequens epithema, & cataplaſma adhibetur, & æger ita reſtituitur.

℞. *Balſ. peruv.* ℥ß.
vitell. ov. no. j.
lumbr. ∀ſtr.
fl. til. aa. ʒij.

S. Umb-

Digitized by Google

S.

Umbſchlag euſſerlich warm zu gebrauchen.

℞. *Hb. ſcord.*
ſalv.
ſerpill.
puleg. aa. m. j.
fl. chamom.
ſamb.
lavend. aa. p. j.
far. fabar.
ſem. lin. aa. ℥j.

Inciſ. coqu. in ſ. q. ▽ ſimpl. ad cataplaſmatis conſiſtentiam, & applicentur calide.

OBSERVATIO OCTAVA.

De

Parulide.

FOemina quædam XXIV. annorum dentium dolori alias obnoxia tumorem quendam in gingiva ſuperiore & inferiore ſiniſtri lateris ſentit cum calore & dolore ad partes vicinas ſeſe extendente. Medicus in auxilium vocatus ſequentia adhibet remedia

℞. ▽ *fl. ſamb.*
card. ben. aa. ℥ij.
lap. ♋ *pp.*
M. S. aa. ʒjß.
Diaſcord. Frac. ʒj.
⊕ *depur.* ʒß.
ſyr. papav. errat. q. ſ.
d. ad ſict.

NB. ½. Bogen.

Digitized by Google

S.

Reſolvirendes Träncklein darvon alle 3. biſs 4. Stunden etl. Lœffel voll zu nehmen, zuvor aber wohl umbzuritteln.

Externe Theriacam parti affectæ jubet imponere, & balſ. vit. Hoffm. ſæpius in ore detinere, & ita brevi reſtituta eſt.

OBSERVATIO NONA.

De

Vulnere veſicæ.

STudioſo cuidam XXVIII. annorum tempore nocturno per plateas hinc inde diſcurrenti tandem a quodam adverſario hypogaſtrium prope oſſium pubis comiſſuram perfoditur. Medicus & chirurgus advocantur, qui illum hæmorrhagia inſigni vomitu atque dolore ejusdem lateris ad lypothimias uſque laborantem deprehendunt cum urina per vulnus effluente. Medicus interne ſequentia præſcribit remedia

℞. *EE. traumat. VVed.* ʒij.
liqu. CC. ſucc. ʒj.
EE. anod. ℈j.

& chirurgo vulneri inſtillare jubet ſequentem balſamum

℞. *°° terebinth.* ℥ß.
vitell. ov. no. j.
balſ. vit. Hoffm. ℥ß.

nec non unguentum digeſtivum plumaceolis applicare, & Empl. Opodeldoch. imponere.

Die tertio medicus ſequens præſcribit Apozema

℞. *Rad. liquir.*
Ariſtol. aa. ℥j.
Hb. veron.
bedr. ∇ eſtr.
agrimon. aa. m. j.

fl. malv.

Digitized by Google

fl. malv. arbor.
viol. aa. p. j.

Inciſ. coqu. in ſ. q. ▽ ſimpl. & tunc

℞. *colat.* ℔ij.
ſyr. dialth. Fern. ℥ij.

S.

Heilender Wund - Tranck darvon zuweilen ein Wein Glas voll warm zu trincken.

Externe Balſ. vuln. Mindereri cum Empl. Opodeldoch. adhibetur & æger perfecte reſtituitur.

OBSERVATIO DECIMA.

De

Herpete miliari.

PUella quædam XVI. annorum tumorem latum, & cutim aſperantem in fronte percipit cum duritie & ſenſu uſtionis. Senſim hic tumor in orbem progreditur medio ſaneſcente dum extremitates procedunt. De formæ conſervatione ſollicita medici implorat auxilium qui ſequentia exhibet remedia.

℞. *lap.* ♋. *pp.* ℨij.
ſperm. cet. ℨj.
⊕ *depur.* ℨß.
♁ *nat. pp.* ℈ij.
camph. ℈j.
d. ad ſcat.

S.

Sonderl. Pulver darvon des Tages 3. mahl eine gute Meſſerſpitze voll in warmer Brühe zu nehmen.

Digitized by Google

Externe ſequens adhibetur unguentum, & ab uſu horum remediorum tumor ſenſim evaneſcit

℞. *Ungt. rubr.* ℥j.
camph. ʒj.
☿ ʒß.
🝆 *roſ.* ℈ß.
f. l. a. linimentum d. ad fict.

S.

Salbe den Schaden warm darmit zu ſalben.

FINIS.

INDEX

Digitized by Google

INDEX

Accuratus & copioſus rerum omnium in Bartholdi operibus contentarum.

Numerus prior partem indicat poſterior autem ejus paginam.

A.

ABdominis partes continentes, I. 40. contentæ 44
Abortus cauſæ II. 248 & ſequ. Diagnoſis. 249 Curatio 250
Abrotanum, I. 187
Abſceſſus, III. 52 vide inflammatio
Abſinthii herba, I. 187 conſerva 247 oleum 228 ſal. 233 eſſentia 239 extractum 244
Abſorbentium operandi modus, I. 95 uſus 96
Abſtergentium differentia & uſus I. 62 & ſequ. materia 301 uſus & praxis 303
Acaciæ flores, I. 197. rob. 261 ſuccus 175
Acetoſæ herba, I. 179 aqua 218 ſyrupus 248
Acetoſellæ herba, I. 179 aqua 218 conſerva 247. ſal. 233
Acetum deſtillatum, I. 344 infuſum florum anthos 225. Bezoardicum ibid. & 365 florum calendulæ 225 cephalicum ibid. & 365 hyſtericum 225 & 366 florum lavendulæ 225 ſambuci ibid. roſarum ibid. theriacale 226
Acidularum uſus, I. 105
Acori radix, I. 149 condita 245
Acria, I. 103
Actiones corporis vitales, I. 2 genitales 52
Adſtringentium modus operandi, I. 98. uſus 99. materia 295 uſus & praxis 300
Affectus ſoporoſi II. 161 & 172
Agallochum, I. 164

Digitized by Google

Agarici extractum, I. 244
Agreſtæ ſyrupus, I. 248
Agrypniæ cauſæ II. 177
Curatio, 178
Alæ pudendi, I. 54
Alexipharmacorum natura I. 163 differentia & adhibendi modus ibid. materia 277 uſus & praxis, 282
Alimentorum aſſumtio, maſticatio, deglutitio & digeſtio I. 45
Alkekengi, I. 202
Aloes uſus I. 73 extractum 372 ſubſtantia 176 lignum 163
Alterantia medicamenta I. 61 cauſam morbificam ibid. certam partem roborantia 118 certum morbum expugnantia 121
Althææ radix I. 149 ſemen 210 ſyrupus 248
Alumen, I. 141
Amara I. 103
Ambra I. 169 ejus eſſentia 240
Ambuſtionis ſubjectum III. 91 cauſæ 92. Diagnoſis, prognoſis Curatio ibid. Monita & cautelæ, 93. ex pulvere pyrio 115
Ammi, I. 210
Amnion, I. 55
Amomum, I. 202
Ammoniacum gummi I. 169
Amor inſanus, II. 180
Amygdalæ, I. 202 earum oleum 217
Anacardium, I. 203
Anagallis, I. 179
Analepticorum modus operandi I. 100 differentia & uſus 101 materia 301 uſus & praxis. 303.
Anaſarcæ hiſtoria II. 132 379 Diagnoſis 381 ſubjectum cauſæ, prognoſis Curatio, ibid. & ſequ
Aneti ſemen, I. 179. 210 oleum 229
Aneuriſma III. 50 & ſequ.
Angelicæ radix, I. 150 extractum 244 Balſamus 265
Anginæ differentiæ II 67 & 295 hiſtoria ſubjectum 295 cauſæ 98 & 295 ſymptomata 295 Prognoſis 69 & 296 Curatio 70 297 Monita & cautelæ 70
Anima, I. 1
Anime gummi, I. 169
Aniſi ſemen I. 210 oleum 227
Anodynorum operandi modus, I. 121 differentia & uſus 122 materia 289 uſus & praxis 294
Anorexia II. 251
Anthelminticorum modus operandi I. 125 materia & uſus 126
Antihecticum Poterii, I. 254
Antimonium, I. 139 ejus tinctura 235 flores ſimplices 385 compoſiti 376 calcinandi modus via humida & ſicca 371 ſequ. diaphoreticum martiale 384 regu-

regulus medicinalis 401 vulgaris ſimplex & compoſitus 402 & ſequ. ſtellam in illo prodicendi modus 404 ſulphur auratum 405 Vitrum ibid Hyacinthinum & ſuccineum 406

Antiſcorbuticorum materia, I. 313

Antiſpaſmodicorum natura I. 128 materia 304

Anthophylli, I. 203

Antrax, III. 56. ejus ſubjectum cauſæ Diagnoſis ibid. Prognoſis 57 Curatio 58 monita & cautelæ 59

Ani muſculi, I. 45

Aorta aſcendens, I. 17 & ſequ. deſcendens ejusque ramificationes 21

Apepſia, II. 253

Aperientia, I. 102 illorum materia 103 & 313 modus operandi & adhibendi, 103 & ſequ.

Apetitus, I. 44 ejus ſpecies ibid.

Aphrodiſiaca, I. 129

Apii radix, I. 130 & 179. ſemen 210

Apophlematiſantium natura, modus opperandi & uſurpandi, I. 180 & ſequ.

Apophyſis, I. 10

Apoplexiæ natura, II. 161 ſynonyma ibid. differentiæ 162 Subjectum 311 Cauſæ 162 & 311 Hiſtoria 310 Diagnoſis 163 & 310 ſymptomata 312 Prognoſis 164 & 312 Curatio 165 & 313 monita & cautelæ 165

Aquæ deſtillatæ ſimplices, I. 218 illas deſtillandi modus 327 ex herbis & floribus recentibus 328 ex vegelabilium partibus ſiccis ibid. ex vegetabilium ſuccis propriis & alienis 326 cum vino autalio liquore 329 Compoſitæ 219 anhaltina, antepileptica, carminativa ibid cephalica 221 cinamomi cum vino, Hyſterica ibid. & 333 theriacalis 222 pectoralis ibid. & 333 ſtomachica ibid. & 333 vitæ 224 Apoplectica 332 Nephritica 335

Aquilegiæ ſemen I. 210 florum tinctura 238

Arabicum gummi, I. 169

Arcanum duplicatum, I. 400

Ardor urinæ, II. 146 ejus cauſæ 147 Diagnoſis, & curatio ibid.

Ariſtolochiæ radix I. 151 & 179

Armoraciæ radix, I. 151

Arſenicum. I. 140

Digitized by Google

Artemiſi, I. 188 ejus ſal. 234 Syrupus 248
Arteriarum lamellæ, I. 17 ramificationes ib. & ſequ. arteriæ, carotides 18 ſubclaviæ 19 axillares 20 crurales 22 pulmonaria 23
Arthrodia, I. 11
Artuum ſuperiorum partes I. 8 inferiorum 9
Aſa dulcis, I. 169 ejus flores 375 ſpiritus 343
Aſa fœtida, I. 169
Aſarum, I. 180
Aſparagi radix, I. 151
Aſpera arteria, I. 30
Atheromatis natura III. 78 ſubjectum, diagnoſis ibid. prognoſis 79 Curatio ibid. monita & cautelæ 80
Atrophiæ natura, II. 137 cauſæ ib. differentiæ 138 Diagnoſis, prognoſis ibid. Curatio 139 monita & cautelæ ibid.
Auditus organon, objectum & modus, I. 40
Aurantiorum flores I. 197 cortices & flores conditi 246
Auris vaſa, I. 39 & ſequ. oſſa 12. muſculi & motus 6. uſus 40
Aurum foliatum, I. 140. fulminans 385

B.

Baccæ juniperi, I. 203. earum ſpiritus 231. extractum 244
Baccæ lauri, I. 203
Baccæ Myrti, I. 203
Balanus Myrepſica, I. 205
Balſamicorum modus operandi & uſus I. 106
Balſamos artificiales præſcribendi regulæ, I. 440 Balſamus Angelicæ 265 apoplecticus ib. nervinus 266 vulnerarius, vitæ ib.
Balſami naturales, I. 176 peruvianus ibid de Copaiva 177
Baſilicum, I. 180
Bdellium, I. 170
Benzoe, I. 170 vide aſſa dulcis.
Bellidis flores, I. 185
Berberes conditi I. 246 illorum rhob. 261
Beta alba. I. 180
Betonicæ florum conſerva, I. 247 Syrupus 248
Bezoardicorum nomen & ſynonyma, I. 165. & ſequ. materiæ 277 uſus & praxis 282
Bilis ſecretio motus, & uſus, I. 46 & 50.
Biſtortæ radix, I. 151
Bolus ejusque ſpecies, I. 136
Bolos artificiales præſcribendi regulæ, I. 425 bol⁹ purgans, ſudoriferus, antifebrilis, diureticus, expectorans ibid.
Bombacis ſemen, I. 210
Borrago, I. 180 & 98 ejus aqua 218 conſerva 247 Syrupus ib.
Brachii muſculi & motus, I. 8. oſſa 14

Brady-

Digitized by Google

Bradypepſia, II. 153
Branca urſina I. 180
Bryonia, I. 180 & 152
Bubo, III. 56 ejus ſubjectum, cauſæ, differentiæ, diagnoſis ib. prognoſis 57 Cura 58 Monita & cautelæ 59. Venereus 163
Bugloſſa, I. 180, ejus aqua 218
Bulbi oculi muſculi & motus I. 5
Bulimus, II. 251.
Burſa paſtoris. I. 188
Butyrum antimonii. I. 250 modus illud deſtillandi 348

C.

CAcao, I. 211
Cachexiæ natura, II. 126 & 376 cauſæ 127. & 377. Differentiæ 127. ſubjectum 377. Hiſtoria 376. Diagnoſis 128 & 377 Curatio 129 & 377
Cæliacus fluxus II. 263 & ſequ.
Calamintha I. 188
Calami aromatici radix, I. 152 extractum. 244
Calcinata, I 253 illa parandi modus 379
Calendula, I. 180 & 198 florum conſerva 247
Camphora. I. 107 ejus flores 373
Cancer, III. 71 ejus ſubjectum. cauſa, diagnoſis 72 Prognoſis 73 curatio ibid. monita & cautelæ 74
Cannabis ſemen. I. 211
Cantharides, I. 142
Capillorum Veneris ſyrupus, I. 248
Capitis oſſa, I. 11 muſculi & motus 4. partes 32
Capparis cortices, I. 166
Caranna, I. 171
Cardamomum, I. 204
Cardiaca, I. 181
Cardui benedicti ſemen, I. 211 extractum 244 189 aqua 218 ſal. 234
Cardui Mariæ ſemen, I. 211
Caries, III. 89 ejus ſubjectum cauſæ ibid. Diagnoſis prognoſis, curatio 90 monita & cautelæ 91 tibiæ 148
Carlinæ radix, I. 152
Carminativorum natura, I. 81 differentia ibid. materia 312 uſus & modus adhibendi 82
Carpo balſamum, I. 204
Carpi oſſa, I. 14
Carus, II. 173 ejus cauſa ibid. Curatio 124
Carvi ſemen, I. 211 Oleum 227
Caryophyllatæ radix, I. 152
Caryophyllorum conſerva, I 247 Syrupus 248 oleum 226
Caſſia fiſtula. I. 204 caryophyllata 161 lignea 161
Caſtorei eſſentia, I. 241 natura 147 extractum 244
Cataplaſmata præſcribendi regulæ

Digitized by Google

læ l. 437 anodynum, emolliens, ad perniones 438
Cataputia, l. 204
Catarrhus ll. 118 & 372 ejus ſubjectum 372 Cauſæ 119 & 373 Hiſtoria 372 Diagnoſis 120 & 372 prognoſis 373 Curatio 123 & 373
Catharcticorum nomen l. 66 materia 270 uſus & praxis 274
Catechu, l 178
Cauſticorum natura, modus operandi & uſus, l. 82
Cauſus ll. 43 & 280 ejus ſynonyma ibid. ſubjectum 281 Cauſæ 44 & 281 ſymptomata 43 & 281 Hiſtoria 280 Diagnoſis ib. prognoſis 44. 281 Curatio 45 & 282 monita & cautelæ 45
Cauteria l. 183 illorum uſus ibid.
Centaurium minus l. 189 ejus aqua 219 ſal. 234
Cephalica l. 118 illorum materia 304. differentia & uſus 118
Cephalalgia ll. 187 ejus differentiæ, ſubjectum 188 Diagnoſis 190 prognoſis 191 Curatio ib. monita & cautelæ 195
Ceraſa dulcia condita l. 246 armena condita ibid. acidorum Rhob. 262 nigrorum ſpiritus 331
Cerebri ſubſtantia l. 33 ventriculi & uſus 34
Cerebellum, l. 35
Ceruſſa, l. 139
Chalybs, l. 140
Chamædrys, l. 189
Chamæpitys, l. 189
Chamomilla l. 181. 199 ejus oleum 229
Chelodonium, l. 181 ejus aqua 218
Cheiri flores, l. 199. illorum oleum 229
Cherefolium, l. 181
Chinæ radix, l. 152
China chinæ, l. 166
Chirurgi quales eſſe debeant, lll. 26
Chloroſis, ll. 126 vid. cachexia.
Choræa S. Viti, ll. 180
Chorion, l. 55
Chyli officina, l. 45 ſeparatio, progreſſus ad ſanguinem ibid.
Chymia, 325 ejus objectum, inſtrumenta & finis ib.
Cichoreum, l. 153. 181. 218. 244 246. 247
Cicuta, l. 181
Cinæ ſemen, l. 211
Cinnabaris, l. 140 Antimonii 251 vulgaris ibid. elevandi illam modus 378
Cinamomum l. 167 ejus ſyrupus 248 oleum 226
Citri eſſentia, l. 240 cortices & flores conditi 246 acetoſitatis ſyrupus 248 cortices 167 oleum 227
Clitoris, l. 54
Clyſmata præſcribendi regulæ, l. 435

435 emolliens, carminativum, anodynum 436 ſequ.
Clyſſiformes ſpiritus I. 349 ♃atus, ♀eus ✶calis ibid.
Cochlearia, I. 190 ejus aqua 218.
Coffe, I. 212
Colocynthis, I. 205
Colubrinum lignum, I. 164
Colli muſculi & motus I. 4 diſtorſio III. 111
Colica II. 204 ejus differentiæ ibid. cauſæ 205 Diagnoſis ibid. Curatio 206 monita & cautelæ 207
Coma vigil, I. 172
Conceptionis modus, I. 55
Condita, I. 245
Confortantia, I. 107 illorum materia 301 uſus & praxis 303
Confectio alkermes, I. 255
Connexio oſſium, I. 9 quot modis fiat 10 per ſuturam, harmoniam, gomphoſin, ib. per cartilaginem, ligamentum & carnem 11
Conſervæ, I. 247
Conſolida regalis, I. 198
Conſolidantium natura, I. 107 materia 295 uſus & praxis 300
Contractura artuum, III. 140
Contra fiſſura, III. 35
Contuſio, III. 39 ejus ſubjectum, cauſæ, differentiæ ibid. Dianoſis, prognoſis, curatio 40 monita & cautelæ 34 capitis 104 brachii 131 nervi & tendinum 139 cranii 142
Corallia, I. 137 illorum ſyrup⁹ 248
Cordialia, I. 119. illorum materia 307 uſus & applicatio 119
Cordis partes, cavitates, vaſa, I. 16 motus & uſus 17
Coriandrum, I. 212
Cornorum rob. I. 262
Cornu cervi ſal volatile, I. 234 ſubſtantia 144 philoſophice præparatum 254 ſpiritus ſuccinatus 340 & balſamicus ibid.
Corporis partes ſolidæ & fluidæ, I. 1. & ſequ.
Cortices, I. 166
Coryza, II. 119 ejus differentia 120 Curatio 123
Coſmeticorum natura, differentia & uſus, I. 109 & ſequ.
Coſti radix. I. 153
Coſtæ, I. 13
Cranii oſſa, I. 144
Crocus I. 199 ejus eſſentia 241 extractum 244
Crocus martis, I. 254 metallorum ibid. & 387 ſequ.
Cryſtallus, I. 137
Cubebæ, I. 205
Cubiti muſculi & motus, I. 8. oſſa 14
Cucurbitulæ, I. 79
Cuminum, I. 212
Cura lactis, II. 144
Curcuma, I. 154
Cutis ſubſtantia & uſus, I. 51 ſequ.

Digitized by Google

Cuſcuta, I. 190
Cyanus. I. 199
Cydoniorum ſemen, I. 212
Syrupus 248. rob. 262
Oleum. 229
Cynogloſſæ radix, I. 154 & 181
Cypariſſus, I. 181
Cyperi radix, I. 154

D.

Dactyli. I. 305
Dauci ſemen, I. 212
Decocta præſcribendi regulæ I. 433 exempla 434 ſequ.
Deglutitio, I. 45
Deliria II. 178 eorum differentiæ 179 cauſæ, ſpecies 180 Diagnoſis ibid. prognoſis 182 Curatio ibid.
Demulcentia, I. 110 eorum materia & uſus ibid.
Dentium hiſtoria, I. 12
Calcinatio 350
Depoſitio, III. 28
Depreſſio cranii, III. 35
Diabetes, II. 145 ejus differentiæ, cauſæ, Diagnoſis ibid. Prognoſis, Curatio 146
Diacodion, 249
Diaphoreticorum natura I. 66 materia 277 uſus & praxis 67 & 287
Diaphragmatis hiſtoria, I. 30
Diarrhæa, II. 259 ejus differentiæ 260 Cauſæ, prognoſis 261 Curatio ibid.
Diaſcordium Fracaſtorii, I. 256
Dictamnus albus, I. 182
Digeſtionis ciborum hiſtoria, I. 45
Digitorum manuum & pedum hiſtoria I. 89 14
Diluentium natura materia & uſus, I. 111
Diſcutientium materia uſus & applicatio I. 112
Diſpepſia, II. 253
Diureticorum natura, I. 83 materia 284 uſus & praxis 287
Dolor II. 185. ejus cauſa ſubjectum 186 Curatio 187 monita & cautelæ ibid
Dolor cardialgicus II. 404 ejus hiſtoria, Diagnoſis 405 ſubjectum cauſæ ſymptomata 406 prognoſis curatio ibid
Dolor Arthriticus II. 214 ejus differentiæ, cauſæ ibid. Diagnoſis 216 Curato 217
Dolor capitis II. 402 ejus hiſtoria, Diagnoſis ibid, Subjectum, cauſæ, ſymptomata, prognoſis, curatio 403
Doronici radix I. 154
Ductus thoracicus, I. 46
Dyſenteria II. 260 ejus differentiæ 261 Diagnoſis 262 prognoſis ibid. Curatio monita, & cautelæ 263

Dyſen-

Digitized by Google

Dyſenteria benigna II. 326 ejus hiſtoria ibid. Diagnoſis, ſubjectum 327 Cauſæ, ſymptomata, prognoſis ibid. Curatio 328

Dyſuria II. 148 ejus cauſæ, diagnoſis 149 prognoſis, curatio ibid.

E.

Ebulus, I. 182 ejus rob 262

Ebur, I. [illegible]

Ecſtaſis II. vid. [illegible]

[illegible], I. 177

Electuaria præſcribendi regulæ I. 426 exempla 427 purgantia 251 ſequ.

Elenium, I. 171

Elixiria parandi modus I. 241 & exempla 242 ſequ. nec non 266 ſequ.

Emeticorum natura I. [illegible] materia 270 uſus & applicatio 274 Doſis 410

Emmenagogorum natura I. [illegible] materia & uſus ibid.

Emollientium natura I. [illegible] materia [illegible] uſus & praxis 294

Emphyſema III. 78 ejus ſubjectum, cauſæ, diagnoſis, prognoſis. Curatio 79 & ſequ.

Emplaſtra præſcribendi regula I. 418 exempla [illegible] ſequ. illorum vires [illegible] & ſequ.

Emulſiones præſcribendi regulæ I. 410. exempla [illegible] ſequ.

Endivia, I. 182

Enulæ radix condita, I. 246

Epilepſia II. 2[illegible] & [illegible] ejus hiſtoria pars affecta [illegible] cauſa, Diagnoſis [illegible] & [illegible] ſymptomata [illegible] Prognoſis [illegible] & [illegible] Curatio [illegible] & [illegible] [illegible] 2[illegible]

Epiphyſis, I. 10

Eſſentias ſimplices parandi modus 334 compoſitas 336 illarum vires [illegible] & ſequ.

[illegible] oleum, I. [illegible]

Eryngii radix condita, I. 246 & 255

Eryſimum, I. [illegible]

[illegible] folia, I. [illegible]

[illegible] radix I. [illegible] ejus extractum 244

Eupatorium, I. 190

[illegible], I. [illegible]

[illegible] I. [illegible] 234

[illegible] natura & uſus I. [illegible] materia [illegible]

Excretio [illegible] [illegible]

[illegible] uſus & praxis [illegible]

[illegible] natura I. [illegible] materia [illegible] uſus & praxis 100

Extracta parandi modus I. [illegible] ex concretis gummoſis [illegible] mediæ naturæ [illegible] illorum vires 244 ſequ.

[illegible] & cautelæ 32 Cranii 35 ejus ſpecies ibid. Diagnoſis, Prognoſis 36 Curatio 37 [illegible] 38 tibiæ cum vulnere [illegible] humeri ſimplex 119 Cruris cum vulnere 96
Fragaria, I. [illegible] fragorum aqua 218
[illegible], I. 16[illegible]
[illegible], I. 202
[illegible], I. [illegible]
[illegible] I. [illegible] 21[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] III 1[illegible]
[illegible] I. [illegible]

G.

GAlla. I. 200
Galanga radix, I. 156
[illegible], I. [illegible]
Galega, I. [illegible]
[illegible], I. [illegible]
Gangræna III. [illegible] ejus [illegible] [illegible] ibid. progno- ſis [illegible] Curatio [illegible] & cau- telæ [illegible]
[illegible] III. [illegible] ejus cauſæ ibid. Diagnoſis, prognoſis [illegible] Cura- [illegible]
[illegible] 1[illegible]
[illegible], I. [illegible]
[illegible], I. [illegible]
[illegible], II. [illegible]
[illegible]
Gentianæ radix, I. 156 extractum 244
Gialappæ radix, I. 156
Glandularum hiſtoria, I. 48 & ſeq.
Glycyrrhizæ radix, I. 156 ejus ſyrupus 249
Gonorrhæa II. [illegible] ejus differen- tiæ [illegible] pars affecta, cauſæ, pro- gnoſis [illegible] Curatio 153
Graminis radix, I. 157 ejus aqua 219
Grana chermes, I. 206 ulli ibid.
Granatorum cortices, I. 168 ſy- rupus [illegible]
Gratiola, I. 192
Guajacum, I. 164 & 168
Guſtus hiſtoria, I. 52
[illegible], I. [illegible] ejus [illegible] [illegible] 25[illegible]
Gutta [illegible], I. [illegible] ejus cauſæ ibid. Diagnoſis & curatio 113
Gymnaſmus, I. 11

H.

HÆmorrhagia II. [illegible] ejus cauſæ [illegible] Diagnoſis, prognoſis [illegible] Curatio 86
Hæmorrhagia [illegible] II. [illegible] ejus cauſæ ibid. differentiæ [illegible] Dia- gnoſis, prognoſis [illegible] Curatio ibid.
Hæmorrhoides [illegible] II. [illegible] ea- rum cauſæ ibid. Diagnoſis [illegible] prognoſis & curatio 10[illegible]
Hæmorrhoidum [illegible] II. [illegible] earum differentiæ, cu- ratio cautela & cautelæ ibid.

Hæmoptyſis II. 89 & 307 ejus hiſtoria 307 ſubjectum 308 Dianoſis 89 & 307 Cauſæ 91 & 308 Prognoſis 91 & 309 Curatio 91 & 309 monita & cautelæ 91
Hedra terreſtris, I. 191
Hellebori radix I. 157 ejus extractum 244
Helenii radix, I. [illegible]
Hepatica nobilis, I. [illegible]
[illegible]
Hepatis [illegible] 49 ſeq.
Herba [illegible] [illegible]
[illegible]

olcum [illegible]
Hypnoticorum [illegible] teria 289 uſus & [illegible]
Hypocoſt[illegible]
Hypochondr[illegible]
[illegible]

L.

[illegible]

Inflammatio ventriculi & inteſtinorum *II.* 75 illius cauſæ, ſubjectum diagnoſis, ib. prognoſis 76 Curatio 77
Inflammatio [illegible] *II.* 82 ejus diagnoſis ibid. prognoſis, Curatio 83
Infuſa præſcribendi regulæ *I.* [illegible] & exempla [illegible]
[illegible] *II.* [illegible] & ſequ.
[illegible], *I.* 31
[illegible] *I.* [illegible]
[illegible] *I.* [illegible]
[illegible] *II.* [illegible] ejus diagnoſis prognoſis [illegible] Curatio [illegible]
[illegible] *I.* [illegible]
[illegible] præſcribendi regulæ, *I.* [illegible] & exempla [illegible]

L

LAcca. *I.* [illegible]
Lac [illegible] *I.* [illegible] & ſequ.
[illegible] *I.* [illegible]
[illegible] *I.* [illegible] ejus aqua [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] *I.* [illegible]
[illegible] *I.* [illegible] [illegible]
[illegible] *I.* [illegible]
[illegible] *I.* [illegible]
[illegible] [illegible]
Lavendulæ flores, *I.* 200 eorum aqua 218 ſpiritus 231
Laxantium materia I. 270 uſus & praxis 274
Lepra, *II.* 110
Lethargus *II.* 172. ejus [illegible] 173 Curatio 174
Leviſticum *I.* 183 ejus ſemen 214
Lienteria *II.* 264 ejus cauſa, prognoſis ibid. Curatio 265
Ligna, *I.* 163
Ligni Aloes extractum, *I.* 244
Ligni [illegible] *I.* 244
Ligni [illegible] *I.* [illegible]
Liliorum alborum flores *I.* 198. oleum 229
Liliorum convallium flores I. 200 [illegible] aqua [illegible] [illegible] [illegible] extractum 244
[illegible] ſyrupus *I.* [illegible]
[illegible], *I.* 183
[illegible] *I.* 181
[illegible] *I.* [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] *I.* 177 ejus extractum [illegible]
[illegible] *I.* [illegible]
[illegible] *I.* [illegible] [illegible] & praxis [illegible]
[illegible] *I.* [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ibid. & ſequ.
[illegible] *I.* [illegible]
[illegible] *II.* [illegible] [illegible] [illegible] Cura-

Digitized by Google

Digitized by Google

Nux vomica, *l.* 208
Nymphæa *l.* 200 ejus radix 158 oleum 2[illegible] Conſerva 247

O.

OCyµanſcri, *l.* [illegible]
Odontalgia *II.* 196 ejus ſub-jectum, differentia 197 cauſe [illegible] [illegible] & [illegible]
[illegible]
Olea [illegible]
227 [illegible] & [illegible]
Olivarum 228 ovorum [illegible]
[illegible] radix *l.* [illegible]
Ophthalmia [illegible]
[illegible] & [illegible]
[illegible] & [illegible] 66
Opium [illegible]
[illegible]
[illegible]

P.

PAlmæ oleum l. [illegible]
Palpebrarum [illegible]
Palpitatio cordis [illegible]
[illegible]
Paralyſis [illegible]
[illegible]
[illegible] 16
[illegible]

Digitized by Google

Pes, I. 9 & 14
Peſtis, II. 26 & 332 ejus ſigna 27 differentiæ, cauſæ, prognoſis 28 præſervatio, curatio 29 monita & cautelæ 30
Petaſitidis radix, I. 159
Petechialis febris, II. 29 & 320 ejus ſigna cauſæ, 30 prognoſis ibid. curatio 31
Petroſelinum, I. 185 ejus radix 160 ſemen 216 aqua 219
Peucedani radix. I. 160
Philoſophica calcinatio 381
Plegmone mammæ, III. 108
Phlyctenæ, II. 369 illarum hiſtoria, Diagnoſis, ſubjectum cauſæ ibid. ſymptomata, Prognoſis Curatio, 370
Phrenitis II. 59 & 346 ſequ. ejus cauſæ Diagnoſis, prognoſis 60 348 Curatio, 610 349 monita & cautelæ 6
Phtiſis II. 139 ejus differentiæ, cauſæ, ibid. Diagnoſis, prognoſis 141 Curatio 143
Phygetlon, III. 61 ejus cauſæ diagnoſis, prognoſis 62 Curatio ibid. monita & cautelæ 63
Phyma III. 61 ejus cauſæ Diagnoſis ibid. prognoſis, 62 Curatio ibid. monita & cautelæ 63
Phymoſis, III. 167
Pilulas præſcribendi regulæ, I 420 & exempla ibid. illarum vires 262 & ſequ.
Pimpinella, I. 194 ejus radix 160
Pleuritis, II. 71 & 299 ejus differentiæ 72 hiſtoria 300 ſubjectum ibid. cauſæ, 71 & 300 Diagnoſis, 72 & 300 ſymptomata 300 prognoſis 73 & 301 curatio, 74 & 301 monita & cautelæ 74 & ſequ.
Plumbum, I. 140
Pœoniæ radix, I. 160 ſemen 216 florum conſerva 247
Polium montanum, I. 185
Pollutio nocturna II. 150. ejus differentia Curatio 151
Polygonum, I. 194
Polypodii radix, I. 160
Pompholyx, I. 139
Pori, I. 51
Portulacæ aqua, I. 219 ſyrupus 249
Potiones præſcribendi regulæ & exempla, I. 427
Potentillæ radix I. 51
Praxis medica, II. 1
Præcipitata, I. 212
Primula veris, I. 185 & 201
Pruna damaſcena, I. 208
Prunella, I. 185
Pulegium, I. 194 ejus aqua 219
Pulveres præſcribendi regulæ & exempla, I. 418 & ſequ.
Purgantium natura, I. 70 materia 270 uſus & applicatio 274 doſis 410
Pumex, I. 137
Pyrethri radix, I. 160

Digitized by Google

Pyrola, I. 194

Q.

Quercus cortices, I. 168 foliorum aqua 219
Quinque radicum ſyrupus I. 249

R.

Radices, I. 149
Raphanus, I. 185 ejus ſemen. 216
Receptaculum lumbare, I. 46
Refrigerantium natura, I. 116 materia 301 uſus & praxis 304
Regulus antimonii, I. 284 illius præparatio 401
Relatio, III. 28
Renes, I. 50
Renuntiatio, III. 28
Reſolventia, I. 117
Reſpiratio, I. 31
Rhabarbari radix, I. 160
Rhapontici radix. I. 161
Rheumatiſmus, II. 116 ejus cauſa ibid. Diagnoſis 117 prognoſis Curatio 118
Rhob, I. 261 rubi Idæi 262
Rhodinum lignum, I. 165
Ribeſia condita I. 246 illorum Rhob. 262
Rima pudendi, I. 54
Roborantium materia I. 301 uſus & praxis 304
Roſæ, I. 201. illarum aqua 268 oleum 229 tinctura 238 conſerva 247. ſyrupus 249 balſamus 266
Roſmarinus, I. 194. ejus oleum 227 balſamus 266
Rotulas præſcribendi regulæ & exempla, I. 424 & ſequ.
Rubefacientia, I. 117 & ſequ.
Rubiæ tinctorum radix, I. 161
Ruſci radix, I. 161
Ruta, I. 195. ejus ſemen 216 oleum 277

S.

Sabina, I. 185
Sacharum, I. 178
Sagapenum, I. 173
Salivantia, I. 90
Sal commune, I. 141 gemmæ ibid. media 105 ammoniacum 141 quomodo ab invicem ſecernenda 326 animoniaci ſalis ſpiritus 336 communis ſalis 345 ſalia volatilia 388 & ſequ. fixa 394 & ſequ. eſſentialia 397
Salvia, I. 195
Sambucus, 185 ejus flores 201
Sanguis 28 ejus motus inteſtinus

Digitized by Google

ſtinus & progreſſivus 29 & ſequ. illum depurantia 118 hirci 140 draconis 173
Sanicula, I. 195
Santalinum lignum, I. 165
Sarcacolla, I. 174
Sarcoma naſi, III. 157
Saſſafras lignum, I. 166
Satureja, I. 195
Saxifraga, I. 186
Scabies II. 110 & 364 ejus hiſtoria 364 ſubjectum ib. Diagnoſis 111 & 366 cauſæ ſymptomata ibid. prognoſis 112. 366. Curatio 113 367
Scabioſæ ſyrupus, I. 250 herba 186
Scammonium, I. 173. ejus magiſterium 252
Scorbutus II. 229 ejus cauſæ 230 differentiæ 231 Diagnoſis, prognoſis curatio 232
Scordium, I. 195
Scorpionum oleum, I. 230
Scorzoneræ radix, I. 162 condita 241
Sebeſten I. 209
Secretio urinæ, I. 51 ſudoris & tranſpirationis, I. 52
Sedes teli, III. 35
Semen, I. 53 augentia 132
Semina, I. 210 IV. frigida 213
Senna, I. 195
Senecio, I. 186
Senſoria, I. 5. ſequ.
Serpillum, I. 196
Seſeleos ſemen, I. 216
Siliquæ, I. 209
Sinapi, I. 216
Singultus, II. 243 ejus differentiæ, cauſæ ibid prognoſis 244 Curatio ibid. & ſequ.
Solanum, I. 186 ejus aqua 219
Soldanella, I. 186
Somnolentia, II. 172 ejus cauſæ 173 prognoſis curatio 174
Sophiæ chirurgorum ſemen, I. 216
Spaſmus, II. 212 ejus ſubjectum, cauſæ, diagnoſis 213 Curatio ibid
Sperma ceti, I. 148
Spermatis ranarum aqua, I. 213
Splenctica, I. 213
Spicæ nardi radix, I. 161 oleum 227
Spina dorſi, I. 13
Spirituum animalium ſecretio, I. 35 ſequ.
Spiritus vinoſi, urinoſi, & acidi, I. 231 illorum deſtillatio 330 & ſequ.
Stæchas, I. 201 ejus ſyrupus 250
Staphiſagriæ ſemen, I. 21
Sternutatoria, I. 927
Sternutatio, II. 240 ejus Cauſæ 241 prognoſis, Cura 242 monita & cautelæ 243
Stincus marinus, I. 143
Stomachicorum natura, I. 120 materia 317
Stranguria, II. 146. ejus cauſæ diagnoſis 147 Curatio ibid.
Succi, I. 175

Digitized by Google

Succini balſamus, I. 266
Sudoris ſecretio, I. 52
Sudoriferorum natura, I. 75 & ſequ. materia 277 uſus & praxis 282
Sulphur, I. 141 ejus ſpiritus 232 per campanam 247 flores 374 balſamus 266
Suturæ cranii, I. 11
Symphiti radix, I. 162 condita 246 conſerva 247 Syrupus 250
Syncope, II. 170 vide lypothymia.
Synochus II. 11 ejus ſynonyma ibid. ſigna, 12. cauſæ prognóſis, curatio, cautelæ ibid.
Syrupi, I. 248 ſyrupus acetoſus ibid.

T.

TAcamachaca, I. 174
Tactus organon, I. 38
Tamarindi, I. 209
Tamariſci cortices, I. 169
Tanacetum, I. 196 ejus ſemen 217
Tarantiſmus, II. 180
Taraxacum, I. 187
Tartarus, I. 178 ejus ſpiritus 232. 337. ſal. 235. vitriolatum 235 & 399 terra foliata 399
Terra Lemnia, I. 136
Terebinthina, I. 174 ejus ſpiritus 232
Teſtes, I. 52
Theriaca, I. 259 Diateſſaron 261
Thlaſpi ſemen, I. 217
Thorax. I. 15 & ſequ.
Thus, I. 175
Thymus, I. 196
Tibia, I. 9
Tiliæ flores, I. 201 illorum aqua 219
Tinea capitis, II. 111
Tincturas parandi modus, II. 358 ex mineralibus 359 vegetabilibus 364 cum aceto 365 minerales compoſitas 362 & ſequ. reliquas compoſitas 235 & ſeq.
Tormentillæ radix, I. 162 ejus extractum 245
Tormina ventris, II. 204 vide colica.
Tragacantha, I. 175
Tranſpiratio, I. 52
Trochiſcos præſcribendi regulæ & exempla, I. 422
Tubuli, I. 3
Tumor, III. 47. ejus ſubjectum, cauſæ, differentiæ, diagnoſis ibid. prognoſis 48 Curatio ib. monita & cautelæ 49 tonſillarum 159
Turbith, I. 202. 245 & 253
Tuſſilago, I. 196 ejus radix 162
Tuſſis, II. 121 ejus differentiæ ibid. curatio 123 monita & cautelæ 125
Tympanites, II. 135 ejus ſynonyma ibid. cauſæ 136 diagnoſis, prognoſis, curatio ib.

V.

V.

VAlerianæ radix, *I.* 162
Vaniglia, *I.* 209
Varices, *III.* 50 eorum ſubjectum, cauſæ, diagnoſis ibid. prognoſis 51 Curatio ibid. monita & cautelæ 52
Vaſa lactea, *I.* 46 umbilicalia 55
Vegetabilia medicamenta, *I.* 60 illorum ſpiritus acidi 232
Venæ, *I.* 23 vena cava aſcendens 24 deſcens 26. pulmonaria 27
Venæ ſectio, *I.* 78 & ſequ.
Venenorum differentia & modus operandi, *I.* 63
Ventriculus, *I.* 44 ejus orificia & uſus ibid.
Verbaſci flores, *I.* 202 illorum oleum 230
Verbena, *I.* 196
Veronica, *I.* 197
Vertebræ dorſi, *I.* 13
Vertigo, *II.* 315 & ſequ.
Veſicatoriorum differentia & uſus *I.* 93
Veſica urinaria, *I.* 51
Ulcera *III.* 83 eorum ſubjectum, differentia 84 cauſæ, diagnoſis ibid. prognoſis, curatio ibid. monita & cautelæ 86 calcanei 146 maxillæ cum carie 166
Unicornu foſſile, *I.* 138
Unguenta præſcribendi regulæ 442 & exempla ibid. illorum vires 267. ſequ.
Vincetoxicum, *I.* 162
Vini ſpiritus, *I.* 233
Violaria, *I.* 197 ejus flores 202 conſerva 247 ſyrupus 250
Virga aurea, *I.* 197
Viſus, *I.* 139
Vita hominis, *I.* 1
Vitriolum, *I.* 141 ejus ſpiritus 233 ſal vomitivum 235 martis 396
Vitrum antimonii, *I.* 254
Vomitus cruentus, *II.* 93 & ſequ.
Urethra, *I.* 51
Urinæ ſecretio & excretio, *I.* 51
Urtica, *I.* 187 ejus ſemen 117
Uterinorum materia, *I.* 326
Uterus, *I.* 54
Vulnerariorum materia, *I.* 295 uſus & praxis 300
Vulnus, *III.* 5 ejus ſubjectum, cauſæ, differentiæ ibid. Diagnoſis, prognoſis 8. Curatio, monita & cautelæ 9 aſperæ arteriæ 133 gulæ 135 thoracis 136 oculi 156
Vulnera capitis & nervorum *III.* 11. 99 & ſequ. 117 & 119
Vulnera colli & thoracis *III.* 15 eorum ſubjectum, diagnoſis ibid. Prognoſis 16 Curatio 17 Monita & cautelæ 18
Vulnera abdominis, *III.* 19 eorum

Digitized by Google

80

Digitized by Google